

S. Sayısı : 144

1950 Yılı

Tekel G. M. Bütçesi

Tekel Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/630)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1430

1 . XII . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Katma Bütçe ile idare edilen Tekel Genel Müdürlüğünün Bakanlar Kurulunca 30 . XI . 1949 tarihinde Büyük Millet Meclisine sunulması kararlaştırılan 1950 yılı Bütçe Kanunu tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

GEREKÇE

Tasarının 1 nci maddesi gider tertiplerini ihtiva eden (A) cetveline aittir. Gerekli izahat giderler kısmında mevcuttur.

Tasarının 2 nci maddesi gelir nevelerini gösteren (B) cetveline aittir. Gelirler kısmında lâzım-gelen izahat mevcuttur.

Tasarının 3 ncü maddesi gelir çeşitlerinden her birinin dayandığı hükümleri gösteren (C) cetveline ait olup, bunların tarh ve tahsiline 1950 yılında da devam olunması için yetki vermektedir.

Tasarının 4 ncü maddesi daimî hizmetliler kadrolarını gösteren (D) cetveline aittir. Aynı zamanda geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararınca kadro alınabilecek tertipleri gösteren (E) işaretli cetvelde bu maddede mevzu bahis edilmiştir.

5 nci madde gelecek yıllara geçici yüklenmeye girişmeye yetki veren kanunları gösteren (G) işaretli cetvele aittir.

6 ncı maddesi bütçelerdeki ödenekleri üstünde çıkan geçen ve geçmiş yıllara ait borçların ödeme şekillerini göstermektedir.

7 nci madde olağanüstü hallerin devamı müddetince bâzı memur ve hizmetlilere yemek verilmesi için yetki vermektedir.

8 nci maddesi bütçe tediyelerinde esas olacak formülü gösteren (R) cetveline aittir.

9 ncü maddesi 1950 yılı içinde kullanılmıyacak kadroları gösteren ve ilk defa ihdas olunan (L) işaretli cetvele aittir.

A. Cetveli

B. 201 — Memurlar ücreti

M. 1, 2, 3

Genel Müdürlüğün kuruluş ve görevleri hakkındaki 4896 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde gösterilen kadroların senelik tutarları 10 851 900 liradır. Yurt dışında açılmış ve 1950 yılında yeniden açılacak olan acenteliklerde kullanılacak memurlar için 4991 sayılı Kanunun (8) nci maddesi gereğince gerekli olan ödenek miktarı aşağıda gösterildiği üzere :

Mahalli	Memur adedi	Ücreti	Misil	Aylık tutarı	Kadro ücreti	Aylık fark	Farkın sene- lik tutarı
Bağdat	1	474	4,5	2 137,5	475	1 662,5	19 950
İsviçre	1	625	4	2 500	625	1 875	22 500
İngiltere	1	750	4	3 000	750	2 250	27 000
»	1	550	5	2 750	550	2 200	26 400
»	1	475	5	2 375	475	1 900	22 800
				15 525	2 875		118 650

118 650 lira olarak hesaplanmıştır.

1950 yılı için ilk defa olarak mevcut kadrolardan 179 adedi kanun tasarısına eklenen (L) cetveline alınmak suretiyle mevkuf tutulmuştur ki, bunun tutarı da 348 900 lirayı bulmaktadır.

Bu kadroların kâffesi halen münhal bulduklarından çalışmakta olan memurların hiç bir suretle açığa bırakılması mevzu bahis olmayacaktır.

(5433) sayılı Kanunla 1 Mart 1950 tarihinden itibaren Genel Müdürlüğe devredilecek olan Rize Çay Fabrikası ücretli memurları için ayrıca kadro talep edilmeksizin ihtiyaç, mevcut ve münhal kadrolarla karşılanacaktır.

Yıllık tutarı 48 600 lirayı bulan bu kadrolar Genel Müdürlük kadrolarından yapılmış bir tasarruf mahiyetinde olduğundan hakiki kadro tasarrufu bu suretle 348 900 + 48 600 = 397 500 lirayı bulmuştur.

4598 sayılı Kanun gereğince kadro fevkinde terfileri yapılanların terfi hakları için 1 423 200 liraya ihtiyaç bulunmakta ise de bunun 547 850 lirasının tasarruflar ile karşılanabileceği anlaşılmış ve üst derece farkı için yalnız 875 350 lira eklenmiştir.

Genel Müdürlük 1946, 1947 ve 1948 bütçelerinin ücret tertiplerinde yıl sonlarında kalan ödenek bakıyeleri bu suretle tasarruf imkânının mevcut olduğunu göstermektedir.

Yıl	Bütçedeki ücret ödeneği	Yıl sonunda kalan tasarruf	% Nispeti
1946	5 797 200	538 161	7.55
1947	11 162 813	894 706	8.01
1948	11 497 000	923 678	8.03

Yukarıda izah edilen hesapla (201) nci memurlar ücreti bölümü için 11 497 000 lira teklif olunmuştur.

B. 202 — Hizmetliler ücreti
M. 1, 2, 3

1949 yılı Bütçe Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelde gösterilen daimi hizmetliler kadrosu 2 136 dır. Bunların yıllık kadro tutarı 2 830 380 liradır. 1949 yılı içinde (E) cetveline dâhil geçici hizmetliler tertibinden Bakanlar Kurulu kararıyla alınmış olan 156 kadrodan 50 si daimî mahiyet arzetmeleri itibariyle bu yıl (D) cetveline alınmıştır ki bunların yıllık tutarı 213 600 liradır.

1 Mart 1950 tarihinden itibaren Genel Müdürlüğe intikal edecek olan Rize Çay Fabrikası için yıllığı 18 720 lira olan (6) kadro eklenmiştir.

Şimdiye kadar saat hesabıyla çalıştırılan 20 işçiyle idare edilen Genel Müdürlük levazım ve matbu evrak ambarı hizmetleri 1950 yılından itibaren sadece daimî ücretli 6 hamal kadrosu ile tedvir edileceğinden bu maksatla da bütçenin öteberi giderleri tertibinden ödenmekte olan 30 000 liranın tasarrufu suretiyle 7 800 lira eklenmiştir.

(D) cetveli kadrolarında yalnız fennî tesisatçılara ait olanların aylık ücretlerinde zaruri bâzı arttırmalar yapılmış geri kalan kadroların ücretleri olduğu gibi bırakılmıştır.

Bu vaziyete göre :

	Aded	Aylık tutarı	Yıllık tutarı
1949 yılı (D) cetveli	2 136	235 865	2 830 380
(E) cetvelinden nakledilen	50	17 800	213 600
Rize Çay Fabrikası için eklenen	6	1 560	18 720
Levazım ve matbu evrak işçileri kadrosu	20	2 500	30 000
	2 212	257 725	3 092 700
1950 teklifi	2 182	252 605	3 031 260
Fark	30	5 120	61 440

Bu vaziyete göre 1950 yılı Bütçesi için 61 440 lira noksaniyle 3 031 260 lira teklif edilmiş bulunmaktadır.

B. 203 — Geçici hizmetliler ücreti
Madde — 1, 2, 3

1949 yılı Bütçesindeki geçici hizmetliler ücreti ödeneği 294 150 liradır. Bu ödeneğe istinaden Bakanlar Kurulu kararıyla yıllık tutarı 294 000 lira olan 156 kadro alınmıştır. 1950 yılı için bu kadrolardan 50 adedi, 202 nci bölümde izah edildiği üzere (D) cetveline nakledilmiş ve tartıcı, koruyucu ve tarla ustası kadroları da kâmilen kaldırılarak bu tertipten yalnız geçici mahiyet taşıyan tuz uzmanı ile yine geçici mahiyette olan kurs öğretmenleri için kadro talep edilmesi deriş edilmiş olduğundan 1950 yılı Bütçesiyle 76 000 liranın teklif olunması uygun ve kâfi görülmüştür.

B. 204 — Yabancı uzman ve hizmetliler ile tercümanlarının ücretleri

1949 yılı ödeneğine nazaran 74 114 lira fazlasiyle 175 000 lira teklif edilmiştir. Mevcut yabancı uzmanlara ilâveten esaslı bir araştırma müessesesi haline getirilmesi düşünülen enstitüde çalıştırılmak üzere getirilecek mütehassısların, Çamaltında yapılacak tevsi işlerinde çalıştırılmak üzere getirilmiş Amerikalı mütehassısların yine yeni faaliyete başlamış olan Hollerith makinesinde çalıştırılmak üzere angaje edilmiş mütehassıs ve bunlardan başka kibrit ve çay imalâtında çalıştırılacak mütehassısların ücretleri bu ilâvenin yapılmasını gerektirmiştir.

B. 205 — Geçici tazminat

1949 yılı ödeneğinin aynıdır. Hakiki ihtiyaç aşağıda gösterildiği üzere 20 964 lira ise de, 964 liranın tasarrufla karşılanması mümkündür.

Memur adedi	Tazminat miktarı	Yıllık tutarı
9	30	3 240
16	22	4 224
73	15	13 140
3	10	360
101		20 964
Münhal olan ve olacak vazifeler		964
		20 000

B. 206 - M. 1, 2, 3 — Çocuk zammı

1949 yılı ödeneği 700 000 liradır. 1948 yılı sarfiyatı bilânçoya göre 625 390 lira olduğundan 1950 yılı için 700 000 liranın aynen teklif edilmesi cihetine gidilmiştir.

M. 4, 5, 6 — Doğum yardımı

1949 yılı ödeneği 70 000 liradır. 1947 yılı sarfiyatı 66 525 lira ve 1948 yılı sarfiyatı ise 76 500 lira olduğundan 70 000 liranın aynen teklif edilmesi zaruri bulunmakta ise de Maliye Bakanlığın-
dan yapılan tebliğe göre doğum yardımlarının yeyyanen 150 lira olarak ödenmesi için kanun istihali
cihetine gidileceği anlaşıldığından bu sebeple 1950 yılı için 40 000 lira teklif olunmuştur.

M. 7, 8, 9 — Ölüm yardımı

1949 yılı ödeneği 40 000 lira ise de 1948 yılı sarfiyatı bilânçoya göre 15 980 lira olduğundan ve
ölüm yardımları hâdiselere bağli olarak yapılageldiğinden karşılıksız borç tahakkukuna mahal bırakıl-
mamak üzere 10 000 lira noksaniyle 30 000 lira olarak teklif edilmiştir.

M. 10 — Yakacak zammı

1949 yılı ödeneği 20 000 liradır. Bugüne kadar verilen ödeme emirleri 18 490 lirayı bulmuştur.
1948 yılı sarfiyatı 13 779 liradır. Halen bu zamma müstahak memurların istihkaklarının bir yıllık
yekûnu 14 220 lira ise de yıl içinde yapılması muhtemel kadro değişiklikleri veya tezyitleri nazarı-
dikkate alınarak 17 000 lira teklif olunmuştur.

B. 207 — 3656 sayılı Kanunun 5 nci maddesi gereğince ödenecek yabancı dil para mükâfatı

1949 yılı ödeneği 60 000 liradır. 1950 yılı için on memurun birinci lisan ve beş memurun ikinci
lisan ikramiyesi istihkakı olabileceği mütalâa edilerek 1950 yılı için 20 000 lira teklif olunmuştur.

B. 208 — İkramiyeler

Geçen yılın aynı olarak 800 000 lira teklif olunmuştur. Memur ve hizmetli ücretlerinin bir aylık
tutarı 1 210 000 lira bulunduğundan bir işletme idaresi olan Tekel Genel Müdürlüğünde yegâne
teşvik vasıtası olan bu ödeneğin ancak bir aylığının % 60 şı nispetine baliğ olabildiği görülmek-
tedir.

B. 209 — 5434 sayılı Kanun gereğince Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yapılacak ödemeler

1949 yılı Bütçesiyle (2921 sayılı İhhisarlar Umum Müdürlüğü Tekaüt Sandığı Kanunu), gere-

ğince verilecek, tekaüt sandığı aidatı olarak 716 233 lira ödenek verilmiş idi. 1950 yılında (5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu) gereğince yapılacak ödemeler için 1 421 696 lira teklif olunmaktadır.

Bu paranın 726 413 lirası 201 ve 202 nci bölümlere konulan aylık ve ücret ödeneklerinin % 5 i olan emekli kesenekleri karşılığıdır.

145 283 lirası aynı ödeneklerin % 1 i olan ek karşılıklardır. 350 000 lirası emekli ikramiyeleri karşılığıdır ve 200 000 lirası da sözü geçen kanunun muhtelif maddeleri gereğince sandığa yapılacak ödemelerin karşılığını teşkil etmektedir.

B. 210 — Temsil ödeneği

Kanunu gereğince 1949 yılı Bütçesindeki ödeneğin aynı olarak teklif edilmiştir.

B. 218 — Kasa tazminatı

1949 yılı Bütçesindeki ödenekten 15 000 lira fazlasıyla 265 000 lira teklif edilmiştir. 1949 yılı başından bugüne kadarki sarfiyat 249 946 lirayı bulmuştur. Ocak ve Şubat ayları da dâhil olmak üzere 45 000 lira ek ödenek talep edilmiştir. Fazlalığın sebebi terfi dolayısıyla ücretler artttıkça ücret tutarları üzerinden bir nispet dairesinde ödenmekte olan ihtiyacın artmasıdır.

B. 301 - M. 1 — Genel Müdürlük kırtasiyesi

B. 302 - M. 1 — İller kırtasiyesi

1949 yılı Bütçesindeki kırtasiye ödeneği merkez ve iller ihtiyacı olmak üzere 120 000 lira idi. 1948 yılı fiili sarfiyatı bilânçoya göre 117 322 liradır. 1949 yılı içindeki sarfiyat Eylül ayı başına kadar 91 464 lirayı bulmuştur. 1950 yılı için âzami tasarrufa riayet edilmek üzere her iki tertip için 100 000 lira teklif olunmuştur.

B. 301 - M. 3 — Genel Müdürlük döşeme ve demirbaş giderleri

B. 302 - M. 2 — İller döşeme ve demirbaş giderleri

1949 yılı Bütçesindeki ödenek 85 000 liradır. 1946 yılı sarfiyatı 74 554 lira 1947 yılı sarfiyatı 117 288 lira 1948 yılı sarfiyatı ise 102 011 liradır.

Döşeme ve demirbaş ödeneklerinden âzami tenzilât yapılması takarrür ettirilmiş olduğundan 1950 yılı merkez ve iller döşeme ve demirbaş giderleri için 50 000 lira teklif olunmasına zaruret hâsıl olmuştur.

B. 301 - M. 5 — Genel Müdürlük öteberi giderleri

B. 302 - M. 3 — İller öteberi giderleri

1949 yılı ödeneği 123 000 liradır. 1946 yılı sarfiyatı bilânçoya göre 155 435 lira 1947 yılı sarfiyatı 158 311 lira 1948 yılı sarfiyatı 160 916 liradır. 1949 yılı içinde bugüne kadar yapılan sarfiyat 108 530 lirayı bulmuştur. 1950 yılı için 96 000 lira teklif olunmaktadır.

B. 301 - M. 7 — Genel Müdürlük aydınlatma giderleri

B. 302 - M. 4 — İller aydınlatma giderleri

1949 yılı ödeneği 40 000 liradır. 1946 yılı sarfiyatı 23 228 lira 1947 yılı sarfiyatı 30 314 lira, 1948 yılı sarfiyatı ise 38 681 liradır.

1949 yılı içinde 16 . IX . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 34 535 lirayı bulmuştur. 1950 yılı için 42 500 lira teklif edilmiştir.

B. 301 - M. 9 — Genel Müdürlük ısıtma giderleri

B. 302 - M. 5 — İller ısıtma giderleri

1946 yılı sarfiyatı 111 598 lira, 1947 yılı sarfiyatı 118 617 lira, 1948 yılı sarfiyatı ise 131 440 liradır. 1949 yılında 16 . IX . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 99 080 lirayı bulmuştur. 1950 yılı için geçen senenin aynı olarak 130 000 lira teklif edilmiştir.

B. 303 — Basılı kâğıt ve defterler

1947 yılı sarfiyatı 104 324 lira, 1948 yılı sarfiyatı ise 102 934 liradır. İhtiyacın artmakta olmasına rağmen bâzı tasarruf tedbirleri alınacağından 1950 yılı için geçen senenin aynı olarak 100 000 lira teklif olunmaktadır.

B. 304 - M. 1 — Genel Müdürlük posta ve telgraf ücretleri

M. 3 — İller posta ve telgraf ücretleri

Geçmiş yılların sarfiyatına nazaran 1949 yılı ödeneğinden 40 000 lira noksanı ile 310 000 lira teklif edilmiştir.

M. 4 — Genel Müdürlük telefon ve başka haberleşme ücret ve giderleri

M. 6 — İller telefon ve başka haberleşme ücret ve giderleri

1947 yılı sarfiyatı 90 751 lira, 1948 yılı sarfiyatı 99 614 liradır. 1949 yılında 16 . IX . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 73 396 lirayı bulmuştur. Fabrikalar ve iller teşkilâtı ile Genel Müdürlük arasındaki muamelelerin sür'atle yapılabilmesi için ihtiyar edilen telefon muhaberatı gittikçe artmakta olduğundan bu tertipler için 10 000 lira fazlasıyla 100 000 lira teklifi zaruri görülmüştür.

B. 305 — Kira karşılığı

M. 1 — Merkez

M. 2 — İller

Bu bölüme ait ihtiyaç :

455 000	lirası	İdare binalarıyla depo ve ambarları
320 000	lirası	yaprak tütün depo ve ambarları
40 000	lirası	ispirto ve ispirotolu içkiler fabrika ve imalâthaneleri
15 000	lirası	ispirto ve ispirotolu içkiler ilk maddeleri ambarları
140 000	lirası	Hollerith muhasebe makineleri için

olmak üzere, ceman 970 000 liradır.

İspirto ve ispirotolu içkiler fabrika ve ilk maddeler ambarları ile idare malı yaprak tütünlerinin bulunduğu depolar kiralasının döner sermayeden ve destekleme tütünlerin bulunduğu binalar kiralasının da bu işe tahsis olunan hesaptan ödenmesi icabetmekte olduğundan 375 000 lira bu maksatla hariç tutularak 595 000 lira teklif olunmuştur.

Bu ödeneğin 152 000 lirası bölümün birinci merkez maddesine ve 443 lirası da ikinci maddesine ayrılmıştır.

B. 306 — Giyecekler

1946 sarfiyatı 91 934 lira, 1947 yılı sarfiyatı 91 185 lira, 1948 yılı sarfiyatı ise 162 081 liradır. 1949 yılı içinde 19 . IX . 1949 tarihine kadar verilen ödeme emirleri yekûnu 99 601 lirayı bulmuştur.

Halen cari olan yönetmelik esaslarına göre 1950 yılı ihtiyacının 164 804 lira olduğu tesbit edilmiş ise de yönetim giderlerinden tasarruf yapılması zarureti karşısında yönetmelik esaslarında bâzı değişiklikler yapılması suretiyle ihtiyacın 100 000 lira ile karşılanması temin olunacaktır.

B. 307 - M. 1 — Sürekli görev yolluğu

1946 yılı sarfiyatı 59 803 lira
1947 yılı sarfiyatı 99 947 lira
1948 yılı sarfiyatı ise 50 716 liradır
1949 yılı içinde bugüne kadar yapılan sarfiyat 50 000 lirayı geçmiştir.
1950 yılı için geçen seneden 10 000 lira noksanıyla 60 000 lira teklif edilmektedir.

M. 2 — Geçici görev yolluğu

1946, 1947 ve 1948 yıllarında diğer masraflar tertiplerinden dahi geçici görev yolluğu ödenmiş olduğundan bu yıllara ait sarfiyatın hakiki miktarının bilinmesine imkân görülememektedir.

1949 yılı için bugüne kadar (28 . 11 . 1949) yapılan sarfiyat 108 576 lirası merkez, 265 794 lirası İller ihtiyacı için olmak üzere 374 370 lirayı bulmuştur. 1950 yılı için geçen seneden 120 360 lira noksanıyla 440 000 lira teklif edilmektedir.

Geçici görev ile memur celbi ve izamında hakiki lüzum ve ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmak suretiyle daha az masraf ihtiyarına çalışılacaktır.

M. 3 — Müfettişler yolluğu

1946 yılı sarfiyatı 114 940 lira
1947 » » 107 032 lira
1948 » » 98 164 liradır

1949 » içinde Ağustos sonuna kadar yapılan sarfiyat 68 170 lirayı bulmuştur. Ancak 55 kişi olan Teftiş Heyeti kadrosundan halen 19 nun münhal bulunması nazarı dikkate alınarak idare muamelâtının daimî teftiş ve kontrol altında bulundurulması zaruri olduğu mülâhazasıyla münhal kadrolardan mümkün olanlarının doldurulması cihetine gidilmiş ve şimdiden açılan imtihan neticesinde dört Müfettiş yardımcısı kadroya alınmış olduğundan 1950 yılı için 10 000 lira fazlasıyla 120 000 lira teklif olunmuştur. Fazlalık kısmen de Müfettiş yardımcılarının iller teşkilâtında daha uzun müddet teftiş vazifesiyle meşgul edileceklerinden ileri gelmektedir.

M. 4 — Yabancı memleketler yolluğu

1946 yılı sarfiyatı 39 798 lira
1947 » » 75 854 lira
1948 » » 42 542 liradır.

1949 yılında bugüne kadar (28 . 11 . 1949) yapılan sarfiyat 36 000 liradır.

Mamullerimizin dış piyasalarda satışlarını temin için gereken hallerde yabancı memleketlere memur ve hizmetlilerimizin hemen gönderilmesi icabetmekte, diğer taraftan yine yabancı memleketlerde açılan sergi ve fuarlara iştirakimiz İdaremize her bakımdan faydalar sağlamakta olduğundan mühim ve esaslı ihtiyaç olan bu tertip için 60 000 liranın teklifi cihetine gidilmiştir.

M. 5 — Yabancı Uzman ve hizmetlilerle tercümanlarının yolluk ve giderleri

1946 yılı sarfiyatı 6 671 lira
1947 » » 5 486 lira
1948 » » 23 731 liradır.

1949 yılı içinde bugüne kadar (28 . XI . 1949) yapılan sarfiyat 19 598 lirayı bulmuştur.

1950 yılı için geçen seneden 10 000 lira noksanıyla 40 000 lira teklif edilmektedir.

1950 yılı içinde iki tuz mütehassısının yolluklarıyla sözleşmeleri gereğince kendileri için yapılacak masraflar, getirtilecek çay mütehassısının yollukları, enstitümüz için davet edilmesi düşünülen ihtimar sanatları mütehassıslarının yollukları ve yine kibrit fabrikamız için düşünülen

mühassısın yolluk ve başka masrafları mevcutlara ilâveten bu tertipten ödenecektir.

B. 308 - M. 1, 2, 3 — 4598 sayılı Kanun gereğince ödenteek tedavi giderleri, yollukları ve başka giderleri

1946 yılı sarfiyatı 51 413 lira
1947 » » 51 946 lira
1948 » » ise 47 899 liradır.
1949 yılı içinde 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 59 402 lirayı bulmuştur.

Hâdiselere bağlı olmak itibarıyla katî olarak tesbiti mümkün olmıyan bu ihtiyaç için geçen seneden 16 000 lira noksaniyle 70 000 lira teklif edilmektedir.

B. 403 — Temsil giderleri

1947 yılı sarfiyatı 4 302 lira
1948 » » 2 698 liradır.
1949 » içinde 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 4 990 liradır.
1950 » için geçen senenin aynı olarak 5 000 lira teklif edilmiştir.

B. 405 — 5190 sayılı Kanun gereğince koruma ve tahsil memurları hayvanları giderleri :
M. 1 — Memurlara verilecek hayvan yem bedeli

1948 yılı sarfiyatı 77 771 liradır.

1949 yılı içinde bugüne (28 . XI . 1949) kadar yapılan sarfiyat 105 565 liradır.

Esas kadrosu 640 olan koruma ve tahsil memurlarından 575 şî atlıdır.

Bunlara ödenecek hayvan yem bedeli yılda 180 hesabıyla 103 500 lirayı bulmaktadır.

Yıl içinde bir kısım memurun daha hayvan tedarik edebilecekleri nazarı dikkate alınarak geçen seneden 16 000 lira noksaniyle 107 000 lira teklif edilmiştir.

M. 2 — Hayvan satın alma karşılığı

1950 yılı içinde 17 memurun tedarik edeceği hayvan için vasatî bir hesapla her birine 180 lira avans verileceği tahmin edilerek bu madde için 3 000 lira teklif edilmiştir.

B. 407 — Genel Muhasebe Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren giderler:

M. 1 — Geri verilecek paralar

1946 - 1948 yılında bütçe ile verilen ödeneklerle yıllar içinde yapılan sarfiyat aşağıda gösterilmiştir.

Yıl	Bütçe ödeneği	İlave edilen	Yekûn	Sarfiyat
1946	10 000	(—) 3 000	7 000	2 926
1947	10 000	—	10 000	6 321
1948	10 000	—	10 000	5 738

1949 yılı Bütçesiyle 10 000 lira ödenek verilmiş ve bundan 28 . XI . 1949 tarihine kadar 7 234 lirası sarfedilmiştir.

1950 yılı için geçen senenin aynı olarak 10 000 lira teklif olunmaktadır.

M. 2 — Mahkeme harçları

1946 - 1948 yılları bütçelerinde mahkeme harçlarıyla mahkeme masrafları karşılıkları bir tertipte gösterildiğinden mahkeme harçlarının bu yıllardaki hakikî sarfiyatını tesbit etmeye imkân yoktur.

1949 yılı içinde 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 37 713 liradır.

1950 yılı için 40 000'lira teklif olunmaktadır.

M. 3 — Kaçağın men ve takibine dair olan 1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler

1946 - 1948 yılları bütçeleriyle verilen ödeneklerle aynı yıllar içinde yapılan sarfiyat aşağıda gösterilmiştir:

Yıl	Bütçe ile verilen	İlave edilen	Yekûn	Sarfiyat
1946	10 000	—	10 000	6 150
1947	10 000	—	10 000	7 504
1948	10 000	2 000	12 000	8 715

1949 yılı Bütçesiyle 10 000 lira verilmiş buna yıl içinde 15 000 lira eklenmiştir. 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 17 134 lirayı bulmuştur.

1950 yılı için geçmiş yıllar sarfiyatı nazarı dikkata alınarak 15 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 4 — Bina ve arazi vergileri

1946 ve 1947 yıllarında öteberi giderleri tertibin len yapılan bu masrafların hakiki miktarlarını bulmak mümkün değildir.

1948 yılındaki sarfiyat 1 093 lira 45 kuruştur. 1949 yılı içinde 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 1 637 liradır. 1950 yılı için geçen senenin aynı olarak 5 000 lira teklif edilmiştir.

Madde 5 — Nisbeti kanunla muayyen aidat ve ikramiye

Hususi şarap âmillerinden istihlâk resmi ödemiyenleri ihbar edenlere 4250 sayılı Kanunun 40 nci maddesine istinaden ve 1905 sayılı Kanunun 6 nci maddesinde yazılı nispete göre ödenecek ikramiyeler karşılığıdır.

1949 yılı içinde 28 . XI . 1949 tarihine kadar 229 lira 60 kuruş ödenmiştir. 1950 yılı için geçen senenin aynı olarak 500 lira teklif edilmiştir.

B. 417 — 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince ödenecek vergi ve resimler

1949 yılı bütçesiyle 50 000 lira ödenek verilmiş ve bundan (28 . XI . 1949) tarihine kadar 2 968 lira ödenmiştir. Ancak idare malı binaları için ödenmesi lâzımgelen vergi ve resimlerin alâkalı belediyelere henüz tahakkukları tam olarak yapılmadığı cihetle talep edilecek hakiki miktar bilinmemektedir. Bu itibarla ilerde karşılıksız borç tahakkukuna mahal verilmemesi için ihtiyaten 50 000 liranın 1950 yılı Bütçesine de aynen konulması zaruri görülmüştür.

B. 418 — Para nakil giderleri

1946 yılındaki sarfiyat 398 685 lira, 1947 yılı sarfiyatı 416 526 lira, 1948 yılı sarfiyatı ise 404 246 liradır. 1949 yılı Bütçesiyle 435 000 lira ödenek verilmiş ve 28 . XI . 1949 tarihine kadar bunun 415 600 lirası sarfedilmiştir. 1950 yılı bütçesiyle de aynı miktarın teklif edilmesi uygun görülmüştür.

B. 419 — Mahkeme giderleri

1946 - 1948 yıllarında mahkeme harçlarıyla mahkeme masrafları aynı tertipde birleştirilmiş olduğundan mahkeme giderlerinin o yıllar içindeki hakiki sarfiyatını tesbit etmek mümkün görülmemektedir. 1949 yılı Bütçesiyle 10 000 lira verilmiş ve bunun 28 . XI . 1949 tarihine kadar

tamamı sarfedildiği gibi 1949 yılı son iki aylık ek ödenek kanunu tasarısıyla 14 500 lira ayrıca talep olunmuştur.

Bu vaziyet nazarı dikkate alınarak 1950 yılı için 20 000 lira istenilmiştir.

B. 420 — Tecrübe ve ıslah ve mücadele giderleri

M. 1 — Tecrübe ve ıslah giderleri

1946 yılı sarfiyatı 176 937 lira, 1947 yılı sarfiyatı 248 250 lira, 1948 yılı sarfiyatı ise 198 247 liradır. 1949 yılında 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 194 991 lirayı bulmuştur.

1950 yılı için geçen seneden 40 000 lira noksaniyle 200 000 lira teklif olunmuştur.

M. 2 — Mücadele giderleri

1946 ve 1947 yıllarında bu tertipten yapılan sarfiyatın hakiki miktarının tesbitine imkân bulunamamıştır.

1946 yılı sarfiyatı 48 246 liradır. 1949 yılında verilen 30 000 lira ödenekten 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 21 765 lira 66 kuruştur.

Çeşitli hastalıklarla mücadele gibi esaslı bir hizmete taallük eden bu tertip için geçen senenin aynı olarak 30 000 lira teklif olunmuştur.

B. 421 — Kaçağı takip ve önleme giderleri

M. 1 — Ekim ve yazma giderleri

1946 yılı sarfiyatı 155 678 lira, 1947 yılı sarfiyatı 178 395 lira, 1948 yılı sarfiyatı ise 214 639 liradır. 1949 yılında 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 144 454 lirayı bulmuştur.

1950 yılı için 1949 yılı ödeneğinin aynı olarak 170 000 lira teklif edilmiştir.

M. 2 — Emanet ambarları

1946 yılı sarfiyatı 132 899 lira, 1947 yılı sarfiyatı 91 488 lira, 1948 yılı sarfiyatı ise 170 044 liradır. 1949 yılı ödeneği 259 000 liradır. Bu miktarın geçmiş senelere nazaran yüksek olması (E) cetveline dâhil geçici hizmetliler bölümünden (Bakanlar Kurulu) kararıyla alınan kadrolarda çalıştırılan vezin kâtibi, kantarcı, bekçi gibi geçici hizmetlilerin ücretlerinin kadro alınmaksızın bu tertipten ödenmesi esasının bütçenin (Büyük Millet Meclisi Bütçe Komisyonunda) görüşülmesi sırasında kabul edilmiş olmasından ileri gelmiştir.

Bu ödenekten 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 230 398 liradır.

1950 yılı için 9 000 lira noksaniyle 250 000 lira teklif olunmuştur. Bunun 100 000 lirası (Emanet ambarları) kira bedeli, 70 000 lirası bakım ve istif işlerinde çalışan amele gündelikleri ve 80 000 lirası da vezin kâtibi, kantarcı ve bekçi gibi yukarıda izah edilen geçici hizmetlilerin ücretleri karşılıklarıdır.

M. 3 — Muhafaza ve taşıma giderleri

1947 yılı sarfiyatı 7 573 lira, 1948 yılı sarfiyatı 11 084 liradır. 1949 yılında 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 20 850 liradır.

Kaçak takibinde vazifelerdirilen zabıta memurlarının nakil vasıtaları masraflarıyla yakalanan kaçak eşyanın buldukları yerlerden idarelere getirilmesi için yapılacak masraflar karşılığını ihtiva eden bu tertip için 1950 yılında 20 000 liranın kâfi geleceği anlaşılmıştır.

M. 4 — Kaçakla mücadele giderleri

1947 yılı sarfiyatı 7 799 lira, 1948 yılı sarfiyatı 22 163 liradır. 1949 yılında mevcut 30 000 lira ödeneğin tamamı sarfedilmiştir.

Kaçakla gizli olarak yapılmakta olan mücadele işlerinde hizmet edenlere ve bunları haber verenlere verilecek paralar ile vazifesi esnasında hayvanı ölenlere 200 lirayı geçmemek üzere yapılacak ödemelerin karşılıklarını ihtiva eden bu tertip için geçen yıl ödeneğinden 5 000 lira noksaniyle 25 000 lira teklif olunmuştur.

B. 451 — Yayın giderleri

M. 1 — Satınalma ve abone karşılığı

1949 yılına kadar bütçelerde memzuç olarak gösterilmiş bulunan bu hizmet için yapılan sarfiyatın miktarını tesbit etmek mümkün olamamıştır.

1949 yılında 28 . IX . 1949 tarihine kadar 13 740 lira sarf edilmiştir.

1950 yılı için 5 000 lira noksaniyle 10 000 lira kâfi gelecektir.

M. 2 — Başka her çeşit giderler

1949 yılında 28 . XI . 1949 tarihine kadar sarfedilen miktar 7 750 liradır. 1948 yılı bilânçosunun tabii için yıl sonuna kadar daha 2 280 liraya ihtiyaç hâsıl olacaktır.

Bu vaziyet göz önünde bulundurularak 1950 yılı için 20 000 lira noksaniyle 15 000 lira teklif olunmuştur.

B. 453 — Milletlerarası kurum ve dernekler giderleri

M. 1 — Katılma payı karşılığı

Halen dâhil bulunduğumuz (Paris'teki Milletlerarası Şarap Ofisi) ne iştirak hissesi olarak ödenecek 3 000 altın Fransız frangı karşılığı olmak üzere 5 200 lira teklif olunmuştur.

M. 2 — Kongre ve konferanslara iştirak edeceklerin yollukları ile diğer giderleri

1949 yılı içinde bütçede mevcut 25 006 lira ödenekten hiç sarfiyat yapılmamıştır.

1950 yılı içinde her hangi bir dış kongreye iştirak zarureti karşısında kalınması ihtimaline karşı bütçede asgari bir miktar ödeneğin mevcut olmasını temin maksadiyle geçen yıl ödeneğinden 15 000 lira noksaniyle 10 000 lira teklif edilmiştir.

D. 457 — İç kongreler

Tertibi muhafaza maksadiyle geçen yıl bütçesinde olduğu gibi 1 lira teklif edilmiştir.

B. 458 — Propaganda ve sergi giderleri

1949 yılı ödeneği 160 000 liradır. Bunun 30 000 lirası İzmir, 22 000 lirası, İstanbul Fuarlarındaki ve 50 000 lirası da iştirak ettiğimiz Londra sergisindeki Tekel pavyonları için sarf edilmiştir. Geri kalan miktar propaganda ve reklâm maksadıyla yapılan vitrinler, pano, afiş ve broşürler, gazete, dergi ve sair ilânları ve rakiâm mahiyetinde tevzi edilen mamuller için sarf ve tahsis olunmuştur.

Tekel mamullerinin bilhassa dış piyasalarda sürümünü temin maksadiyle yapılması büyük ehemmiyeti haiz olan propaganda ve reklâm işlerinin karşılığını ihtiva eden bu tertip için bütçe zarureti dolayısıyla geçen yıl bütçesindeki 160 000 liranın aynen teklif edilmesi zarureti hâsıl olmuştur.

B. 459 — Spor giderleri

1947 yılı sarfiyatı 15 000 lira, 1948 yılı sarfiyatı 20 050 lira, 1949 yılı sarfiyatı ise 28 . 11 . 1949 tarihine kadar 17 435 liradır.

1950 yılı için daha tasarruflu hareket edilmek suretiyle 10 000 lira teklif edilmiştir.

B. 476 — Kurs ve öğretim giderleri
M. 1 — Kurs genel giderleri

Eksper kursuna alınan memur namzetlerinin kırtasiye, iş gömlekleri, kitap ve saire gibi ihtiyaçları karşılığını ihtiva eden bu tertip için yılödeneğinden (300) lira noksaniyle 2 000 lira teklif olunmuştur.

M. 2 — Öğrenci bursları ve başka her çeşit giderler

1950 yılı için 108 200 lira teklif edilmiştir Bunun 43 200 lirası tütün ve ispirotolu içkiler eksper kurslarında okuyacak 45 memur namzedine ayda 80 lira hesabıyla verilecek burs karşılığıdır. Kursda halen 25 öğrenci mevcut olup 1950 yılı içinde de ayrıca 20 öğrenci alınacaktır.

Kurs öğrencilerine kendilerinin tarlalarda fabrika veya atelyelerde vazife ifa ettikleri mülâhazasıyla 1949 yılına kadar birinci devrede iseler günde 415 kuruş, ikinci devrede iseler günde 499 kuruş olmak üzere döner sermayeden gündelik verilmiştir. Hizmetin döner sermayeye taallûku bulunmaması hasebiyle 1950 yılından itibaren bu şekle son verilecek ve diğer öğrenciler gibi bunlara da aylık burs şeklinde ödeme yapılacaktır.

Yine bu paranın 3 000 lirası Genel Müdürlük hesabına Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde okutturulmakta olan 2 öğrencinin masrafları karşılığı olarak Ankara Üniversitesine ödenecektir.

56 160 lirası muhtelif yüksek okullarda Genel Müdürlük hesabına tahsil yapan öğrencilere ödenecek burs karşılığıdır. 1949 yılına kadar Genel Müdürlük hesabına gerek liselerde gerek yüksek okullarda okutturulmakta olan öğrenciler için Tekel Genel Müdürlüğü memurları yardımlaşma derneğince bir pansiyon tesis edilmiş ve Genel Müdürlük Bütçesinden pansiyon masraflarını karşılamak üzere bu derneğe her yıl bütçeden yardım yapılmıştır. 1949 yılı bütçesiyle yapılan yardım miktarı 75 000 liradır. 1950 yılı iptidasından itibaren pansiyon kaldırılmış yeniden öğrenci okutturulmasına son verilmiş, liseyi ikmal eden öğrencilerin yüksek okullara girmeleri için burs verilmemiş ve yüksek okullarda tahsil yapmakta olanlara da tahsillerini ikmal edinceye kadar burs verilmesi kabul edilmiştir.

Ödenekten geri kalan 5 840 lira formül gereğince bu öğrencilere yapılacak masraflar karşılığıdır.

Yukardaki izahattan da anlaşılacağı üzere; bu yüksek okullarda okutturulan öğrencilere ödenecek bursların karşılığı olan ödenek 1951 ve mütaakip yıllarda gitikçe azalacak ve tahsillerini ikmal edince tamamiyle kaldırılmış olacaktır.

B. 480 — Yurt dışı acenta ve mümessilliklerinin her türlü giderleri

1948 yılı sarfiyatı 29 243 liradır. 1949 yılında 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 35 000 lirayı bulmuştur.

Bugünkü seyrine göre Bağdat şubesinden başka bir veya iki şubenin açılması halinde dahi 1950 yılı için 75 000 lira kâfi gelecektir.

B. 501 — Geçen yıl borçları

1947 yılı sarfiyatı 36 557 lira, 1948 yılı sarfiyatı 135 611 liradır. 1949 yılı sarfiyatı 28 . XI . 1949 tarihine kadar 43 227 lirayı bulmuştur. Ayrıca tahakkuk eden borçların ödenebilmesi için Bütçe Kanununun 6 ncı maddesi hükmüne dayanılarak 215 000 lira ek ödenek alınmıştır.

1950 yılı için geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 40 000 lira teklif olunmaktadır. Bunun fevkinde çıkacak borçların ödenmesi için yıl içinde aynı hükme istinaden ek ödenek istihsal edilecektir.

B. 502 — Eski yıllar borçları

M. 1 — 1945 - 1948 yılları borçları

1947 yılı sarfiyatı 45 592 lira, 1948 yılı sarfiyatı 121 914 liradır, 1949 yılında 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 40 726 lirayı bulmuştur. Ayrıca tahakkuk eden borçlar için 223 192 lira ek ödenek alınmıştır.

1950 yılı için geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 50 000 lira teklif edilmektedir.

M. 2 — 1928 - 1944 yılları borçları

1947 yılı sarfiyatı 4 894 lira, 1948 yılı sarfiyatı 4 756 liradır. 1949 yılında 28 . XI . 1949 tarihine kadar yapılan sarfiyat 2 298 liradır. Yıl içinde bu tertipten tahakkuk eden borçları ödemek üzere ayrıca 41 022 lira ek ödenek de alınmıştır.

1950 yılı için geçen sene ödeneğinin aynı olarak 5 000 lira teklif edilmektedir.

B. 505 — Hükme bağlı borçlar

1947 yılı sarfiyatı 45 667 lira, 1948 yılı sarfiyatı 81 867 liradır, 1949 yılı sarfiyatı 28 . XI . 1949 tarihine kadar 4 503 liradır. Ancak aynı tarihe kadar tahakkuk eden 625 000 lira için 1949 yılı için son iki aylık ek ödenek kanunu tasarısı ile ek ödenek istenilmiştir.

1950 yılı için geçen yıl ödeneğinden 45 000 lira fazlasıyla 50 000 lira teklif olunmuştur.

B. 604 — Çeşitli hayır kurumlarına

Geçen senenin aynı olarak 3 000 lira teklif olunmuştur.

B. 605 — 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu gereği ce şarapçılara verilecek prim ve yapılacak başka yardım ve ödemeler

1948 yılı sarfiyatı 5 795 liradır, 1949 yılı sarfiyatı ise 28 . XI . 1949 tarihine kadar 900 liradır. Muhtemel ihracat halinde bütçede karşılığının bulunması zaruri olduğundan ve bazı memleketlerle yapılan anlaşmaların şarap ihracına imkân vereceği muhtemel görüldüğünden 1949 yılı Bütçesindeki 50 000 lira ödenek aynen teklif olunmuştur.

B. 701 — Onarma işleri

M. — 1, 2, 3

1950 yılı Bütçesiyle Genel Müdürlük gayrimenkullerinin onarma masraflarının ilk defa olarak memzucen bulunduğu inşaat tertibinden ayrılarak ayrı bir tertipte gösterilmesi esasına gidilmiş ve geçmiş yıllar sarfiyatı göz önünde bulundurularak bu bölüm için 500 000 lira teklif olunmuştur.

B. 711 — Bina satınalma ve yaptırma giderleri

M. — 2, 3

Bina satınalma ve yaptırma işleri için 900 000 lira teklif edilmektedir. Bunun 400 000 lirası fabrikalar ve işletmeler ihtiyacına karşılık tutulmuştur. 500 000 lirası, mühim bir kısmı başlanmış işlerin ikmaline harcanmak üzere illerin bina ihtiyaçlarına tahsis edilmiştir.

B. 721 — Satılacak taşıtlar karşılığı

1946 yılı sarfiyatı 306 376 lira, 1947 yılı sarfiyatı 115 229 lira, 1948 yılı sarfiyatı 139 448 liradır, 1949 yılı sarfiyatı 28 . XI . 1949 tarihine kadar 49 568 liradır. Yıl sonuna kadar formülde gösterilen nakil vasıtalarının satın alınmasına devam olunacaktır.

1950 yılı için formülde gösterilen nakil vasıtaları satın alınmak üzere ve geçen yıl ödeneğinin aynı olarak 85 000 lira teklif edilmiştir.

B. 722 — Demirbaş, makine satımına ve kurma giderleri
Madde — 1, 2

Genel Müdürlüğün fabrika ve işletmelerinin en mühim ihtiyacını karşılamakta olan bu tertip için geçen yıl ödeneğinden 45 500 lira noksanıyla 1 500 000 lira teklif edilmiştir.

B. 731 — 5113 sayılı Kanun gereğince yaptırılacak ve satın alınacak tütün bakım ve işleme ev ve ambarları giderleri

Kısmen başlanmış işlerin ikmal edilmesi ve kısmen de 1950 yılı içinde yeniden inşasına başlanacak yaprak tütün bakım ve işleme evleri için geçen yıl ödeneğinden 470 000 lira fazlasıyla 3 750 000 lira teklif olunmuştur.

Kanunun verdiği 25 000 000 liralık yetkiye dayanılarak Hükümetçe onanan programa göre yapılan akta olan yaprak tütün bakım ve işleme evleri idare malı tütünlerinin iyi şekilde muhafaza ve işlemlerini temin edecek ve bu vaziyet tütün mamullerinin beklenen nefasetini de sağlayacaktır.

B. 732 — 4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yapılacak fabrika, imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi giderleri

Programı gereğince bu tertipten hakiki ihtiyaç 8 885 000 lirayı bulmakta ise de bütçe mülâhazası dolayısıyla bâzı işlerin gelecek yıllara bırakılması zaruri görülmüş ve geçen yıl ödeneğinin aynı olarak yine 7 000 000 lira teklif edilmiştir.

B. 733 — Çamaltı ve Yavşan tuzlarında yaptırılacak yeni tesis ve tevsi giderleri

Çamaltı ve Yavşan tuzlarında Marşal Plânından istifade suretiyle yapılacak tevsi işlerinin üç yılda ihtiyaç gösteren 2 500 000 liralık finansmanın 1950 yılında sarfı lâzım geleceği tahmin edilen miktardır.

B. 785 — 5089 sayılı Kanun gereğince şarahlık üzüm bağı yetiştireceklere yapılacak ikraz

1948 yılı sarfiyatı 100 852 lira 37 kuruş, 1949 yılı sarfiyatı ise 28 XI.1949 tarihine kadar 94 304 lira 87 kuruştur. Bu rakamlar göz önünde tutularak 1950 yılı için kanunun kabul ettiği miktar 250 000 lira olmasına rağmen 200 000 liranın kâfi geleceği anlaşılmıştır.

*
*
*

1949 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde yer almış bulunan tertiplerden bâzıları 1950 yılı Bütçesinde bu cetveldен çıkarılmıştır. Ve çıkarılma sebepleri aşağıda sırasıyla izah edilmiştir.

2 000 lira taşıt onarma giderleri,

İdare malı hizmet taşıtlarının onarma giderleri umumiyetle döner sermayeden ödenmekte olduğundan ve idarede hizmet taşıtlarından gayri taşıt vasıtaları mevcut olmadığından, esasen öteden beri hiçbir masraf yapılmıyan bu tertibin kaldırılması uygun görülmüştür.

15 000 lira, 4489 sayılı Kanun gereğince yurt dışına gönderileceklerin staj giderleri, yolluklarıyla başka her çeşit giderler.

Tasarruf mülâhazasıyla çıkarılmıştır.

1 500 lira, kaza sigortası 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile vazife mâlûllüğü ve vazifeden mütevelit ölüm halleri için geniş ölçüde esas ve imkânlar kabul edilmiş olduğundan, esasen diğer daire ve müesseselerde mevcut olmıyan kaza sigortasının kaldırılması muvafık görülmüştür.

300 000 lira, işçilere ve çocuk yuvalarına yardım; yönetmeliği gereğince yapılan bu yardımın öner sermaye hizmetleri arasında mütalâa edilmesi uygun görülmüştür.

160 000 lira, işçi kurul ve sendikalarına yardım; diğer bütçelerde mevcut olmıyan böyle bir tertibin Tekel Genel Müdürlüğü Bütçesinde de yer almaması Hükümetçe uygun görülmüştür.

B. Cetveli

Tütün

1949 yılının 8 aylık satışı 11 611 838 kilodur. 1948 yılının aynı müddet içindeki satışları ise, 11 464 825 kilodur. 1949 satışları bu vaziyete nazaran % 1,29 fazlalık göstermektedir. 1948 yılının 12 aylık fiili satışları 17 833 733 kilo olduğuna göre, % 1,29 nispetindeki fazlalık ile 18 033 825 kilo elde edilmekte olduğundan, 1950 yılı için gelir tahminine 18 100 000 kilo esas tutulmuştur.

1 kilo satışın vasatı 1949 yılı için 740,56 kuruş iken, satış seyrine göre 1950 yılı için 765,37 kuruş esas alınmıştır. Buna nazaran; 1949 tahmini 131 414 127 lira olduğu halde, 1950 yılında yapılacak tütün satışları 138 532 770 lira hesaplanmıştır.

1949 yılı beher kilo maliyeti 365,04 kuruş iken, 1950 yılı maliyeti 377,72 kuruştur. Buna nazaran umumi satış maliyeti 63 020 424 liraya mukabil, 1950 yılı tahmini 68 367 590 liradır.

Beher kilo için beyiye ücreti : 1949 yılı için 34,05 kuruş iken, 1950 yılı için 35,87 kuruştur. Beyiye yekûnu 1949 yılında 6 943 390 lira iken, 1950 yılında 6 491 990 liradır.

Nakliye ve muhtelif masraflar beher kilo için 1949 yılında 39,18 kuruş ve umumi nakliye ve muhtelif masraflar yekûnu da 6 954 563 lira iken 1950 yılında bu miktarlar beher kilo için 34,42 kuruşa ve yekûn olarak 6 230 020 liraya düşmüştür.

Bu hesaba nazaran maliyet, beyiye ve masraflar yekûnu 1949 yılında 76 018 376 lira iken, 1950 yılı için 81 089 600 lira olarak elde edilmiş ve buna nazaran 1949 yılının 55 395 751 lira tütün satış kârına mukabil, 1950 yılı için 57 443 170 lira satış kârı tahmin edilmiştir.

Tuz

1948 yılı ilk 8 ay içindeki muhtelif nevi tuz satışları 133 586 ton iken, bu miktar 1949 yılının ilk 8 ayında % 0,38 fazlasiyle 134 095 tona yükselmiştir.

1948 yılının 12 aylık satışları 235 001 ton olduğundan, 1949 yılı 12 aylık satışının -bu artış nispetine tatbiki halinde- 235 659 tona yükseleceği nazarı dikkate alınarak 1950 yılı tahmini 1948 yılı satışlarının aynı olarak 235 000 ton üzerinden hesaplanmıştır.

235 000 tonun 229 700 tonu ham tuz, 1 500 tonu sofratuzu ve 3 800 tonu da mutbak tuzudur. 1949 yılı tahminlerinde 220 000 ton satılacağı tahmin olunmuştur. Satış vasatı beher kiloda 4,095 kuruş iken, 1950 yılı için bu miktar 4,121 kuruşa yükselmiştir. Umumi satış hasılatı da buna göre 9 008 600 iken, 9 685 940 lira olmuştur.

1949 yılı bütçe tahminleri sırasında kilo maliyeti 0,873 kuruş olarak hesaplandığı halde, 1950 yılı maliyeti 0,801 kuruşa düşmüştür. Buna nazaran 1949 yılı maliyeti yekûnu 220 000 ton üzerinden 1 921 800 lira iken, 1950 yılı için bu miktar 235 000 ton üzerinden 1 883 120 liraya düşmüştür.

1949 yılı tahminlerinde beher kiloya düşen masraf miktarı 0,990 kuruş iken, 1950 yılı için bu miktar 1,038 kuruşa yükselmiştir. Ancak bu hakiki masraf artışı olmayıp, tuz satış fiyatlarına aksettirilmiş miktarlardan mütevellit bulunmaktadır. 1949 yılı masraf yekûnu 2 177 050 lira iken, 1950 yılı masraf yekûnu 2 439 970 lira olmuştur.

1949 yılı tuz satış kârı tahmini yukarıki hesaplara göre, 4 909 750 lira iken, 1950 yılı tahminlerinde bu miktar 5 362 850 lira olarak alınmıştır.

Çay

1949 yılı çay satış geliri tahminleri aşağıdaki şekilde yapılmıştır :

1949 yılı Bütçesinin tahmini sırasında yıl içinde beher kilosu 12 liraya satılmakta olan birinci nevi çaydan 100 ton, beher kilosu 16 liraya satılmakta olan ekstra çaydan 700 ton ve beher kilosu 20 liraya satılacağı düşünülerek ekstra ekstra çaydan 500 ton olmak üzere 1 300 ton çayın satılacağı ve bunlardan sırasıyla 1 200 000, 11 200 000 ve 10 000 000 olmak üzere ceman 22 400 000 lira hasılât elde edileceği mütalâa edilmiştir.

Beher kilo çayın vasati maliyeti 860, 74 kuruş ve satış masrafları yine beher kilo için 131, 26 kuruş olarak hesaplanmıştır. Buna nazaran 1 300 tonun maliyet ve masrafları yekûnu 12 896 000 lira olduğundan, 1949 yılı çay satış geliri 9 504 000 lira olarak tahmin edilmiştir. Bir kilonun vasati satışı 17, 23 liradır.

1950 yılı tahminine gelince: 1948 yılının 8 aylık satışları 821 318 kilodur.

1949 yılının 8 aylık satışları ise, % 15, 46 fazlasıyla 948 327 kiloyu bulmuştur. Bu satışın 909 179 kilosu ekstra, 35 328 kilosu birinci, 3 820 kilosu ise, ekstra ekstra nevilere olmuştur.

1950 yılı tahminine; 8 aylık satışın bu seyrine göre 1948 yılı 12 aylık satışı olan 1 325 176 kilonun % 15, 46 fazlasıyla 1 530 040 kilo esas tutulmuş ve daha ihtiyatlı olarak 1 520 000 kilo alınmıştır. Bu miktarın yine 1949 yılı 8 aylık satışlarına göre 320 000 kilosunun birinci neviden 1 050 000 kilosunun ekstra neviden ve 150 000 kilosunun da ekstra ekstra neviden olacağı hesaplanmıştır.

Birinci nevi 320 000 kilo alınması, birinci nevi imalâtına 1950 yılında daha fazla yer verileceğinden ileri gelmektedir.

Ekstra ekstra neviden 150 000 kilo alınmış olması da bu neviden bütçenin tanziminde idare elinde henüz pek az bulunmuş olması ve piyasaya yeni çıkarılmış bulunması âmil olmuştur.

Satış hasılatının hesaplanmasına gelince: 320 000 kilo birinci nevi çay için beher kilosu 12 liradan 3 840 000 lira, 1 050 000 kilo ekstra nevi için beher kilosu 16 liradan 16 800 000 lira ve 150 000 kilo ekstra ekstra nevi için beher kilosu 24 liradan 3 600 000 lira olmak üzere 24 240 000 lira elde edilecektir.

Bunların tahmin edilen satış miktarlarına göre maliyetlerinin tutarları sırasıyla 2 549 700, 8 366 190 lira ve 1 830 960 lira olmak üzere yekûnu 12 746 850 liradır.

1 520 000 kilo satış tahmininin beher kilosu için hesaplanan satış masrafları 119, 68 kuruş olmak üzere ceman 1 819 140 lira hesaplanmıştır.

Bu suretle 24 240 000 lira satış hasılatından maliyet ve masraflar yekûnu olan 14 565 990 lira çıkarıldığı takdirde, 1950 yılı çay Tekel satış geliri 9 674 010 lirayı bulacaktır.

Çay maliyetlerinin hesabında bir taraftan İngiliz lirasında yapılan devalüasyon, diğer taraftan Rize Çay Fabrikasının 1 Mart 1950 tarihinden itibaren Tekel Genel Müdürlüğüne intikal edeceği ve bundan dolayı Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumunca çay maliyetine ilâve edilen % 10 kârın artık mevzu bahis olmayacağı mülâhazalarıyla % 10 nispetinde bir indirme yapılmış bulunmaktadır.

Bira

1949 yılı bira satış tahmini 18 000 000 litre olarak yapılmıştır. 1948 yılı fiili satış miktarı 18 601 319 litredir.

1949 yılı 8 aylık satış miktarı 11 490 913 litredir. 1948 yılı aynı devresindeki satış miktarı 12 986 543 litre olduğundan, satış seyrinde % 11,52 nispetinde bir düşüklük olduğu görülmektedir. Buna nazaran 1949 yılı 12 aylık satışının 1948 yılı 12 aylık satışından aynı nispette eksik olarak 16 458 448 litre olacağı, şu kadar ki, satış seyrinin biraz fazlaşması halinde bu miktarın yıl sonunda 17 000 000 litreyi bulabileceği düşünülmektedir.

Ancak, 1949 yılı Yaz aylarının çok kısa ve serin geçmiş olması bira istihlâkine menfi tesir yapmış olduğundan, bu vaziyet bu seneye has bir durum olarak mütalâa edilmiş ve 1950 yılı için satış miktarı 18 500 000 litre olarak tahmin edilmiştir.

Beher litrenin vasati satış fiyatı 1949 yılı için 59,45 kuruş iken, 1950 yılı tahmininde 59,46 alınmıştır.

Litre maliyeti 1949 yılı tahmininde 24,43 iken, 1950 yılı tahmininde bu miktar - arpa mübayaası bedelinin 21 kuruştan, 24 - 25 kuruşa yükselmiş olmasına rağmen - 24,19 kuruşa düşmüştür.

Satış masrafları 1949 yılı için 16,17 kuruş iken, 1950 yılı tahmininde 16,56 kuruş olarak hesaplanmıştır.

1950 yılı satış masrafları için 1948 yılı bilânçosuna göre tahakkuk eden masraflar esas tutulduğu için, bu artış 1947 yılı masraflarına göre 1948 yılı masraflarının artmış olmasını göstermekte olup, 1950 yılı içindeki hakiki satış masraflarının yüksek olacağını ifade etmez.

Yukarıki hesaplara göre 1949 ve 1950 yılları için tahmin edilen satış hasılatı maliyet bedeli, satış masraf ve satış kârlarının mukayeseli rakamları aşağıda gösterilmiştir.

1949	1950	
18 000 000	18 500 000	Litre (Satış miktarı)
10 700 000	11 000 000	Lira satış hasılatı
4 396 900	4 476 100	» Maliyet
2 909 500	3 063 600	» Satış masrafları
3 393 600	3 460 300	» Satış kârı

İspirtolar

1949 yılı 8 aylık satış miktarı muhtelif nevilerden 3 224 961 litredir. 1948 yılının aynı devre içindeki satış miktarı 2 280 718 litredir. Artış nispeti % 11,95 dir. Artış seyrinin yıl sonuna kadar aynı şekilde devam edeceği mütalâa edilerek 1950 yılı için 1948 yılı satış miktarı olan 4 537 189 litrenin % 11,95 fazlasıyla 5 079 385 litre satış yapılacağı anlaşılmaktadır.

Tahmin 5 100 000 litre olarak alınmıştır.

Satış bedeli beher litre için 1949 tahmininde 127,56 kuruş iken, 1950 yılı için nevilerdeki satış farkları dolayısıyla 124,02 kuruşa düşmüştür. Litre maliyeti 1949 tahmininde 65,72 kuruş iken 1950 yılı tahmini 62,80 kuruş olmuştur. Satış masrafları 1949 yılı tahmininde 30,34 kuruş iken 1950 tahmininde 33,76 kuruş alınmıştır. Buna nazaran 1949 ve 1950 yılları tahminlerinin satış hasılatı maliyet bedelleri ve satış masraflarıyla satış kârlarının mukayeseli rakamları aşağıda gösterilmiştir.

1949	1950	
5 257 260	6 325 060	Satış hasılatı
2 730 128	3 202 580	Maliyet
1 250 602	1 721 760	Satış masrafları
1 298 230	1 400 720	Satış kârı

Rakılar

1949 yılı 8 aylık satış miktarı 3 945 248 litredir.

1948 yılı aynı devresindeki satış yekûnu 4 690 834 litre idi. Satışdaki düşüklük nispeti % 15,69 dur.

1948 yılı umumi satış miktarı 7 464 806 litre olduğuna göre, düşüklük nispetinin buna tatbiki halinde 1950 yılı tahmininin takip edilen usule göre, 6 278 350 litre olarak alınması icabederse de, rakı satışlarının senenin son aylarında hafif bir artış seyri takip etmekte olduğu görüldüğünden, tahmin 6 570 000 litre olarak yapılmıştır.

1949 yılı tahmininde vasati satış fiyatı 596 82 kuruş iken, 1950 yılı tahmini 600,05 kuruş olarak alınmıştır. Litre maliyeti 1949 yılı tahmininde 207,17 kuruş iken, 1950 yılı tahmininde 199,46 kuruşa düşmüştür. Satış masrafları aynı suretle 77,02 kuruş iken, 69, 65 kuruşa düşmüştür.

Bu hesaplara göre umumi satış hasılatı ile maliyet bedeli satış masrafları ve satış kârı 1949 ve 1950 yılları satış kârları mukayeseli olarak aşağıda gösterilmiştir.

1949	1950	
40 822 488	39 423 000	Satış hasılatı
14 170 428	13 104 300	Maliyet
5 268 168	4 576 190	Satış masrafları
21 383 892	21 742 510	Kâr

Yıllık satış miktarının 1949 yılı tahminine nazaran düşük olması Yıl başında ağır alkollü içkilere zam yapılması esasının kabul edilmesi üzerine rakı satış fiyatlarına litrede 50 kuruş zam yapılmış olmasından ileri gelmiştir. Satış tahminlerinde eksik hesaplanan miktar 270 000 litreyi bulmaktadır. Buna rağmen gerek maliyet bedellerinde gerek satış masraflarında temin edilen ucuzluk satış kârında geçen seneye nazaran 358 618 lira bir fazlalık husule getirmiştir.

Şaraplar

1949 yılı 8 aylık satış miktarı 2 192 594 litredir. 1948 yılının aynı devresi içindeki satış miktarı 1 965 146 litredir. Artış nispeti % 11,57 dir. 1948 yılı umumi satış miktarı 3 539 280 litre olduğundan, artış nispetinin buna tatbiki halinde 1950 yılı satış tahmininin 3 948 775 litre olarak alınması lâzımgelmektedir. Tahmin 4 000 000 litre olarak yapılmıştır.

Litre satış fiyatı 1949 yılında 108,35 kuruş iken 1950 yılında 46,91 kuruş olarak alınmıştır. Eksiklik sebebi şarap satışlarının fabrika teslimi şeklinde satılmasına başlanmış olmasıdır. Litre maliyeti aynı sebeple 1949 yılı tahmininin 70,19 kuruş iken, 1950 yılı tahmini 39,01 kuruş üzerinden yapılmıştır.

Satış masrafları 1949 yılında 34,16 kuruş idi. 1950 yılında ayrıca satış masrafları yapılmamaktadır. 1949 yılı satış tahmini 3 123 900 litre üzerinden yapılmıştır. 1950 yılı tahmininin 4 000 000 litre üzerinden yapılması hafif alkollü içki olan şarap satışlarında görülen inkişaftan

ileri gelmiş bulunmaktadır. Bunda aynı zamanda şarap satışlarının fabrika teslimi ve mukaveleli tek bâyiler marifetiyle yapılmasının da mühim tesirleri olmuştur.

1949 ve 1950 yılları satış tutarlarıyla maliyet bedelleri, satış masrafları ve satış kârlarının mukayeseli rakamları aşağıda gösterilmiştir.

1949	1950	
3 384 615	1 876 240	Satış hasılatı
2 192 760	1 560 490	Maliyet bedeli
1 066 980	—	Satış masrafları
124 875	315 750	Satış kârı

Diğer içkiler

1949 yılı 8 aylık satış miktarı 436.353 litredir. 1948 yılının aynı devresindeki satış miktarı 403.123 litredir. Artış nispeti % 8,24 dür.

1949 yılı tahmini 673.850 litre üzerinden yapılmıştır. 1950 yılı tahmini için 1948 yılı satış miktarı olan 681.265 litre'nin % 8,24 fazlasıyla 737.420 litre alınması icap etmekte ise de, muhtelif nevilerdeki satış seyirlerine göre bu miktar 753.525 litre olarak hesaplanmıştır.

Beher litrede satış bedeli 1949 yılında 623,72 kuruş iken, 1950 yılı için satılan nevilerdeki tehâlüf dolayısıyla 583,32 kuruş alınmıştır. Litre maliyeti 1949 yılında 247 kuruş iken 1950 yılı için 246,02 kuruş alınmıştır. 1 litreye isabet eden satış masrafları 1949 yılı tahmininde 77,17 kuruş iken, 1950 yılı tahmininde bu miktar 74,13 kuruşa düşmüştür.

1949 ve 1950 yılları tahminlerindeki umumi satış miktarları ile maliyet bedelleri, satış masrafları ve satış kârlarının mukayeseli rakamları aşağıda gösterilmiştir.

1949	1950	
4 202 933	4 395 480	Satış hasılatı
1 664 413	1 853 820	Maliyet bedeli
587 395	558 620	Satış masrafları
1 951 125	1 983 040	Satış kârları

Barut ve patlayıcı maddeler

1949 yılı 8 aylık satış hasılatı 5 855 375 lira, 1948 yılının aynı devresindeki satış hasılatı 4 702 905 liradır.

Artış nispeti % 24, 50 dir.

1948 yılı umumi satış hasılatı 8 735 145 lira olduğundan, bu nispetin tatbiki suretiyle 1950 yılı için satış tahmini 10 875 250 lira olarak alınması icap etmektedir. Tahmin muhtelif nevilerin satış hasılatının bu esasa göre ayrı ayrı hesaplanması zarureti neticesi olarak 10 807 530 lira üzerinden yapılmıştır.

Maliyet bedelleri 6 372 680 liradır. Bey'iyeye, nakliye, sigorta gibi satış masrafları ise 1 166 130 liradır. Buna göre satış kârı 3 268 720 lira olarak tahmin edilmiştir.

Resim istihsaline mâtufluk halinde işletilmekte olan barut ve patlayıcı maddeler satışlarında yukardaki rakamların tetkikinden anlaşılacağı üzere satış bedelinin % 58, 96 sı maliyet bedelini ve % 10, 79 u artış masraflarını teşkil etmekte ve satış kârı olarak ancak % 30, 25 kalmakta-

dır. 1949 yılı satış tahmini 8 834 935 lira maliyet bedeli 4 745 992 lira satış masrafları da 1 017 143 lira olduğundan, satış geliri 3 071 800 lira bulunmakta idi.

Kibrit

1949 yılı 8 aylık satış miktarı 40 373 sandıktır. 1948 yılının aynı devresi içindeki satış miktarı 42 146 sandıktır. Düşüklük nispeti % 4, 21 dir. 1948 yılının umumi satış miktarı 66 386 sandıktır. Bu nispetin tatbiki suretiyle 1950 yılı tahmininin 63 591 sandık olarak hesaplanması icap etmektedir. Ancak, çakmağın 1949 yılı içinde Tekelden çıkarılmış olması çakmak istimalinin süratle inkişafına yol açmış olduğundan, kibrit istihlâkının bir miktar daha azalacağı mütalâa edilmiş ve bu sebeple ihtiyatlı bir tahmin olarak bu miktar 60 000 sandığa indirilmiştir.

1949 yılı tahmini 66 000 sandık üzerinden yapılmıştır.

Tarife bedeli 100 lira olup, 1949 ve 1950 yılları için aynıdır. Satış masrafları beher sandık için 1949 yılında 14, 20 lira hesaplanmış iken bu miktar 1950 yılı tahmininde 13, 13 liraya düşmüştür.

Maliyet bedelleri 1949 yılında 77, 70 lira iken, 1950 yılında 73, 25 liraya inmiştir. Bu tenezzül başlıca tomruk bedellerinde elde edilen fiyat tenezzülü ile kısa çöp imali gibi sebeplerden ileri gelmektedir.

1949 ve 1950 yılları umumi satış hasılatı ile maliyet bedelleri satış masrafları ve satış kârlarına ait mukayeseli rakamlar aşağıda gösterilmiştir.

1949	1950	
6 600 000	6 000 000	Satış hasılatı
5 128 200	4 395 000	Maliyet bedelleri
937 200	787 800	Satış masrafları
534 600	817 200	Satış geliri

Satış tahmininin 6 000 sandık eksik hesaplanmasına rağmen satış geliri tahminindeki 282 600 lira fazlalık yukarıki izahattan da anlaşılacağı üzere maliyet bedelleriyle satış masraflarındaki azalmalardan ileri gelmiştir.

* * *

Yukardaki hesaplara göre satış kârları yekûnu 105 468 270 liradır.

Buna dış satış kârları olarak 1 000 000 lira ile maliyete giren bütçe giderleri vesair giderler olarak 7 950 000 lira ki ceman 8 950 000 lira ayrıca eklenmiştir.

1948 yılı bilânçosuna göre haricî satış kârlarına aşağıda gösterildiği üzere 562 136 lirayı bulmuştur.

145 079	Mamûl tütün
299 809	Tuz
65 708	İçki
33 826	Kibrit
17 714	Yaprak tütün

562 136

1949 yılı dış satış kârları tahmini 1 850 000 lira olarak yapılmıştır.

1948 yılı bilânçosuna göre tahakkuk eden fiilî satışa nazaran ümit edilen inkişaf nazarı dikkate alınarak 1 000 000 lira olarak kabul edilmiştir.

7 950 000 liranın 1 650 000 lirası, bilânçoya göre ayrılması icap edip, ayrıldıktan sonra gelirler meyanında Hazineye yatırılması gereken bütçe sabit kıymetlerine ait amortismanlardır. 2 000 000 lirası dahilî sigorta pirimleri için ayrılan paralardan zayıat ve hasarlar bedeli mahsup edildikten sonra kalan miktar olup, bunun da Hazineye yatırılması icap etmektedir.

4 300 000 lirası maliyete giren bütçe masrafları karşılığıdır. Bu miktar 1948 yılı bilânçosuna göre 3 683 520 liradır. 1949 yılı tahmininde 3 500 000 lira alınmıştır.

Bu suretle hâsıl olan 114 418 270 liradan muhtelif masraflar karşılığı olarak 3 454 000 lira tenzil edildiğinden, gelir miktarı 110 964 270 liraya inmiştir.

Yapılan tenzilin mahiyetine gelince :

1. 2 200 000 lirası amortismanlar karşılığı olup, bunun da 1 650 000 lirası yukarıda izah edildiği üzere bütçe sabit kıymetleri amortismanı ve 550 000 lirası da döner sermaye sabit kıymetleri amortismanını teşkil etmektedir.

2. 320 000 lirası sabit kıymetler sigorta pirimleri tutarıdır.

3. 765 425 lirası reeskont Merkez Bankasına ödenen faizlerin karşılığıdır. Bu miktar 83 000 000 liralık reeskont bonolarımızın % 1 hasebiyle faizleri olup, bu bonolardan 63 000 000 liralık kısmı 3627 sayılı Kanuna göre mütedavil sermaye ihtiyacı için ve 20 000 000 lirası mevsim kredisi ihtiyacı için çıkarılmış bulunmaktadır.

4. 168 575 lirası döner sermaye hesabından yapılan çeşitli masrafları ihtiva etmektedir.

Bu suretle elde edilen 110 964 270 liraya 1 250 000 lira bütçe gelirleri ve 97 050 660 lira da Millî Savunma Vergisi olarak eklenmiş ve Bütçe Kanunu tasarısının 2 nci maddesinde gösterildiği üzere (B) cetveli yekûnu 209 264 930 liraya yükselmiştir.

Bütçe gelirleri 1948 yılı bilânçosuna göre 1 214 352 liradır. 1949 yılı tahmini de 1950 yılı gibi 1 250 000 lira üzerinden yapılmıştır. Bunun müfredatı (B) cetvelinin 2 nci - 5 nci bölümlerinde ayrı ayrı gösterilmiş bulunmaktadır.

Müdafaa Vergisine gelince : 1949 ve 1950 yılları tahminleri Tekel maddeleri nevileri itibariyle aşağıda gösterilmiştir :

1949	1950	
7 522 009	7 546 380	İçki
3 600 000	3 700 000	Bira
2 200 000	2 350 000	Tuz
9 900 000	9 000 000	Kibrit
68 742 223	72 954 280	Tütün
1 250 000	1 500 000	Hususi âmiller (şarap)
93 214 232	97 050 660	

*
* *

Genel bütçeye ödenecek Hazine hissesinin hesabına gelince: 97 050 660 lira Millî Savunma Vergisi olarak aynen ödenecektir.

Bütçe Kanununa bağlı (A) cetvelinde gösterilen 1950 yılı Bütçe giderleri yekûnu 37 672 457

lira ile Belediyeler hissesi olarak İller Bankasına ödenecek olan 3 662 060 lira çıkarıldıktan sonra geriye kalan miktardan 1 300 604 lirası Tayyare Resmi olarak, 69 579 149 lirası da Tekel geliri olarak yine Hazineye yatırılacaktır.

*
* *

İç satışlar :

İçkiler, ispirotolar da dâhil olmak üzere, 10 aylık satış neticeleri itibariyle ve genel olarak bedel bakımından geçen yılın aynı devresine nazaran % 0,35 nispetinde bir artış göstermiştir.

Bu yıl içinde şarap satışlarında diğer Tekel maddelerinin tâbi olduğu rejimden ayrı yeni bir satış sistemi tatbik edilmiş ve bu tatbikattan iyi ve ümit verici neticeler alınmıştır. Fabrikada toptan satış esasına dayanan hususi müteşebbislerin faaliyetlerinden faydalanan ve tek fiat esastan ayrılan bu sistemin 10 aylık neticesi, ne yüksek satışın kaydedildiği geçen yıla ait satış seyirlerine nispetle % 11,87 raddesinde bir artış temin etmiştir.

Bugünkü satış teşkilâtı 33 başmüdürlük bölgesine ayrılmış olmasına mukabil henüz 16 bölgesinin şarap satışları bir ve üç yıllık sözleşmelerle bölge itibariyle taahhüde bağlanmış bulunmaktadır. Yeni şarap satış sisteminin tatbikatında bilhassa bu taahhüt şekinden iyi neticeler alınmış olması itibariyle diğer bölgelerdeki satışların da aynı şekilde mütaahhit müteşebbislere bırakılması yolunda çalışılmaktadır. Bu teşebbüslerin tahakkuku halinde şarap satışlarının daha yüksek bir seviyeye çıkacağı ümit edilmektedir.

Likör satışlarında % 23,79 nispetinde bir artış kaydedilmektedir. Bu neticeğin husulünde yapılan reklâmların ve kokteyl halinde içki kullanma temayülünün gittikçe genişlemekte bulunmasının âmil oldukları tahmin edilmektedir.

Sanayi ispiRTOSU satışlarında % 9,88 nispetinde bir artış vardır. Geçen yıl içinde bu çeşit ispiRTONUN 180 kuruş olan satış fiyatının 110 kuruşa indirilmiş ve bu suretle sanayide daha geniş istihlâk sahası bulmuş olması artışa âmil olan sebeplere dendir. Bu nevi ispiRTO satışının daha fazla inkişaf edeceği umulmaktadır.

Yakılacak ispiTO satışlarında % 27,57 nispetinde bir artış kaydedilmiştir. Kömür fiyatlarının pahalılığı ve ispiRTO yakan ocakların bol miktarda piyasaya arz edilmiş bulunması sebepleriyle temiz ve pratik bir yakacak maddesi olan ispiRTONUN bu sahada da istihlâkine halkımız rağbet göstermektedir.

1948 ve 1949 yıllarının 10 aylık satış rakamları aşağıda gösterilmiştir.

	1948	1949	Artış miktarı	Artış nispeti %
Şarap (Litre)	2 631 633	2 944 011	312 378	11,87
Likörler »	110 721	137 061	26 340	23,79
Sanayi ispiRTOSU (Litre)	56 869	62 490	5 651	9,88
Yakılacak ispiRTO »	2 275 053	2 902 209	627 156	27,57
İçkiler :				
İspirto ve ispiRTOLU içkiler umumi satışı (Litre)	49 149 524	49 319 732	170 208	0,35

10 aylık satış neticeleri itibariyle sigara, püro ve her çeşit tütün satışlarında bedel bakımından % 4,58 ve kilo olarak da % 1,69 nispetinde bir artış görülmektedir. Yalnız sigaralardaki artış

nispeti % 2,47, yüksek kalite sigaralardaki artış nispeti ise % 6,06 dır. Buna mukabil Birinci ve Köylü gibi sigara satışlarındaki artış nispeti % 0,40 dır.

Tütün çeşitlerinde ise, % 2,52 nispetinde düşüklük görülmektedir. Bu vaziyet, halkımızın hazır sigara istihlâkine temayülünün artmasına delâlet ettiği gibi, yüksek kaliteli sigaralardaki artış nispetinin daha fazla oluşu da daha iyi ve pahalı sigara istihlâkine rağbetin arttığını göstermektedir.

1948 ve 1949 yıllarının ilk 10 aylık devresindeki tütün ve sigara satışları aşağıda gösterilmiştir:

	1948	1949	Artış miktarı	Artış nispeti %
Bedel itibariyle (Lira)	109 350 964	114 359 230	5 008 266	4,58
Miktar itibariyle (Kilo)	14 707 902	14 956 048	248 146	1,69
Yüksek nevilere »	2 755 535	3 022 538	167 003	6,06
İkinci gurup ¹⁾ »	9 608 226	9 646 231	38 005	0,40
Üçüncü gurup ²⁾ »	2 287 089	2 229 387	— 57 702	— 2,52
Dördüncü gurup ³⁾ »	57 052	57 892	840	1,47

(1) Hanımeli, Birinci, Köylü Doğu, Asker

(2) Tütünler

(3) Pürolar, pipo tütünü, tömbeki, enfiye

Barut ve patlayıcı maddelerin satışlarında bedel itibariyle % 14,52 nispetinde bir artış kaydedilmiştir. Bu artışta bayındırlık ve maden istihsal faaliyetlerimizin genişlemekte olması yanında bu yıl içinde her çeşit av malzemesinin hiçbir darlığa meydan vermeyecek şekilde bol miktarda temin edilmiş bulunmasının da tesiri vardır.

1948, 1949 yıllarının ilk 10 aylık devrelerindeki satış rakamları aşağıda gösterilmiştir.

	1948	1949	Artış Miktarı	Artış nispeti %
Barut ve patlayıcı mad. (Lira)	6 634 732	7 598 548	963 816	14,52

* * *

Çay satışlarında % 10,38 nispetinde artış kaydedilmiştir.

Bu neticeye, Kış mevsiminin sürekli ve şiddetli geçmesinin yüksek kalitedeki çay nev'ine rağbetin artmasının ve bir de halkın satın alma gücünün yükselmiş bulunmasının müessir olduğu mütalâa edilmektedir.

1948 ve 1949 yıllarının ilk 10 aylık devreleri içindeki çay satışları aşağıda gösterilmiştir..

	1948	1949	Artış Miktarı	Artış nispeti %
Bedel itibariyle (Lira)	16 237 796	18 797 564	2 559 768	13,62
Miktar itibariyle (Kilo)	1 069 782	1 180 874	111 065	10,38

Dış satışlar :

Mamûl sigara ihracı birçok memleketler tarafından mevzu yüksek gümrük mániaları dolayısıyla zaruri olarak mahdut miktarlara inhisar etmekte dir. Bu bakımdan yaprak tütün ihracı suretiyle bunların mahallen imali şekli zaruri olarak tercih edilmektedir. Dış memleketlerde idare sermaye- siyle fabrikalar tesisi, malî güçlüklerle yol açacağından her memleketteki imalâtçılarla anlaşarak acentelik veya ortaklık sözleşmeleri akdetmek, bu günkü şartlar içinde işin icaplarına en muvafık şekil olarak mütalâa edilmektedir.

Bu şekil, bir taraftan daha az sermaye bağlanmasına ihtiyaç göstereceği gibi diğer taraftan mez- kûr müesseselerin mahallî itiyatlar bakımından bilgi ve ihtisaslarından ve mevcut satış teşkilâtın- dan istifadeyi, mümkün kılacağı cihetle bu bakımlardan da ayrıca tercihe şayan bulunmaktadır.

Mamûl halde ihraç edilmekte olan içki satışlarında istihdaf edilen esas gaye ise, bunların ya- bancı memleketlerde marka ve etiketlerimiz altında satılarak bu şekilde tanınmış olmalarını temin etmektir.

Hâlen İngiltere dış satışlarımızda ehemmiyet bakımından ön plânda bir mevki işgal etmektedir. Birinci Cihan harbinden beri Türk tütünü içmek itiyadını kaybeden İngiliz müstehliki bugün bu mevzuda bir dönüm noktasında bulunmaktadır.

Yapılan temas ve incelemeler neticesinde The Amalgamated Tobacco Garp. Ltd. Firması ile 10 Kasım 1948 tarihinde bir acentelik sözleşmesi yapılmıştır. Sözleşmeye göre, firma, harman halinde aldığı tütünlerle mahallinde müşterek marka altında Türk sigaraları imal etmektedir.

Yine sözleşmeye göre, firmanın ilk yılda sigara imal edip satmak üzere en az 200 000 libre tütün mubayaa etmesi derpiş edilmişti ki, bu, haftada 2 milyon sigaraya tekabül etmektedir. Bugün bilfiil satılmakta olan sigara miktarı haftada 8 milyona yükselmiştir ki, ilk hesaplara nazaran bu rakama ancak 6 ne yıl nihayetinde varılabileceği tahmin olunmakta idi.

Tahminleri aşan bu müsait durum karşısında İngiltere piyasasının Türk tütünü için çok ehem- miyetli bir pazar olacağı anlaşılmış olduğundan Ağustos ayında Londra'da açılan Milletlerarası National Gardens Show sergisine geniş mikyasta iştirak edilmiş ve bundan müspet neticeler alınmış- tır. Filhakika, sergi münasebetiyle sigaralarımız İngiltere müstehlikine daha yakından tanıtılabil- miş ve birçok toptancıların, siparişlerinin artırılması için acentemize müracaatta buldukları öğrenilmiştir.

İmalâtın daha fazla artırılarak fazla taleplerin karşılanması için Acentenin bu işe kâfi sermaye tefrik ve tahsis edemeyeceği anlaşılmış üzerine yapılan masraflar neticesinde tütünlerimizin güm- rüklenmiş olarak kendilerine satılması suretiyle gerekli sermayeye bu yoldan idaremizin de iştirak- ki esası üzerinde mutabık kalınmış ve bu maksat a lâzımgelen teşebbüsler yapılarak İngiltere'de idaremiz lehine 250 000 sterlinlik bir kredi bulmak imkân ve yetkisi temin edilmiştir. Mevzu üze- rindeki temas ve teşebbüslere devam olunmaktadır.

İsviçre'ye idaremiz tarafından gönderilen harman halindeki yaprak tütünlerle öteden beri Türk sigarası imal ederek satmakta olan Rinsoz et Ormond S. A. Şirketiyle sigara satışlarımızın artırıl- masını, komşu memleketlere ihracını ve yaprak tütün satışını temin maksadiyle ve yarısı idare- mizce ödenmek suretiyle, 200 000 İsviçre frangı sermayeli Tabacs Turcs S. A. namı altında bir or- taklık kurulmuş ve bu müessese 21 . 1 . 1949 tarihinden itibaren resmen teşekkül etmiştir.

Ortaklık aynı zamanda içkilerimizin satışı işi ile de meşgul olacaktır.

Avrupanın merkezinde bulunan ve her yıl birçok turist celbeden İsviçre'de mamullerimizin sü- rümü için yapılmakta olan reklâm ve propaganda İsviçre halkına olduğu kadar, yabancılarla da hi- tap etmesi bakımından umumiyetle Avrupa piyasasında da müsait tesirler yapacak mahiyette mü-

talâa edilebilir. Nitekim, ortaklık son zamanlarda İtalya Monopolüne de sigara satmak üzere teşebbüse geçmiş olup bu teşebbüs neticesinde şimdilik ayda 2 000 000 aded kadar bir satış yapılabacağı tahmin edilmektedir.

Bu munzam talebi karşılamak üzere ortaklık idaremize ilâve siparişler vermiştir.

Skandinav memleketleri arasında mamullerimiz için en mühim mahreç şimdilik İsveç piyasasıdır.

Müşterimiz olan İsveç Tütün Tekel İdaresi :

1946 yılı zarfında	2 185 kilo
1947 » »	3 000 »
1948 » »	5 000 »

mubayaada bulunmuş olup 1949 yılı içindeki siparişleri de halen 6 300 kiloyu bulmuştur.

Yine müşterimiz bulunan İsveç İçki Monopolü ise yılda 100 - 150 000 litre şarap satın almaktadır.

İsveç'e yapılan satışların, ehemmiyeti gerek sigaralarımızın, gerek şaraplarımızın bu piyasada kendi marka ve isimlerimiz altında satılması ve müstehlik tarafından bu marka ve isimlerle aranmakta olmasıdır. Bundan başka, Norveç İçki Monopolü ile de bâzı satışlar için temaslar yapılmaktadır.

1945 yılında kurulmuş olan Bağdat şubemizin faaliyeti ilk yıllarda memnurluk verici bir seyir takip etmiş, fakat 1947 sonlarına doğru kâfi ithal müsaadesi verilmemesi üzerine satışlar azalmıştır. Bu vaziyet karşısında sigaralarımızın Kuveytte imal edilerek Irak'a ithali hususunda Bağdad'da İbrahim J. Sead et Fils firmasıyla temasa geçilmiştir. Firmanın mümessili bu mevzuu görüşmek üzere halen İstanbul'a gelmiş bulunmaktadır.

Karşıde son defa toplanan İslâm memleketleri Ekonomi Konferansında Genel Müdürlükten de bir mümessil bulundurulmuştur. Mümessilimiz, Pakistan'da Tekel mamullerinin satış imkân ve şekilleri üzerinde de tetkikler yapacak ve bilhassa tuz satın alma taleplerini mahallen tetkik edecektir.

Mısır'da mamullerimizin satışı için yerli bir firma ile temas imkânları temin edilmiştir.

Satış teşkilâtı :

1949 yılı bütçesinin Büyük Millet Meclisi Bütçe Komisyonunda görüşülmesi sırasında Tekel İdaresi satış teşkilâtının azaltılması suretiyle tasarruf temin edilmesi, mevzuunun etüd edilmesi lüzumuna işaret buyurulmuştur.

İmkân nispetinde ve çeşitli mıntakalara şâmil olmak üzere 121 idarenin satış masrafları hakkında gerekli etüdlere yapılmıştır. Bu etüdlere göre, bu idarelerden yalnız satış yapan 97 sine tarife bedeli üzerinden 19 264 727 lira tutarında 3 838 346 kilo ve litre tütün, kibrit, çay, içki ve ispirto satışı ve bunun için de 613 879 lirası bütçeden ve 747 873 lirası döner sermayeden olmak üzere 1 361 752 lira masraf yapıldığı, umumi masraf vasatısının, bedele nispetle % 7.06 ve stoklara bağlanan mütedavil sermaye için hesaplanan faizle birlikte % 8.11 derecesinde olduğu anlaşılmıştır. Masrafın kilo veya litreye isabet eden vasati miktarı 35 kuruştur.

Satıştan başka yaprak tütün ekim ve mubayaası, üzüm, anason, arpa alımı ve transit işleriyle de meşgul olan diğer 24 idaredeki satış hacmi 2 475 324 kiloda 10 479 824 lira olup bunun için yapılan satış masrafları da, 341 584 lirası bütçeden ve 371 584 lirası döner sermayeden olmak üzere 713 168 liraya baliğ olmuştur.

Bu 24 idarenin satış masrafları vasatısı % 6.80 ve döner sermaye faizi ile birlikte % 7.90 nispe-

tindedir. Beher kilo veya litreye isabet eden masraf vasatısı 29 kuruştur.

Satıştan başka çeşitli hizmet yapmakta olan idarelerin yalnız satış yapan idarelere nazaran daha düşük nispette satış masrafı yapmakta bulunmaları buralardaki satış hacminin, halkın iştirak kabiliyeti itibariyle daha geniş olması sebebine dayanmaktadır.

Bu gibi idarelerdeki nispetler yalnız satışa inhisar eden masrafları temsil etmekte olup diğer hizmetlere tekabül eden masraflar bu hesabın dışında tutulmuştur.

Bu nispetler, etüd mevzuu olan 121 idarenin hepsine şâmil olmak üzere idare adedi itibariyle asgariden âzamiye doğru şu şekilde tehalüf etmektedir.

Masraf nispetleri %	2.48 den	5 e kadar olanlar	Aded
»	»	% 5	25
»	»	» 10 a	69
»	»	% 10	15
»	»	» 15 e	7
»	»	% 15	4
»	»	» 20 ye	1
»	»	% 20	
»	»	» 25 e	
»	»	% 25	
»	»	» 40 a	
Yekûn			121

Bu hesaptan anlaşılacağı üzere, etüde mevzuu olan 121 idareden dörtte üçündeki satış masrafları nispeti % 10 u geçmemektedir.

Varılan bu netice, teşkilâtımız vasıtasıyla yapılan satışlara ait masrafların normal bir seviyede olduğunu, satışlar idare teşkilâtı yerine hususi müteşebbisler eliyle yapılırsa dahi, önemli bir tasarruf sağlanamayacağını göstermekte, buna mukabil her yerde teşkilâtımızın bulundurulması halkımızın muhtelif yollardan izhar eylemekte olduğu arzusunun uygun düşmektedir.

Satışlarda emniyet ve istikrar bakımından da tek fiyat esasını muhafaza edildikçe bu kuruluşun da şimdilik muhafazasında isabet mülâhaza edilmektedir.

Bununla beraber: Masraf bakımından teşkilâtın muhafazasına zaruret bulunmayan ve satışların başsaticılar gibi hususi müteşebbisler eliyle temini kabil olan yerlerdeki idarelerimizin kaldırılması her zaman derpiş edilmekte ve tatbik sahasına konulmaktadır.

İstanbul gibi büyük şehirlerimizdeki satış depoları teşkilâtının kaldırılması ve yerine dağıtıcı mütaahhitlerin ikamesi fikri üzerinde de durulmaktadır. İlk teşebbüs olarak İstanbul, İzmir, Ankara ve Adana şehirlerinin bira tevziyatının satış depolarından kaldırılarak fabrikada teslim suretiyle ve mütaahhit eliyle yapılmasına teşebbüs edilmiştir. Bu suretle perakende satıcılar depolara kadar gelmek, mubayaa ettikleri mamulleri dükkânlarına kadar taşımak külfetinden kurtarmak gibi bir fayda elde edilmiş yalnız İstanbul şehrinde masraf bakımından da ayrıca İdaremiz lehine yılda 135 000 lira raddesinde bir tasarruf sağlanmıştır.

İkinci merhale olarak İstanbul şehrinde şişeli ispiroto dâhil bira ve şaraptan başka diğer bütün içkilerin bu esaslar dairesinde ve şehri üç muntakaya bölme suretiyle taahhüde bağlamak yolunda harekete geçilmiş bulunmaktadır. Bu teşebbüsten faydalı, emniyetli ve tasarruflu bir netice alındığı takdirde tütün, çay ve kibrit satışlarını da aynı suretle tevziyat esasına bağlayıp halen 17 adedi bulan satış depolarını tamamiyle tasfiye etmek cihetine gidilecektir. Bundan da müpet neticeler alınması halinde aynı şeklin İzmir ve Ankara gibi diğer büyük şehirlere de teşmil edilmesi düşünülecektir.

Bundan başka yeniden kurulan ilçe ve bucak merkezlerinde memurluk ihdası suretiyle teşki-

lâtin tevsiine mahal kalmamak üzere tütün ve kibritten başka çay, içki ve yakılacak ispirto gibi her çeşit Tekel maddelerinin bulundurulması ve buralardaki halk ihtiyacının da eksiksiz karşılanabilmesi maksadiyle bu gibi yerlerde iş görecek baş satıcılarla yapılacak sözleşme esaslarında gerekli tedbirler 1950 yılı başında yapılacaktır. Baş satıcılarla bu esaslar dairesinde sözleşmeler yapılmak üzere tatbikata geçilecektir.

Tekel mamulleri

Rakı imalâtı :

Teknik icaplara ve mevcut imkânlarla göre âzami itina gösterilmek suretiyle devam ettirilmektedir. İstihsal edilen rakıların evsaf itibariyle, müstehlikleri memnun edecek ve şikâyetlere mahal bırakılmayacak bir durumda oldukları söylenebilir.

Devamlı ve teknik çalışmalar sayesinde şarap nevelerinin her bakımdan matlup evsafı haiz olacak şekilde ıslah edilmeleri temin edilmiştir.

Dış memleketlerde de rağbet kazanmış ve şimdilik az miktarda dahi olsa aranmakta bulunmuş olması likör mamullerinin mümkün olan âzami evsaf üstünlüğünü haiz oldukları kanaatini verebilecek durumdadır. Sigaralar hakkında zaman zaman yapılan şikâyetlerin bâzıları haksız değildir. Gerek imalâtın büyük bir kısmının tekâsüf ettiği İstanbul Fabrikasının sigara fabrikalarında teknik bakımdan mevcudiyeti zaruri olan vasf ve cihazlardan bugün için kısmen mahrum olması buna sebep olarak gösterilebilir. Modern esaslara göre kurulması takarrür eden yeni sigara fabrikasının tamamlanmasından sonra bu şikâyetlerin önleneyeceği tabii olmakla beraber, o zamana kadar elde mevcut imkânlarla yapılan şikâyetleri önliyecek tedbirlerin alınmasına âzami gayret sarfolunmaktadır.

Fabrikalarda bâzı kontrol sistemlerinin tesis edilmesi ve çok yakın bir zamanda tahakkuk ettirilecek olan birinci nevi sigaraların ıslahı teşebbüsü bu arada zikredilebilir.

Bira imalâtında bugüne kadar yapılan tecrübelerden elde edilen müspet neticeler, iptidai madde tedarik ve intihabında gösterilen hassasiyet ve teknik icap ve şartlara imkân nispetinde âzami dikkat ve itina sayesinde imal olunan biraların müstehlikin günden güne fazlalaşan rağbetini celbetmekte olduğu memnurlukla müşahede edilmektedir.

Kibrit mamûllerinin bugünkü durumu yapılan şikâyetleri haklı gösterecek mahiyettedir. Fabrikasyon işlerinin esaslı surette gözden geçirilerek noksanların ve mamûllerin ıslahı yolunda alınması lâzımgelen tedbirlerin tesbiti için mütehasıs bir yabancı elemanın celbine teşebbüs olunmuştur.

Bira imali üzerindeki çalışmalar :

Bira istihlâki her yıl ehemmiyetli surette artmaktadır. 10 yıllık bira satış seyri aşağıda gösterilmiştir :

Yıl	Litre	Tutarı	
1939	4 825 425	1 400 571	
1940	8 346 994	2 417 684	
1941	9 966 881	3 102 685	
1942	7 776 512	3 625 304	
1943	12 056 958	7 084 117	
1944	14 610 756	8 085 983	
(7 aylıktır)	1945	10 464 111	5 105 090
	1946	16 508 111	8 111 146
	1947	18 086 942	8 913 344
	1948	18 601 319	9 188 005

1949 yılı Yaz mevsiminde bilhassa İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerde son derece artmış olan bira talepleri âzami randımanla çalışmış olmasına rağmen imalâtın kifayetsizliği dolayısıyla karşılanamamış, bu vaziyet haklı olarak şikâyetlere sebebiyet vermiş ve hattâ biranın kısa bir müddet için karaborsa yapması tehlikesi de baş göstermiş. Maahaza alınan bâzı geçici tedbirlerle bu durum önlenmiş olduğundan, tevsi işlerinin bir an evvel ikmali üzerinde bu bakımdan da ehemmiyetle durulmaktadır.

İmalâtın ilk plânda (24 000 000) litrelik bir istihlâk ihtiyacına cevap verebilecek şekilde arttırılabilmesi için 4898 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bira fabrikalarında istihsalı arttıracak gerekli tevsi ve tesisler için teşebbüslerle girişilmiştir.

Bu maksatla her iki fabrikada ilâve silolar, dinlendirme ve soğutma tesisleri yaptırılmaktadır. (2 000 000) litre istiap edecek hacımda dinlendirme tankları sipariş edilmiş ve bunlardan mühim kısmı tesellüm olunmuştur. Lüzumlu imlâ gruplarının ihalesi yapılmak üzere.

Yaprak tütün bakım ve işleme evleri :

5113 sayılı Kanunla verilen 25 000 000 liralık gelecek yıllara geçici yüklenme yetkisine dayanılarak Hükümetçe tasdik edilen programına göre başlanmış olan yaprak tütün bakım ve işleme evleri inşaatına hızla devam edilmektedir. Taşova, Erbaa, ve Gümüşhacıköy bakım evleri inşaatı bitmiştir. İnegöl ve Alaçam'daki inşaat devam etmektedir. Bu yıl içinde ihalesi yapılan Trabzon bakım ve işleme evinin inşaatına mütaahhit tarafından yakında başlanacaktır. İdarenin ve mün-takanın büyük bir ihtiyacını karşılayacak olan Samsun bakım ve işleme evinin projesi hazırlanmış olup, ihalesi derdest bulunmaktadır. Bunlardan başka 1950 yılı içinde bütçe ile teklif olunan ödenekle - programına göre - ön plânda gelen diğer mahallerde de inşaata başlanacaktır.

Tütün ve sigara mamullerinin nefasetini sağlayacak ve tütünlerin bakımsız ve işlenmemiş bir halde bulunmalarından doğacak zararları önliyecek olan Yaprak Tütün Bakım ve İşleme evleri programının bir an evvel tahakkuku için âzami gayret sarf olunacaktır.

Maltepe Sigara Fabrikası :

4898 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak proje ve tesis işleri bir Amerikan firmasına ihale edilmiş bulunan ve sigara imalâtında randıman ve nefaseti ve büyük bir tasarrufu sağlayacak olan Maltepe Sigara Fabrikasının bir an evvel inşasına başlanılmak için çalışılmaktadır. Plân ve projelerdeki bâzı teknik hususların halledilmesi için yapılan mesai inşaata başlanabilmesini bir müddet geciktirmiştir.

İşçi ücretleri :

Fabrika ve iş yerlerindeki işçi mümessillerinin işçi ücretlerinin artırılması hakkında mütaaddit ve devamlı müracaatları üzerine ödenmekte olan ücretlere diğer Devlet daire ve müesseselerinde çalışan işçilerin ücretleri tetkik ve bunlarla mukayeseye tâbi tutulduktan sonra yapılan çeşitli işlerin hususiyetleri göz önünde tutulmak ve az ücret alanlara daha çok nispette olmak üzere yıllık umumi yekûnu 2 000 000 lirayı bulan bir zam yapılmıştır. Ancak bu zammın şimdilik İstanbul, İzmir, Samsun, Ankara ve Adana gibi hayat şartları nispeten daha ağır olduğu mütalâa edilen bu büyük şehirlerde tatbiki cihetine gidilmiştir. Diğer mahallerdeki iş yerlerinde çalışan işçilerin ücretleri hakkında yapılmakta olan tetkik neticesine göre, hareket edilecektir.

Tekel mevzuu ile ilgili olarak hazırlanmış ve hazırlanmakta olan Kanun tasarıları :

1. Tütün müstahsıllarından koordinasyon kararı ile kesilmekte olan % 5 lerle kurulacak tütün müessesesi hakkındaki Kanun tasarısı hazırlanmış ve mütalâaları alınmak üzere Bakanlıklara gönderilmiş bulunmaktadır. Lâhik olacak mütalâalar üzerine son şeklini alacak olan tasarı yakında Yüksek Meclise sunulacaktır.

2. 3437 sayılı Tütün Kanunu üzerinde bugünkü şartlara ve ihtiyaçlara göre gerekli değişikliklerin yapılması hakkında uzun müddetten beri devam eden çalışmalar sona ermiş ve hazırlanan Kanun tasarısı mütalâaları alınmak üzere Bakanlıklara gönderilmek üzere bulunmuştur

3. Tuz Kanununun yeni ihtiyaçlara göre tadili için bir Kanun tasarısı hazırlanması için yapılmakta olan çalışmalar da ikmal edilmiş bulunmaktadır.

4. Genel Müdürlük memur ve hizmetlilerinin tâyinlerindeki usule göre idare hizmetlerinden her hangi birinde çalıştırılmasına yetki verilmesi hakkındaki teklifi ihtiva eden ve 4896 sayılı Kanuna ek olarak hazırlanan Kanun tasarısı Yüksek Meclise tevdi olunmak üzere Başbakanlığa sunulmuştur.

5. Döner sermaye ihtiyacı : 1943 yılında yapılmış olan ve o tarihteki fiyatlara ve şartlara istinat ettirilmiş bulunan hesaplara göre Genel Müdürlüğün döner sermayesi 100 000 000 lira olarak tesbit olunmuş, bilâhara Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin Genel Müdürlüğe devri münasebetiyle bu miktar 105 295 175 liraya çıkarılmıştır.

1943 yılından sonra bir taraftan bilhassa iptidai madde fiyatlarında ve istihsal masraflarında husule gelen artış bir taraftan işçi ücretlerine zaman zaman yapılan zamlar diğer taraftan da istihlak hacminin genişlemesi gibi sebeplerle verilen döner sermaye idare ihtiyacını karşılayamaz bir hal almıştır. Bu vaziyet karşısında 3627 sayılı Kanunla verilmiş olan yetkiye dayanılarak Merkez Bankasına reeskonta arzedilmek suretiyle bono ihraç edilerek döner sermaye ihtiyacı bunların hâsullarıyla temin olunmuştur. Halen bu maksatla 63 090 000 liralık bono çıkarılmış bulunmaktadır.

Bundan başka tutarı itibariyle mühim bir yekûna baliğ olan yaprak tütün mubayaa bedellerinin mevsiminde tam olarak ödenebilmesi maksadiyle ve yine aynı yetkiye dayanılarak yıl sonuna kadar tediye edilmek şartıyla ve mevsim kredisi adıyla her yıl ayrıca 20 - 25 milyon liralık bono ihraç olunmaktadır.

Döner sermayenin ihtiyaçla mütenasip bir hadde çıkarılmamasından ileri gelen bu vaziyet zaman zaman idarenin malî durumunu sıkışık bir hale getirmekte ve bazan Hazine taksitlerinin zaruri olarak mukarrer miadlarında ödenememesini tesbit etmektedir. Bu hale nihayet verilmek üzere döner sermayenin bugünkü ihtiyacı karşılayacak bir hadde çıkarılması mevzuunda Maliye Bakanlığı ile birlikte yapılan tetkikler neticesinde prensip mutabakatına varılmıştı. Bu maksatla hazırlanmakta olan kanun tasarısı da yakında Büyük Millet Meclisine sunulacaktır.

İstisadi Devlet Teşekkülü mevzuu :

6. Katma bütçe ile idare edilmekte olan ve ayrıca döner sermayesi bulunan Tekel Genel Müdürlüğünün İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilmesi mevzuu üzerinde gerekli tetkikler yapılmaktadır.

İstatistikler :

Tekel Genel Müdürlüğünün 10 yıllık faaliyeti hakkındaki rakamları ihtiva eden (1 - 13) sayılı cetveller gerekçeye bağlıdır.

Memurlar Kadrosu

1939 ve 1949 yılları memur kadrolarının mukayeseli cetveli aşağıda gösterilmiştir :

Ücret		1939		1949		F A R K			+ Aylık tutarı
Eski tutarı	Yeni tutarı	Aded	Aylık tutarı	Aded	Aylık tutarı	Aded	— Aylık tutarı	Aded	
600	875	1	875	1	875	—	—	—	—
500	750	5	3 750	15	11 250	}	—	9	6 750
450	750	1	750	—	—				
400	625	5	3 125	45	28 125	}	—	27	16 875
350	625	13	8 125	—	—				
300	550	27	14 850	81	44 550	—	—	54	29 700
275	475	15	7 125	—	—	}	—	52	24 700
260	475	—	—	100	47 500				
250	475	33	15 675	—	—	}	—	19	7 600
225	400	37	14 800	—	—				
210	400	—	—	126	50 400	}	—	106	37 100
200	400	70	28 000	—	—				
175	350	96	33 600	—	—	}	—	85	25 500
170	350	—	—	202	70 700				
150	300	190	57 000	—	—	}	—	45	11 250
140	300	—	—	275	82 500				
125	250	332	83 000	—	—	}	—	258	58 050
120	250	—	—	377	94 250				
100	225	345	77 625	603	135 675	}	445	89 000	—
90	200	473	94 600	—	—				
85	200	—	—	650	130 000	}	—	358	62 650
80	200	622	124 400	—	—				
75	175	—	—	600	105 000	}	—	—	—
70	175	242	42 350	—	—				
60	150	602	90 300	500	75 000	}	281	42 150	—
50	150	369	55 350	190	28 500				
		3 478	755 300	3 765	904 325	726	131 150	1 013	280 175
Senelik tutarı		9 063 600		10 851 900		1 573 800		3 362 100	

cetvelin tetkikından da anlaşılacağı üzere 1939 yılında 3 478 aded olan kadro 1949 yılında 3 765 e çıkmıştır. Bu kadro artışı 1939 yılından sonra Genel Müdürlüğe munzam olarak tevdi ve ilhak olunan muhtelif tekel mevzularından ileri gelmiştir.

Filhakika; 1939 yılında 3 478 aded olan kadro 1942 yılında kahve ve çayın tekel altına alınarak işletmenin Genel Müdürlüğe tevdi dolayısıyla 3 813 e çıkarılmıştır. Bilâhara Tekel Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununun 4836 sayılı Kanunla değiştirilmesi sırasında Kibrit ve Çakmak Tekeli muvakkat işletme idaresinin 60 kişilik kadrosu ile Genel Müdürlüğe ilhaki dolayısıyla

kadronun $3\ 818 + 60 = 3\ 878$ olması lâzım gelirken bundan 113 adedi tasarruf edilerek yeni kadro 3 765 olarak tesbit edilmiştir.

1939 kadrolarının 1949 aylıklarıyla değerlendirilmesi neticesinde baliği 9 063 600 lira olmaktadır. 4896 sayılı Teşkilât Kanunu ile tesbit edilmiş olan kadronun baliği ise 10 851 900 lira olup fazlalık 1 788 300 liradır. Şu kadar ki, 1950 yılı Bütçesiyle yıllık aylıkları tutarı (348 900) lirayı bulan 179 adet boş kadronun (L) cetveline alınması teklif edilmiş bulunmaktadır.

Hizmetli kadroları

1939 yılında 1 679 olan hizmetli kadroları 10 sene zarfında yeniden açılmış olan Şarap ve Kereste Fabrika ve atelyeleriyle şarap deneme evleri, doldurma evleri ve tuzlalar dolayısıyla 1949 yılında 457 adet fazlasıyla 2 136 adede çıkarılmıştır.

Hizmetli kadrosunun yıllık tutarı 1939 da 1 708 120 lira olduğu halde 1949 yılında 1 122 260 lira fazlasıyla 2 830 380 lira olarak tesbit edilmiştir.

Ek : 2

T ü t ü n

Sene	İmalât miktarı	Vasati maliyet	Tutarı	Satış miktarı	Vasati satış fiyatı	Tutarı
1939	15 194 024	72	10 920 010	14 416 716	332	47 926 563
1940	14 739 969	78	11 566 310	14 946 551	337	50 334 602
1941	16 602 112	85	14 147 914	16 358 096	339	55 435 383
1942	17 406 685	158	27 474 681	16 895 461	473	79 946 545
1943	18 453 406	223	41 071 121	17 629 367	616	108 552 267
1944	18 636 638	309	57 548 945	18 155 117	683	123 971 773
1945	11 188 026	352	39 387 569	10 900 696	721	78 552 921 (7) aylık
1946	17 528 913	306	53 661 593	17 572 708	717	125 867 923
1947	18 275 787	335	61 262 920	18 547 768	720	133 426 416
1948	17 764 923	362	64 223 209	18 028 918	743	133 899 006

İspirto ve ispirotolu içkiler satışı

10 Yıllık

Yıl	SUMA		RAKI		BİRA		ŞARAP	
	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira
1939	1 651 171	4 028 336	3 427 759	6 284 510	4 825 425	1 400 571	1 043 964	612 249
1940	1 452 834	3 608 532	3 832 709	7 103 901	8 346 994	2 417 684	2 272 181	1 072 759
1941	1 586 980	4 252 884	4 857 558	9 485 326	9 966 881	3 102 685	1 996 542	1 184 148
1942	1 567 933	7 740 108	4 742 589	15 824 195	7 776 512	3 625 304	1 731 077	1 622 387
1943	1 322 983	11 154 143	4 897 878	26 278 921	12 056 958	7 084 117	1 955 645	2 460 203
1944	139 260	1 544 438	6 284 256	40 055 198	14 610 756	8 085 983	2 164 338	3 128 416
1945	—	—	3 584 758	22 987 375	10 464 111	5 105 090	1 661 755	1 450 727
1946	71	518	5 198 195	33 449 708	16 508 111	8 111 146	3 617 880	3 216 427
1947	—	—	8 700 255	38 920 116	18 086 942	8 913 344	2 874 492	2 620 177
1948	—	—	7 464 807	38 177 619	18 601 319	9 188 005	3 539 280	3 404 268

Yıl	ŞAMPANYA		KANYAK		LİKÖR		VERMUT	
	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira
1939	7 534	52 683	157 769	400 570	49 483	102 502	45 334	51 743
1940	4 552	32 188	168 841	427 357	50 360	104 079	60 658	68 637
1941	1 362	8 849	236 615	603 995	93 435	200 975	74 686	85 657
1942	547	3 439	209 123	728 043	64 007	226 486	50 590	106 595
1943	29	209	178 499	1 009 419	71 531	362 936	79 457	228 159
1944	205	1 503	201 267	1 279 792	97 234	442 237	105 235	281 026
1945	293	2 247	113 049	724 564	61 782	249 560	68 473	166 837
1946	845	6 476	199 882	1 223 711	12 612	430 622	145 453	334 510
1947	4 818	102 153	221 279	1 321 013	133 609	485 215	167 850	369 587
1948	3 066	74 007	229 162	1 524 483	148 971	582 482	138 866	377 358

Y ılı	V O T K A		V İ S K İ		C İ N		Ö R N E K	
	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira
1939	21 764	37 136	6 680	67 780	515	3 641	89	332
1940	33 734	57 519	9 165	100 261	599	5 558	49	183
1941	55 272	96 008	6 283	85 562	1 004	6 306	108	199
1942	49 802	140 721	3 610	67 587	2 444	12 220	1	5
1943	59 906	296 614	4 370	81 734	5 245	26 225	30	112
1944	65 193	381 782	5 076	107 017	11 592	57 960	8	30
1945	38 416	224 948	4 496	97 831	8 266	41 330	1	3
1946	78 124	457 373	7 688	164 399	16 748	83 540	53	191
1947	94 084	550 593	13 862	369 260	21 935	109 675	47	171
1948	127 093	744 017	8 084	327 477	25 693	145 890	331	2 201

Y ılı	H A R İ C İ S A T I Ş		İ S P İ R T O		K O L O N Y A		T O P L A M	
	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira	Litre	Lira
1939	81 946	17 781	1 726 416	871 191	37 870	75 740	13 083 719	14 006 765
1940	15 030	12 149	1 610 343	872 245	64 976	130 106	17 923 025	16 013 158
1941	52 493	17 579	2 052 030	1 214 805	103 878	219 047	21 055 127	20 491 282
1942	201 767	97 715	1 668 791	1 671 566	14 552	61 907	18 074 345	31 928 278
1943	119 474	86 887	2 261 967	2 288 768	302 180	902 013	23 406 152	52 860 460
1944	173 698	207 992	2 693 722	3 857 829	72 101	334 374	26 623 939	59 764 579
1945	78 526	282 905	2 593 126	3 531 188	61 384	283 244	18 738 436	35 147 949
1946	557 270	660 055	4 344 395	5 762 263	93 011	407 485	30 877 338	54 308 424
1947	1 288 302	741 329	4 356 951	5 244 794	37 999	152 555	36 002 425	59 889 982
1948	145 454	265 228	4 536 071	5 754 015	1 118	4 536	34 969 315	60 572 486

Ek : 4

Müskirat işletmelerinin 10 senelik İmalât ve Maliyetlerini gösterir taplo

Yıl	İspirtolar		Somalar		Rakılar		Şaraplar		Bira	
	Litre	Vasati maliyet	Litre	Vasati Maliyet	Litre	Vasati maliyet	Litre	Vasati maliyet	Litre	Vastai maliyet
1939	2 388 936	19.67	2 958 899	34.65	1 571 290	47.50	2 883 345	9.55	5 471 900	4.46
1940	2 645 412	19.26	2 688 425	37.89	1 604 283	49.42	1 451 850	13.65	9 396 800	4.36
1941	1 834 330	21.89	3 592 322	55.65	1 928 551	53.31	2 280 044	15.08	10 123 500	5.17
1942	1 940 125	52.78	4 534 374	135.09	2 535 519	153.74	2 624 491	27.—	8 911 400	8.16
1943	3 119 724	75.70	5 554 905	166.40	3 008 639	196.36	3 110 964	32.86	14 046 300	13.12
1944	4 008 358	80.52	6 050 674	131.09	3 384 546	177.74	6 467 808	35.79	16 264 100	12.92
1945	2 668 157	86.70	1 992 085	123.69	1 319 975	180.92	10 336 166	28.16	11 775 031	12.36
1946	2 958 198	68.22	1 050 502	183.98	1 982 264	175.73	5 828 434	33.28	18 969 900	12.61
1947	4 133 148	59.12	3 776 985	171.08	4 907 425	204.53	6 904 292	33.83	20 114 000	11.40
1948	4 470 196	57.10	4 941 277	198.09	3 300 739	262.—	4 142 520	29.38	20 734 600	12.25
Yıl	Likörler		Vermut		Kanyak		Votka		Cin	
	Litre	Vasati maliyet	Litre	Vasati maliyet	Litre	Vasati maliyet	Litre	Vasati maliyet	Litre	Vastai maliyet
1939	52 014	25.97	67 650	17.29	154 700	35.17	12 576	22.12	—	—
1940	59 940	33.39	50 000	16.—	141 300	37.58	17 886	21.45	—	—
1941	82 047	40.—	59 650	24.74	370 500	34.89	23 928	25.56	2 477	12.44
1942	82 320	51.56	73 100	44.60	240 000	48.12	25 388	58.23	3 289	27.36
1943	65 900	89.69	64 300	50.11	170 000	85.37	31 959	86.99	9 390	48.22
1944	85 050	109.85	121 700	68.16	250 000	111.25	28 682	90.99	13 720	52.88
1945	76 056	100.89	85 050	69.42	180 000	154.76	11 168	97.79	14 490	49.97
1946	125 850	94.—	177 400	67.61	170 000	151.16	36 948	95.73	22 445	54.26
1947	165 000	88.23	222 625	64.52	317 000	164.64	45 708	76.79	21 270	64.87
1948	152 050	91.40	111 000	57.25	191 000	163.93	49 404	75.62	33 795	79.79

Ek : 5

Müskirat fabrikalarının on senelik işçi ücretleri ve işçi başına istihkak randımanları

Yıl	Saat	Ücret	Çalışan işçi adedi	İstihsal edilen Litre	Litreye isabet eden işçilik
1939	2 133 782	306 496 16	1 129	15 561 210	1,97
1940	2 894 047	463 746 30	1 280	18 055 896	2,57
1941	3 404 028	635 165 80	1 690	20 297 349	3,13
1942	3 924 021	1 075 337 66	1 964	29 070 006	5,13
1943	5 816 143	2 064 652 18	2 534	29 182 081	7,07
1944	7 948 628	2 994 738 17	2 784	36 674 638	8,17
1945	5 327 179	2 182 315 69	3 076	28 458 178	7,69
1946	7 756 400	3 341 458 41	2 718	31 048 341	10,76
1947	8 641 202	5 885 113 04	2 886	39 998 453	14,71
1948	8 415 015	4 086 624 59	2 816	38 126 581	10,72
	56 280 443	28 035 564 00	22 877	278 372 833	8,78

Ek : 6

Tuz satışı

10 yıllık
Toplam

Yıl	Ton	Lira
1939	177 980	6 060 941
1940	196 249	6 853 539
1941	202 861	7 304 693
1942	212 874	8 069 827
1943	193 176	7 985 583
1944	198 008	8 503 690
1945	149 882	5 814 011
1946	206 944	8 463 186
1947	241 201	9 551 950
1948	235 001	9 387 556

Tus

Yılı	İstihsal Kilo	Kg.		İşçilik Lira	K.
		başına Kırş.			
1939	240 043 425	0,1767		183 995	71
1940	234 461 169	0,2048		185 330	94
1941	250 613 321	0,2187		219 902	41
1942	240 997 526	0,3500		393 781	26
1943	266 329 688	0,4967		766 191	50
1944	256 962 438	0,6465	1	063 523	16
1945	254 191 687	0,5572		862 547	21
1946	206 304 295	0,5496		608 314	23
1947	276 108 847	0,6644		868 061	37
1948	263 007 187	0,6592		808 618	51

Ek : 8

Barut ve patlayıcı maddeler satışı

Yıl	10 yıllık	
	Yıl	Lira
1939	1	917 454
1940	2	097 456
1941	2	026 102
1942	2	893 643
1943	3	372 842
1944	3	452 627
1945	2	385 637
1946	4	417 041
1947	7	475 624
1948	8	735 145

Ek : 9

Çay satışları

7 yıllık

Yılı	Satış miktarı Kilo	Vasati	Satış bedeli Lira
		fiyat Kuruş	
1942	358 730	1386	4 972 554
1943	773 413	1656	12 807 055
1944	673 353	1663	11 202 135
1945	354 814	1697	6 020 876
1946	667 374	1724	11 502 878
1947	1 063 046	1437	15 275 838
1948	1 325 176	1529	20 263 698

Ek : 10

Kibrit satışları

10 yıllık

Yıl	Satış	Satış
	miktarı sandık	bedeli Lira
1939	46 077	3 560 842
1940	40 800	4 056 691
1941	47 919	4 192 971
1942	35 965	3 152 145
1943	47 864	4 786 421
1944	52 142	5 005 672
1945	31 615	3 264 387
1946	59 417	6 008 915
1947	65 656	6 563 283
1948	66 836	6 706 828

Kibrit

1. — 1939 - 1948 tekelin muhtelif faaliyet dallarında kaydedilen gelişme :

- a) İstihsal,
b) Maliyet.

Yıl	İstihsal sandık	Maliyet Lira K.
1939	44 000	19 69
1940	40 100	24 21
1941	43 310	29 83
1942	32 950	41 55
1943	50 210	73 60
1944	60 715	83 21
1945	35 876	80 52
1946	57 175	67 68
1947	60 521	69 56
1948	64 279	75 02

2. — İstihsal konusunda tekeli işletmelerinde durum : (1939 dan beri)

a) Ücretler.

1939 - 1948 yıllarında işçi giriş asgari ve âzami saat ücretleri aşağıda gösterilmiştir.

Yıl	Asgari Kuruş	Âzami Kuruş
1939	8	10
1940	13	14
1941	15	16
1942	17	20
1943	17	20
1944	18	20
1945	22	25
1946	23	28
1947	30	35
1948	20	35

b) İşçi başına randıman :

Yıl	İmalât	İşçi adedi	İşçi başına randıman
1939	44 000	346	127 167
1940	40 100	382	104 973
1941	43 310	406	106 677
1942	32 950	466	70 709
1943	50 210	546	91 960
1944	60 715	778	78 040
1945	35 876	889	40 355
1946	57 175	750	76 233
1947	60 521	696	86 955
1948	64 279	674	95 369

Ek : 12

Hazine hissesi

Yıl	Lira
1939	43 297 664
1940	52 353 054
1941	73 891 499
1942	131 559 085
1943	169 290 253
1944	173 654 738
1945	107 612 658
1946	178 885 860
1947	163 130 294
1948	157 978 111
1949	159 838 954 Bütçe tahmini
1950	166 629 809 Bütçe teklifi

İşçiler için yapılan tesis ve sosyal yardımlar

1. — Revirler açılmış,
2. — Çocuk yuvaları tesis olunmuştur.
3. — Hastalık gündelikleri verilmiştir.
4. — Hastalıktan mütevellit ihraç ikramiyesi verilmektedir.
5. — Doğum ikramiyesi verilmektedir.
6. — Cenaze masrafı verilmektedir.
7. — Vârislere tazminat verilmektedir.
8. — Sigortaca verilmiyen üç günlük yevmiye verilmektedir.
9. — Kaza tazminatı verilmektedir.
10. — Fevkalâde hizmet ikramiyesi verilmektedir.
11. — Evlenme ikramiyesi verilmektedir.
12. — Ücretli izin verilmektedir.
13. — İş Kanununun 13 ncu maddesi gereğince ihraç tazminatı verilmektedir.
14. — Fevkalâde hizmeti görülenlere prim verilmektedir.

Satışların Tahlihi

	Ölçü	Satış	Vasati fiyat kuruş S.	Satış bedeli	Kâr
1 — Tütün :					
Satış	Kilo	18 100 000	765,37	138 532 770	
Maliyet, Beyiye, nakliye			448,01	81 039 600	57 443 170
2 — Tuz :					
Satış	Ton	235 000	4 121,—	9 685 940	
Maliyet, nakliye			1 839,—	4 323 090	5 362 850
3 — Çay :					
Satış	Kilo	1 520 000	1 594,74	24 240 000	
Maliyet, Beyiye, nakliye			958,29	14 565 990	9 574 010
4 — Bira :					
Satış	Litre	18 500 000	59 ,46	11 000 000	
Maliyet, nakliye			40,75	7 530 700	3 460 300
5 — İspirtolar :					
Satış	»	5 100 000	124,02	6 325 060	
Maliyet, nakliye			96,56	4 924 340	1 400 720

	Ölçü	Satış	Vasati fiyat kuruş S.	Satış bedeli	Kâr
6 — Rakılar :					
Satış	Litre	6 570 000	600,05	39 423 000	
Maliyet, Beyiye, nakliye			269,11	17 680 490	21 742 510
7 — Şaraplar :					
Satış	»	4 000 000	46,91	1 876 240	
Maliyet, Beyiye, nakliye			39,01	1 560 490	315 750
8 — D. İçkiler :					
Satış	»	753 525	583,32	4 395 480	
Maliyet, Beyiye, nakliye			320,15	2 412 440	1 983 040
9 — Barut :					
Satış	Lira			10 807 530	
Maliyet, Bey'iye, nakliye			% 69,75	7 538 810	3 268 720
10 — Kibrit :					
Satış	Sandık	60 000	10 000,—	6 000 000	
Maliyet, Beyiye, nakliye			8 638,—	5 182 800	817 200
Satış kârları :					105 468 270
Harcî satış kârları				1 000 000	
Maliyete giren bütçe giderleri ve sair giderler				7 950 000	8 950 000
					114 418 270
Faiz, amortisman, sabit kıymetler sigortası ve sair masraflar					—3 454 000
Bütçe cetvelinde gösterilen satış kârları					110 964 270
Bütçe geliri				1 250 000	
Millî Savunma Vergisi				97 050 660	98 300 660
Bütçe gelirleri toplamı					205 264 930
Bütçe giderleri				37 672 457	
Tayyare Resmi			1 300 604		
Belediyeler Hissesi			3 662 060	4 962 664	—42 635 121
Hazine Hissesi :					166 629 809

Rapor

I. — 1950 yılı Bütçe tasarısının giderler kısmına umumi bir bakış :

Tekel İdaresi giderleri için 1949 yılındaki 37 494 910 liraya mukabil 177 457 lira fazlasıyla, bu yıl 37 672 457 liralık bir ödenek istenmektedir. Bahse mevzu ödenekleri; gider çeşitlerine göre personel masrafları idare masrafları, envestismanlar diye ve geçen yılla mukayeseli olarak aşağıdaki gruplarda toplanabiliriz.

	1950	%	1949	%	Fazla	Eksik
	T. L.		T. L.		T. L.	T. L.
I Memurlar ücreti	11 497 000	30,52	11 482 000	30,62	15 000	—
II Diğer ücret ve personel masrafları	6 748 056	17,91	6 074 749	16,20	673 307	—
III İdare masrafları	4 192 401	11,13	5 290 661	14,11	—	1 098 260
IV Envestismanlar	15 035 000	39,91	14 397 500	38,40	637 500	—
V Sermaye teşkili	200 000	0,53	250 000	0,67	—	50 000
Toplam	37 672 457	100	37 494 910	100	1 325 807	1 148 260

Tablonun tetkikından da anlaşılacağı üzere bu yılki ödenek toplamının % 11,13 ünü teşkil eden idare masraflarındaki 1 098 260 liralık azalışa mukabil toplamın % 48,43 üne baliğ olan personel masraflarının küllünde 688 307 liralık artış vardır.

İdare masraflarında görülen ve ilk nazarda % 20,76 nispetinde olan tasarruf memnunlukla kayda değer. Ancak bu türlü masrafların heyeti umumiyesini hakiki bir tasarruf olarak kabul etmek mümkün değildir. Filhakika şimdiye kadar bütçeden yapılan bazı masraflar, «bir kısım kiralar, işçilere ve çocuk yuvalarına yardım» 1950 teklifine nazaran döner sermayeden ödenecektir. Bunlar dikkat nazarına alındığı takdirde hakiki tasarruf 568 260 lira ile ifade edilebilir ki nispet % 11,94 e düşmüş olur.

Personel masraflarda % 3,92 nispetinde 688 307 liralık bir artış görünmekte ise de T. C. Emekli Sandığı Kanununun tatbikından dolayı bu kısma geçen yılla nazaran 705 463 lira fazla ödenek teklif edildiği nazarı dikkate alındığı takdirde bu masraflarda da 17 156 lira bir azalma olduğu anlaşılır. Bununla beraber 1939 yılı kadrosuyla 1950 yılı kadrosunu mukaseye ettiğimiz takdirde şu neticeyi elde etmekteyiz.

Nazari memur kadrosu 3487 adedden 3765 adede (% 7,97) ve diğer müstahdemler de 1679 adedden 2235 adede (% 33,11) yükselmiştir. Her ne kadar o tarihten bugüne değin Tekel İdaresinin iş hacminde nispi bir genişlik olduğu bir vakıa ise de aradaki fark

yine büyüktür. Derhal arz etmeliyim ki Tekel İdaresi de bu durumu gözden uzak tutmamış ve 1950 yılı için nazari kadrodan 348 900 liralık bir tahsisatla ifade edilebilecek olan 179. adedi (L) retveline almıştır.

Bu itibarla önümüzdeki senelerde fiilî kadronun tedricen daha mütevazî bir hadde indirilmesini ummak ve beklemek yerinde olacaktır.

Tablonun 4 ncü kalemini teşkil eden ve umumi tahsisatın % 39,91 ne baliğ olan 15 035 000 liralık ödenek konusunda söylenebilecek noktalar şunlardır:

Mevzu bahis tahsisatın;

1. 7 milyon lirası, 20 . V . 1946 tarihinde çıkan ve yıllık ödeme miktarı 10 000 000 lirayı geçmemek üzere 50 000 000 liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girilebileceği hükmünü taşıyan 4898 sayılı Kanun gereğince yapılması düşünülen yeni fabrika ve doldurma evleri binalarıyla eskilerinin tevsi ve ıslahı masraflarına karşılık teşkil etmektedir.

2. 3 750 000 lirası aynı mahiyetteki 5113 sayılı Kanuna dayanılarak yapılmakta ve yapılacak olan yaprak tütün bakım ve işleme evleri inşaatı karşılığıdır.

«Bunların senelik ödeme miktarı 5 milyon lira ile tahdit olunmuştur.»

3. 4 285 000 liralık kısmı da 1950 yılı içinde yapılması mutasavver diğer tesis, inşa ve onarım işlerine taallük eylemektedir.

a) Birinci fıkrada sözü edilen yeni fabrikaların inşası ve eskilerinin tevsi ve ıslahı emrinde 1946 yılından bu yana 5 sene zarfında 50 000 000 liralık tahsisat ile yapılabilecek işler için Bakanlar Kurulunca muhtelif tarihlerde üç karar alınmıştır.

Programların böylece değişmelere mâruz kalması tesis ve inşa masrafları için evvelce yapılmış olan tahminlere uygun bir tatbikatın tahakkuk edemeyeceğinin anlaşılması olmasından ileri gelmiştir. Filhakika evvelce 12 000 000 kilo kapasitede bir sigara fabrikasının 18 000 000 lira ile meydana gelebileceği derpiş edilerek 50 milyon lira 5 sene zarfında yapılacak muhtelif tesisler programında buna göre tevzi edilmiştir. Bu programa 1947 yılı Bütçe raporunda temas olunmuştu. Halbuki yalnız bu fabrikanın en son tahminlere göre 39 milyon liraya çıkabileceği hesaplanmıştır. Böyle olunca kanunun neşrini mütaakıp ve daha bir yıl sonra yapılması programlaşan işleri kısmak ve 50 milyon lira hududu dâhilinde kalınarak buna müvazî bir yol tutmak icabetmiş ve bir bakıma haklı olarak programlarda yeni tadillere gidilmiştir. Burada bunun elde olan ve olmıyan türlü ve teknik müessirleri üzerinde duracak değilim. Yalnız vakıaları tesbit ederek bugünden sonra alınması lâzım gelen istikamete yönelmek için bu 50 milyon liralık ödenegün kâfi gelebileceğine ve binaenalyh ve hususiyle yapılacağı en yetkili şahsiyetler tarafından muhtelif vesilelerle resmen ve mükerreren ifade ve ilân edilmiş olan yeni tesislerin vücut bulabilmesi için tedbir bulunması ve imkân aranması gerektiğine işaret etmekle yetineceğim. Gerçek, bir taraftan ekonomik sebeplere dayanan ve diğer taraftan mahallî kalkınmaları istihdaf eden ve Tekel İdaresince hazırlanan programlara dâhil rantabl tesislere bir an evvel kavuşabilmek üzere ya 50 milyon liralık yetkiyi artıran bir kanun lâyihasına ihtiyaç vardır. - Eğer bu tesislerin yapılması için gelecek senelere sâri taahhütlere girişmek behemehal zaruri ise ve senelik tahsisatlarla bu iş başarılamıyacak ise - veyahut Tekel bütçelerine her yıl için lüzumlu tahsisatların konulması yolu mevcuttur. Temenni edilecek noktalar da bunlardır.

Bu bahse son vermeden evvel; 1947 yılı Bütçesine konan 9,9 milyon liralık tahsisatın ancak 2,3 milyonunun 1948 Bütçesindeki yine 9,9 milyonluk tahsisatın 6,7 milyonunun ve 1949 Bütçesindeki 7 milyonluk tahsisatın da 5,1 milyonunun sarfedilebildiğini ve şu halde bu neticelerden önümüzdeki yılın faaliyeti için faydalanma daki zarureti belirtmek ve buna geçmiş yıllarda elde mevcut tahsisattan programlara dâhil ve fakat hemen yapılması uzun araştırmalar, türlü tetkikler ve çok zaman istemiyen ve fakat diğerleri gibi lüzumlu ve ekonomik yeni tesisler için istifade imkânı mevcut idi, mülâhazasını eklemek muvafık olur.

b) İkinci fıkrada sözü geçen ve 5 senede 25 milyon liraya ihtiyaç göstereceği hesaplanan tütün bakım ve işleme evleri için 1948 ve 1949 bütçelerine tahsisat konmuştur. Birincisine konan 4,1 milyondan ancak 1,4 ü sarfedilmiş ve 1949 zun 3,28 milyonluk tahsisatından 1,5 i sarfedilmiş ve 1,3 ünün de sene sonuna kadar tediye edilmesi lâzımgeleceği hesaplanmıştır.

İçinde bulunduğumuz yıl için derpiş olunan 3,75 milyonluk ödeneğin yapılmakta ve yapılacak olan işleri karşılayıcı ve hakikaten geciken büyük ve yerinde bir ihtiyacın giderilmesine yarıyacağı anlaşılmaktadır.

c) Üçüncü fıkra ile temas edilen ve yekûnu 4 285 000 lira olan ödenekle 1950 senesi içinde yapılması düşünülen bellibaşlı işler şunlardır:

	Lira
Demirbaş, makine satın alma ve kurma işleri	1 500 000
Çamaltı ve Yavşan tuzlalarında yaptırılacak yeni tesis ve tevsi işleri	1 250 000
İnşaat işleri	900 000
Onarım işleri	500 000
Taşıt satın alma karşılığı	85 000
Mefruşat karşılığı	50 000
Toplam	<u>4 285 000</u>

II - 1950 yılı gelir tahminlerinin tetkik ve tahlili :

1950 yılı gelir tahminlerinin tetkikinde bir taraftan bütçe tasarısında yer alan gelir nevelerinin geçen yıllarla mukayesesinin sağlanmasını ve diğer taraftan gerektiğe Tekel İdaresinin bellibaşlı iştegal mevzuları üzerindeki çalışmalarının aydınlatılmasını temin edecek bir yol takip ve iltizam olunmuştur.

a) Umumî olarak :

1949 yılı Bütçesinde gelir olarak gösterilmiş bulunan 202 092 255 liraya mukabil 1950 tasarısında gelir miktarı % 3,55 nispetinde olarak 7 172 675 lira fazlasiyle 209 264 930 lira tahmin olunmuştur.

Şöyleki :

	1948 Yılı T. L.	1949 Tahmini T. L.	1949 On aylık fiili T. L.	1949 İki aylık tahmini T. L.	Toplam T. L.	1950 Tahmini T. L.	1950 için Ra- portöree tek- lif edilen T. L.
Satış kârları	100 220 874	107 528 623	85 645 910	21 549 790	107 195 700	110 964 270	111 979 734
Bütçe geliri	1 214 352	1 349 400	1 566 250	283 750	1 850 000	1 250 000	1 250 000
Nâzım gelirler (Savunma vergi- leri)	94 888 624	93 214 232	79 807 560	16 978 840	96 786 400	97 050 660	97 252 190
Toplam	196 323 850	202 092 255	167 019 720	38 812 380	205 832 100	209 264 930	210 481 924

b) Umumi olarak verilen bu bilgiden sonra Tekel İdaresi mamul maddelerinin en başında gelebileceklerine ait tahminler ve bunların dayandığı unsurlar aşağıda gözden geçirilmiştir:

1. Mamul tütün:

1950 yılı satış miktarı, satış vasati fiyatı, satış hasılatı, maliyet bedeli, maliyet tutarı, satış masrafları ve nihayet satış kârı bu yönlerden 1949 yılı tahminleri, 1948 yılı neticeleri ve 1949 yılı fiili durumu hep bir arada mütalâa edilmek üzere, tahmine tâbi bulunmuş ve aşağıdaki tablo bütün bunların rakamlarla ifadesini taşımakta bulunmuştur.

	Satış miktarı			Maliyet		Satış masrafı		Satış kârı	
	Kilo	V. F.	Lira	Fiyat	Lira	1 Kg. K.	Lira	1 Kg. K.	Lira
1949 tahmini	17 750 000	740,36	131 414 127	355,04	63 020 424	73,23	12 997 952	312,08	55 395 751
1950 tahmini	18 100 000	765,37	138 532 770	377,72	68 367 590	70,29	12 722 010	317,36	57 443 170
Fark	+ 350 000	+ 25,01	+ 7 118 643	+ 22,68	+ 5 347 166	— 2,94	— 275 942	+ 5,28	+ 2 047 419
1948 yılı	17 833 773	745,12	132 883 032	352,46	62 857 089	69,18	12 339 147	323,48	57 486 796
1949 on aylık fiili	14 956 048	764,63	114 359 230	357,00	53 393 010	74,20	11 097 920	333,43	49 868 300
1949 2 aylık tahmin	3 166 632	764,63	24 213 000						
Toplam	18 122 680	764,63	138 572 230						
Raportörün teklifi	18 150 000	765,37	138 915 289	373,00	67 699 500	70,29	12 757 155	322,08	58 458 634

Görüldüğü üzere 1950 yılında 18 100 000 kiloluk bir satış derpiş ve bu miktar mamul tütünün kilosunun vasati olarak 765,37 kuruşa satılacağı tahmin olunmuştur. İdare bunu 377,72 kuruşa mal edebileceğini ve bunun için yine kiloda 70,29 kuruşluk bir sa-

tış masrafı yapacağını düşünmektedir. Şu halde beher kiloda 317,36 kuruşluk sâfi kâr hesaplanmıştır. Hemen ilâve etmek lâzımgelir ki, kilo başına isabet eden 317,36 kuruşluk sâfi kâra Millî Savunma Vergisi dâhil değildir. Bu da kilo başına 403,06 kuruştur.

1950 yılı mamul tütün gelirlerinin tahminine tabiatıyla satış miktarı, vasatî satış fiyatı, maliyet fiyatı ve satış masrafı gibi dört unsur hâkim olmuştur. Bu unsurların her bireri üzerindeki mülâhazalara aşağıda yer verilmiştir.

1. Satış miktarı :

İdare 1950 yılında 18 100 000 kilo mamul tütün satacağını düşünmüştür. Tekel bu rakamı bulurken geçmiş yılların satışlarıyla 1949 yılı 8 aylık fiilî satışlarını göz önünde tutmuş ve pek tabii olarak ihtiyatı da elden bırakmayı 18 100 000 rakamını bulmuştur.

Esas itibariyle bu rakamdaki isabete denecek birşey yoktur. Ancak mevzuu raportör olarak tetkik ederken 1949 yılının 10 ayında tahakkuk eden satışları da görmek mümkün olmuştur. İşte bu on aylık satış miktarına son iki aylık tahmini satışı da eklersek senelik satışın 18 122 680 kilo olabileceği neticesine varırız. Durum böyle olduğuna ve uzun senelerden beri mamul tütün satışında hemen her yıl müşahede edilegelen çoğalıştan 1950 yılının da istifade edeceğini derpis etmekte bir ihtiyatsızlık ve isabetsizlik mülâhaza edilemeyeceğine ve nihayet 1949 yılının mahsul darlığı bakımından satışlarda daha çok bir gelişme kaydedemediğini gözden uzak tutmamak lâzım geldiğine göre 1950 yılı satışlarını 18 150 000 kilo olarak kabul ve tahmin etmek daha uygun ve ihtiyat mülâhazası yine mahfuz kalmış olur.

2. Vasatî satış fiyatı :

Vasatî satış fiyatının da hemen her yıl muttarit bir tezayüt seyri takip ettiğini söylemek mümkündür. Meselâ, 1947 yılının 720 kuruş olan vasatî satış fiyatı 1948 yılında 745,12 kuruş olmuştur. 1949 yılının 740,36 kuruşluk tahminine mukabil on aylık fiilî vaziyet 764,63 kuruşu bulmuştur. Şu hale göre 1950 yılı için kabul edilen 765,37 kuruşluk vasatî satış fiyatını normal olarak telâkki etmek icabeder.

3. Maliyet fiyatı :

1950 yılı için tahmin edilen 377,72 kuruşluk maliyet fiyatı 1946 yılının 306, 1947 nin 335 ve 1949 in 352,46 kuruşuna nazaran bâriz bir yükseklik arz etmektedir. 1949 yılının on aylık vasatîsi ise ancak 357 kuruşu bulduğuna göre bu nokta bir kat daha ehemmiyetle tetkik olunmuştur. Filhakika vasatî satış fiyatının yükselmesinin diğer bir ifadesi daha iyi nevi sigara istihlâk edilmesi ve binaenaleyh ve bilhassa asli madde olarak maliyetlerde yer alan tütün unsurunun daha büyük bir rakam halinde görülmesi demektir. İşte İdare de bu mülâhazaya malzeme, işçilik ve genel giderlerde 1949 yılına nazaran vukuu muhtemel artışları ekliyerek 377,72 rakamını bulmuştur. Böylece 1948 bilânçosuna göre 257,91 kuruş olan asli madde 261,02 kuruşa 63,65 olan malzeme unsuru % 16 tezyid ile 73,80 kuruşa, 17,17 olan işçilik 19,95 kuruşa ve 21,83 kuruş olan genel giderler de 22,95 kuruşa çıkarılmıştır. Asli maddedeki yükselişe demin arzettiğim mülâhazaya binaen ve işçilikteki artışa ücretlere vukubulan zamlardan ötürü pek bir şey denemez ise de malzeme unsurundaki kiloda 10 kuruşu ve genel giderlerde 1 kuruşu aşan artışları olduğu gibi kabul etmeyi uygun görememekteyim. Kaldı ki maliyet tahminlerinde ihtiyat fazlası daha ucuza maletmek gayret ve şevki üzerinde menfi tesir yapar. Belki de dar tutulmuş bir maliyeti elde etmeye zorlanmak tercih edilmek iktiza eder. Bu itibarla ki 377,72 kuruşluk maliyeti ben 373 kuruş olarak mütalâa ettim. Ve bu rakamı bulmak için geçmiş senelerin maliyet unsurları üzerinde birer birer durdum.

Ve İdarenin alâkalı elemanından lüzumlu izahatı aldım. 1949 yılının on aylık fiilî maliyetini de göz önünde tuttum. Derhal arz etmeliyim ki kiloda 1 kuruş, yekûnda 200 bin liraya yakın bir fark meydana getirdiği için tahmin edilen varidatı elde etmek endişesi bana da hâkim olmuş ve binaenaleyh ihtiyat mülâhazası benim üzerimde de başlı başına bir müessir teşkil eylemiştir.

4. Satış masrafları :

1948 yılının kiloda 69,18 kuruş ve 1949 yılının 74,20 kuruş olan satış masrafına mukabil 1950 yılı için yapılan tahmin kiloda 70,29 kuruştur. Bu duruma nazaran derpiş edilen satış masrafını olduğu gibi kabul etmek yerinde olacaktır. Şu hallere göre yukardaki tablonun mahsus sütununda da görüldüğü üzere mamal tütünden elde edilmesi lâzımgelen satış kârı İdarenin teklifine nazaran 1 015 464 lira farkla 58 458 634 liraya ve Millî Savunma vergisi de 201 530 lira farkla 72 954 280 liradan 73 155 810 liraya yükselmektedir.

Ceman 1 216 994 liraya baliğ olan bu fazlai varidatın bir kısmının hangi nevi giderlere eklenmesi icabettiğini mütaakıp bahislerde arzedeceğim.

2. — Tuz :

Mamul tütünde olduğu gibi, tuz geliri de 1949 yılının muhammen ve 1948 yılının fiilî durumları gözden geçirilmek suretiyle tetkika tâbi tutulmuş ve aşağıdaki tabloda sözü edilen yıllara ait satış miktar ve fiyatını, satış hasılatını, maliyetini, satış masraflarını ve satış kârını ifade eden rakamlara yer verilmiştir.

	Kilo	Satış miktarı		Maliyet		Satış masrafı		Satış kârı	
		V. F.	Lira	1. Kg. K.	Lira	1 Kg. K.	Lira	1 Kg. K.	Lira
1949 tahmini	220 000 000	4,095	9 008 600	0,873	1 921 800	0,990	2 177 050	2,232	4 909 750
1950 tahmini	235 000 000	4,121	9 685 940	0,801	1 883 120	1,038	2 439 970	2 282	5 362 850
Fark	+ 15 000 000	+ 0,026	+ 677 340	— 0,072	— 038 680	— 0,048	+ 262 920	+ 0,050	+ 453 100
1948 yılı	235 001 000	3,994	9 387 556	1,059	2 489 000	0,752	1 768 652	2,183	5 129 904
1949 on aylık fiilî	191 119 000	4,531	8 659 189	0,873	1 668 469	1,421	2 717 300	2,237	4 273 420
1949 iki aylık tah.	43 176 000	4,531	1 956 301	0,873	376 931	1,421	613 530	2,237	965 840
Toplam	234 295 000	4,531	10 616 490	0,873	2 045 400	1,421	3 330 830	2,237	5 239 260

Yukardaki rakamlara nazaran :

1950 yılında :

a) 235 milyon kilo tuz satılacağı,

b) Vasatî satış fiyatının kiloda 4,121 kuruş olacağı,

c) Kilo maliyetinin 0,801 kuruşu bulacağı,

d) Beher kilo için 1,038 kuruşluk satış masrafı ihtiyar edileceği,
hesap ve tahmin edilerek binnetice 5,36 milyon liralık bir satış kârı umulmaktadır.

1948 yılında 235 000 ve 1949 yılında da on aylığı fiilî ve iki aylığı tahmini olmak üzere 234 295 ton satılmış olacağına nazaran yapılan tahminleri yerinde bulmak iktiza eder. Bunun yanında 1950 yılı için tahmin edilen maliyetin kiloda % 8,2 nispetinde olmak üzere 1950 lehine oluşunu memnurlukla kaydetmek ve satış masraflarında da bir evvelki seneye nazaran büyük bir fark olmadığını söylemek gerektir.

Tuz konusunda temas edilmesi lâzımgelen mühim bir nokta da haricî satışlardır. Harb sonrasında yapılan satışlar seneler itibariyle şöyledir :

Yıl	Kilo
1946	56 001 000
1947	33 225 000
1948	39 156 000
1949	39 000 000

Ancak önümüzdeki yıllarda Çamaltı ve Yavşan tuzlarının tevsi ve ıslahı neticesinde dış satışlar için daha geniş imkânlar temin edilebileceği ve dış piyasaya 200 000 tona kadar tuz verileceği ümit edilmektedir.

3. İspirto ve ispirotlu maddeler :

İspirto ve ispirotlu maddeler gelirleri bira, rakı, şarap, ispirotlar ve diğer müteferrik içkiler satışından tereküp etmektedir. Bunlardan belli başlı kalemleri teşkil eden bira, rakı ve şarap maddelerinden elde edilmesi umulan gelirler aşağıda tetkika tâhi tutulmuştur.

— Bira :

Bira satış kârı bundan evvelki maddeler için takipbedilen tarzda ve yolda incelenmiştir. Aşağıdaki tablo mevzuu kâfi vuzuhla aydınlatmaktadır sanırım.

	Satış miktarı			Maliyet		Satış masrafı		Satış kârı	
	Kilo	V. F.	Lira	1 Lt. K.	Lira	1 Lt. K.	Lira	1 Lt. K.	Lira
1949 tahmini	18 000 000	59,45	10 700 000	24,43	4 396 900	16,17	2 909 500	18,85	3 393 600
1950 »	18 500 000	59,46	11 000 000	24,19	4 476 100	16,56	3 063 600	18,71	3 460 300
Fark	+ 500 000	+0,01	+300 000	— 0,24	+79 200	+0,39	+ 154 100	— 0,14	+ 66 700
1948 yılı	18 601 319	49,39	9 188 005	23,44	4 359 792	16,57	3 082 073	9,38	1 746 140
1949 on aylık fiilî	13 888 247	59,30	8 236 829	24,31	3 376 233	16,17	2 245 729	18,82	2 614 867
1949 2 aylık tahmin	1 736 763	59,30	1 030 191	24,31	422 207	16,17	280 834	18,82	327 150
Toplam	15 625 010	59,30	9 267 020	24,31	3 798 440	16,17	2 526 563	18,82	2 942 017

Bu tabloya nazaran söylenebilecek hususlar kısaca şunlardır :

a) 18 500 000 litrelik bir satış derpiş olunmuştur. Vasati fiyat litrede 59,46 kuruştur. Maliyet 24,19 ve satış masrafı ise 16,56 kuruştur. Binaenaleyh beher litredeki kâr 18,71 kuruşu bulmakta ve böylece biradan 3,46 milyonluk bir gelir beklenmektedir.

b) 1949 yılı satışları, 10 aylığı fiilî ve iki aylığı tahmini olmak üzere, 15,6 milyon rakamını bulabilmektedir. Buna mukabil 1950 yılı için 18,5 milyonluk bir satış derpiş olunmuştur. 2 milyon litreye yaklaşan aradaki fark küçümsenemez. Ancak bir taraftan 1949 yılı yaz aylarının hayli serin gitmiş olmasını göz önünde tutmak ve diğer taraftan da 1948 yılı satışlarını hesaba katmak icabetmektedir. Gerçek 1948 satışları 18 601 000 litredir. 1947 satışı da 18 000 000 nun üstündedir. Şu hale göre 18,5 milyon rakamını şişkin bulmak için esaslı bir sebep olmasa gerektir. Binaenaleyh olduğu gibi kabulünde mahzur görmemekteyim.

c) Maliyet olarak hesaplanan litrede 24,19 kuruş her ne kadar 1947 nin 21,62 ve 1948 in 23,87 sine nazaran hayli yüksek ise de bu nokta birada aslî maddeyi teşkil eden arpa fiyatındaki yükselişle izah olunmakta ve nasılkı 1947 de 18,89 kuruş ve 1948 de 20,04 kuruş olan arpaya mukabil 1950 yılında kullanılacak arpanın alım vasati fiyatınının 24,55 kuruş olduğu ileri sürülmektedir. Bunun yanında işçilik, su, elektrik ve genel giderler gibi masraf unsurlarında da ufak tefek artışlar varsa da haizi ehemmiyet değildir.

d) Bira satış masraflarında geçmiş yıllara nazaran bir eksiliş göze çarpmaktadır. Tasarı gerekçesinde bu konuya temas edildiği için ben yalnız buna işaretle iktifa edeceğim.

B) Rakı :

Bundan evvelki bahislerde olduğu gibi rakıdan elde edileceği umulan satış kârını meydana getirecek unsurlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

	Satış miktarı			Maliyet		Satış masrafı		Satış kârı	
	Litre	V. F.	Lira	1 Lt. K.	Lira	1 Lt. K.	Lira	1 Lt. K.	Lira
1949 Tahmini	6 840 000	596,82	40 822 488	207,17	14 170 428	77,02	5 268 168	312,63	21 383 892
1950 »	6 570 000	600,05	39 423 000	199,46	13 104 300	69,65	4 576 190	330,94	21 742 510
Fark	— 270 000	+ 3,23	— 1 399 488	— 7,71	—1 066 128	— 7,37	— 691 978	+ 18,31	+ 358 618
1948 yılı	7 464 806	511,43	38 177 618	187,80	14 018 731	70,08	5 231 337	253,55	18 927 550
1949 on aylık fiilî	5 266 971	600,43	31 624 723	196,00	10 323 263	71,00	3 739 549	333,43	17 561 661
1949 iki aylık tah.	1 158 729	600,43	6 957 367	196,00	2 271 107	71,00	822 701	333,43	3 863 809
Toplam	6 425 700	600,43	38 582 090	196,00	12 594 370	71,00	4 562 250	333,43	21 425 470

Görüldüğü üzere;

a) 6 570 000 litre miktarında rakı satışı yapılacağı düşünülmüştür. Vasati fiyat 600, 05 kuruştur. Maliyet 199, 46, satış masrafı 69, 65 kuruştur. Şu halde beher litreden elde edilecek sâfi hasılat $600, 05 - 199, 46 + 69, 65 = 330, 94$ kuruştur ki baliği 21 742 510 liradır.

b) 1949 yılı rakı satışları 10 aylığı fiilî ve iki aylığı tahmini olarak 6 425 000 litre bulacaktır.

Yıllar arasındaki fiyat temevvüçleri dolayısıyla 1947 yılının 8,7 ve 1948 yılının 7, 464 milyon litrelik satışları bir tarafa bırakılarak 1949 yılı fiilî satışları göz önünde tutulunca 1950 için 6, 57milyon litrelik rakı satışı tahmininde isabet olduğu neticesine varılabilir.

c) 1947 yılının 158,43 ve 1948 yılının 187,80 kuruşuna mukabil 1950 de derpiş olunan maliyet 199,46 kuruştur. Artış bir evvelki yıla nazaran % 25,89 ve geçen yıla nazaran % 6,22 dir Ancak 1949 yılı fiilî maliyetinin 196 kuruş olduğu da bir vakıdır. 1947 ve 1948 yıllarına nazaran 1950 yılı maliyetlerindeki artışın, rakının asli maddesini teşkil eden kuru üzüm ile malzeme unsuru arasında yer alan şişe ve anason mubayaa fiyatlarındaki tereffülden ve anason ile sakızın imalâta daha fazla nispette sarfedilmesinden ve 1950 yılında 1948 ve 1949 yıllarına nazaran daha noksan imalât derpiş edilmesi neticesinde müşterek masraf hisselerinin artmasından ve işçi ücretlerine yapılmış olan zamlardan ileri geldiği İdarece verilen izahattan anlaşılmıştır.

d) 1947 de 70,30, 1948 de 70,08 kuruş olan satış masraflarına mukabil 1950 için 69,65 kuruş düşünülmektedir ki, 1950 lehine ufak bir fark mevcuttur.

C) Şaraplar :

Aşağıdaki tablo şarap satışından 315 750 liralık bir kâr beklenildiğini göstermektedir.

	Satış miktarı			Maliyet satış kârı			
	Litre	V. F.	Lira	1 Lt. Kr.	Lira	Kr.	Lira
1950 tahmini	4 000 000	46,91	1 876 240	39,91	1 560 490	7,90	315 750

Şurasını da kaydetmek lâzımgelir ki, şaraptan 1950 yılı için litrede 7,90 kuruşluk sâfi bir kâr umulmaktadır. Halbuki 1947 ve 1948 yıllarında litrede 29 ve 14 kuruşluk bir zarar kaydedilmişti. Binaenaleyh durumu 1950 zaviyesinden çok müsait olarak karşılamak yerinde olur.

Yukardan beri mamul tütün, tuz, bira, rakı ve şarap olarak mütalâa ettiğimiz tekell maddelerinden elde edilecek sâfi hasılatı yüksek komisyonun takdir ve tasvibine arzettiğimiz teklif zaviyesinden toplarsak:

	Lira
Mamul tütün	58 458 634
Tuz	5 362 850
Bira	3 460 300
Rakı	21 742 510
Şarap	315 750
Toplam	89 340 044

liralık bir yekûn elde etmiş oluruz. Buna bira, rakı ve şaraptan gayrı

İspirto ve ispirotolu içkilerden	3 383 760
Çaydan	9 674 010
Kibritten	817 260
Baruttan	3 268 720
alınacağı düşünülen	17 143 690

liralık hasılatı da eklersek gelirlerin umumi tablosunda müşahede ettiğimiz 210 481 924 lirayı bulmuş oluruz.

Hulâsa bu umumi yekûnun 38 138 457 lirası Tekel İdaresi masraflarına 1 300 604 lirası Tayyare Resmine 3 689 533 lirası belediye hissesine karşılık tutulmakta ve bakiyesi olan 167 353 330 lira Hazine gelirini teşkil eylemektedir.

III - Malî bünye yönünden idare durumunun tetkiki :

1947 yılı bütçesi münasebetiyle hazırladığım raporda ileri sürdüğüm ve değişmiyen düşüncelerimi tekrarlıyacak değilim: Ancak aktif ve pasif yekûnlarına ve müfredatına aşağıdaki tablo ile yeniden göz atmakta fayda bulmaktayım.

Not : 1950 den itibaren şarap satışları fabrikalardan toptan satılacağı cihetle geçmiş yıllardaki unsurlarla mukayese yapılmamıştır.

İdarenin 1948 yılı vaziyetine göre aktif ve pasif yekûnları 457 638 112 lira olarak gösterilmiş bulunmaktadır.

Bu miktarın içinde :

		Lira
Nâzım mahiyetteki hesaplar		28 794 833
Hazineye devredilecek ve edilmiş amortismanlar		12 041 311
Mütedavil sermaye amortismanları		2 678 233
	Ceman	43 514 377
Aktif ve pasif postlardan çıkarılarak		457 638 112
		43 514 377
		414 123 735
tutarında bilânço yekûnuna vâsıl olunmuştur.		
Pasifler :		
Sermaye olarak fiilen ödenen		153 225 281
Sigorta ihtiyatı		505 700
Ödenecek senetler		85 500 000
Banka kredileri		4 367 275
Cari muamelelerden alacaklılar		10 140 266
Sâfi hasılât	171 554 474	
Sermaye olarak alınan sabit kıymetler mubayaa bedeli (1948)	11 169 261	160 385 213
		414 123 735
Aktif postlar :		
Kolaylıkla nakde çevrilmeyen kıymetler		55 122 057
Sabit kıymetler (Net tutarı)	53 955 677	
İştirakler	1 166 380	
		199 738 837
Nakde çevrilen kıymetler		
Stoklar	166 976 274	
Muhtelif borçlular	32 762 563	
		12 475 176
Paralar		146 787 665
Hasıllattan dolayı Hazineye ve müesseselere tediyattan borçlu hesaplar		414 123 735

Görülüyor ki, idarenin sermayesi 98 608 924 lirası mütedavil olmak üzere 153 730 981 liradır. Bunun 55 122 057 lirası salit kıymetlere bağlanmıştır. Sermaye kifayetsizliğinden ötürü idare işletme işlerini yürütemek için 75,5 milyon lira Hazine avalıyla T. C. Merkez Bankası kredsinden istifade etmiştir. Bununla da yetinenemiş 24,5 milyon liralık mevsim kredisini kullanmıştır.

Senelik gelir fazlasını Hazineye ödiyebilmesi için 20 milyon liraya kadar daha ihtiyacı vardır. Bütün bunları birbirine eklersek Tekel İdaresinin mütedavil sermaye ihtiyacının kesin bir şekilde bağlanması icabettiği neticesine kolaylıkla varabiliriz. Filhakika ödenmiş sermayesine ilâveten 75,5 milyon liralık T. C. Merkez Bankası kredisini Maliyenin başka bir şekilde ödediği, velev faizli olsun, sermaye mahiyetinde telâkki etsek dahi mesele halledilmiş olmuyor. Mevsimlik kredilere olan ihtiyacı yanında idarenin Hazineye ödemekle mükellef olduğu borçları vardır. Şu halde ilk tedbir olarak idarenin hakiki sermaye ihtiyacını tesbit etmek ve kesinleştirmek iktiza ederki bunun 200 milyon liradan aşağı olamayacağı anlaşılmaktadır. Bundan sonradır ki, idarenin hakikaten ticari bonolarla mevsimlik kredi ihtiyaçlarını bertaraf etmesi mevzubahs olur.

Hulâsa bütün bu konularda Maliye ile Tekel arasındaki temasların yakın bir gelecekte neticeleneceğini umar ve bunu temenni etmek isterim.

IV - İdarenin fonksiyonu bakımından hesap işleri ve teşkilâtı:

Bu bahiste 1947 yılı Bütçesi münasebetiyle raporunda yer alan faslın bir örneğini bu rapora ayrıca eklemiş bulunuyorum. Mü-lâhazalarım o günden bugüne kadar değişmiş değildir. Binaenaleyh bu noktada yüksek komisyonu daha fazla yoracak değilim.

Tekel İdaresinin mevzuu değişik cephelerden tetkik etmekte ve fakat henüz bir neticeye varamadığı anlaşılmaktadır. Bunun bu kadar uzun sürmüş olması sebeplerini Tekel Umum Müdürlüğü bittabi izah edecektir.

Beklenirdi ki Komisyonumuzda 1945 den beri müzakere ve temenni mevzuu olan bu işte idare müspet veya menfi bir netice ile komisyon kuzuruna gelmiş olsun.

Sözü uzatmadan şunu arz etmeliyim ki, benim için ideal bir şekil olmakla beraber idarenin bir İktisadî Devlet Teşekkülü hüviyetini alması meselesi uzun uzun akademik bir münakaşaya yol açabilir. Fakat hiç olmazsa ilk merhale olarak, — bu kısım yine tetkik edile ve diğer bâzı mülhak bütçeli idarelerin bununla birlikte mütalâası işi yürüye dursun, — Tekel camiasında her biri ayrı birer işletme karakterinde olan tütün, tuz, müskirat gibi şubelerin birer cüz'ütam haline getirilmesi yoluna gidilmeli idi ve gidilmelidir. Gerçek bunlar muhtar birer müessesese halinde tefrik edilmiş muayyen sermaye ile çalışabilmeli ve böylece her birerinin iktisadî neticelerini görmek imkânı hazırlanmalıdır. Bununla bu müesseseleri hakiki mânada teknik ve ekonomik bir mura-kabeye de Tekel'in kendi bünyesinde olsun, zemin ve imkân bulmuş oluruz, meselâ tütün işlerinin feyizlerini tuz veya müskirat işletmeleri bel'ediyorsa bunu açıkça görmüş olur ve sebepleri üzerinde dururuz.

Arza hacet yoktur ki bu takdirde Umum Müdürlüğün otoritesi yine mahfuzdur. Umumi şekilde nâzımdır, muraktır, hâkimdir. Fakat bu müesseseler de salâhiyet ve mesuliyetlerle çalışacaklar ve bunun artık açık bir hakikat olan verimliliğinden istifade edeceklerdir. Bu şekilde dahi Umum Müdürlük müesseselerinin bütçelerini iş programlarını yani her türlü faaliyetini tetkik, tasvip ve tasdik edeceğine ve işleyiş safhalarını adım adım takip eyliyeceğine göre idare merkezinin varidat üzerindeki hassasiyeti, umumi gidişte ahenk ve koordinasyon temini yolundaki fonksiyonu kemaliyle tatmin edilmiş olur.

Bahsi derinliğine ve genişliğine uzatmak mümkündür. Fakat hacımlı olan raporuna daha fazla yük vermeden, ben bellibaşlı noktalara işaret etmiş oluyorum. İdarenin gelecek yıl olsun bir neticeye vardık diye huzurunuzda gelmesini yeniden temenni ediyorum.

Netice :

İdarece 1950 yılı gelir tahminleri yekûnu 209 264 930 liradır. Yüksek komisyon tekliflerini tasvip buyurduğu takdirde bu yekûn 1 216 994 lira fazlasıyla 210 481 924 liraya varacaktır. Bunun :

B.

50 000 lirasının	458	Propaganda ve sergi giderleri
25 000 »	602	İşçi sendikalarına yardım
391 000 »	711	Bina satınalma ve yaptırma giderleri tertiplerine ki,

466 000 » da Tekel İdaresinin 1950 yılı Bütçesine ilâvesini arz ve teklif ederim. 5237 sayılı Belediye Gelir-

leri Kanunu gereğince 27 473 lira ayrıca belediyeler hissesi olarak ayrılacağından Hazineye kalacak gelir fazlası 723 521 lira olup bunun da vâridat bütçesine ilâvesi icabeder.

Raporumu derin saygı ile yüksek katınıza sunarım.

Diyarbakır Milletvekili
Cavid Ekin

Ek

İdarenin fonksiyonu itibariyle iktisadi bir teşekkül olması muvacehesinde hesap işlerinin ve teşkilâtının tetkiki

Tekel İdaresi gelirlerinin tetkiki sırasında zaruri olarak maliyetler mevzuuna da girilmiştir. Bu kanunun incelenmesinde İdarenin bir taraftan bütçe ve diğer taraftan mütedavil sermaye usulüne tabi olması ve bunun neticesi olarak da tahsisat muhasebesiyle ticaret muhasebesinin tedahül halinde bulunması vaziyetiyle karşı karşıya kalınmıştır. Filhakika yıllık satış hacmi 250 milyon ve kullandığı umumi sermaye yekûnu 165 milyon liraya baliğ olan Tekel İdaresi bunun ancak takriben onda veya beşte birine tekabül eden bütçe sarfiyatının maddi ve mânevi baskısı altında kalmakta ve İdarenin bütün teşkilâtı ile hesap organizasyonu hemen hemen her şeyden evvel bütçe zaviyesinden ayarlanmış bulunmaktadır. İdare gelirlerinin hesaplanmasında yıl içinde yapılan bütün satış hasılatı mütalâa edildiği halde satış kârının hesaplanmasında maliyet ve satış masrafları olarak gösterilen masraf yekûnu içinde, amortisman, sigorta, faiz ve İdarenin umumi masraf hisselerinin nazarı itibara alınmaması ve bütün bu unsurların satış kârı ile Millî Savunma vergisi ve diğer müteferrik gelirlerin yekûnundan bir kalemde tenzil edilmesi bu vaziyeti teyit eder mahyette görülür.

Bu hesap tarzının, idarenin muhtelif mamullerinin hakiki mahiyetini tesbit etmeye ve hususiyle faaliyetleri sahasına giren ve her biri ayrı bir varlık teşkil eden Tekel mevzularının her birinin iktisadi ve malî neticelerinin ayrı ayrı görülmesine imkân vermediği esasen Tekel İdaresinin tetkik olunan bilânçolarıyla kâr ve zarar hesabı adını taşıyan ve haddizatında birer istatistik cetvelinden ibaret bulunan vesikaların tetkikından da anlaşılmaktadır.

Amortisman gibi başlıca maliyet unsurlarından birinin nazarı itibara alınmaması sadece snai maliyetin sıhhatini ihlâl etmekle kalmayıp envestissement işlerini de kontrolsüz bir hale getirmektedir. Diğer taraftan idare umumi masraflarının muayyen anahtarlar üzeinden maliyetlere intikal ettirilmemesi de snai maliyetlerin bütünlüğünü büsbütün ortadan kaldırmaktadır. Bunun dışında satış teşkilâtı masraflarının satış maliyetlerine aksetmemesi de satışa arzolunan emtianın hakiki maliyetinin bilinmemesini intaç etmektedir.

Binaenaleyh munhasıran ticari faaliyetleri sahasında kalan çay, barut ve patlayıcı maddelerle av malzemesi hariç evvel emirde snai mânada birer istihsal safhası geçiren tütün, ispirto ve ispirtolu içkiler ve tuz gibi esas maddelerin tekeli işletmekle vazifeli bulunan idarenin her türlü teknik ve iktisadi kontrollere imkân verecek bir hesap organizasyonuna malik olması zarureti ve hulâsa umumi muhasebe, işletme muhasebesi, maliyet, istatistik ve iş programı (bütçeyi ihtiva eder) kısımlarını bünyesinde toplıyan ve böylece bir bütün teşkil eden hesap işlerinin idarenin snai ve ticari karakterine uygun şekilde reorganize edilmesi lüzumu üzerinde ısrarla durmak isterim.

Bir bütünlükten mahrum bulunan hesap işlerinin işbu durumu yanında Tekel İdaresinin bilhassa idari ve iktisadi bütünlüğü ile ilgili teşkilâtı konusu da ehemmiyetle yer almaya değer sanırım.

Filhakika bugünkü teşkilât İdarece işletilmekte olan ve her biri kendi bünyesi içinde iktisadi bir varlık teşkil eden mevzuların haiz buldukları «teşebbüs» vasfını tamamen ortadan kaldırarak Tekel camiasının bir (işletmeler) topluluğu haline koymuştur. Nitekim Tekel İdaresi için halen tütün, tuz, ispirto ve ispirtolu içkiler, çay, barut ve patlayıcı maddeler, av malzemesi, kibrit gibi her biri mü-

takil birer iktisadi hüviyet taşıyan, ayrı ihtisasa ihtiyaç gösteren ve en başta faaliyetleri ve bunların neticeleri ayrı ayrı takibedilmesi lâzımgelen çeşitli teşebbüslerin topluluğundan başka bir şey değildir demek pekâlâ mümkündür. Halbuki raporun başından beri teğrih edilegelen faaliyet sahaları ve iş hacımları yönlerinden İdareyi bu bakımlardan nihayet memleketimizde yaşayan İktisadi Devlet Teşekkülleriyle yanyana mütalâa ve dünyanın her tarafında olduğu gibi memleketimizde de çeşitli teşebbüsleri bünyesinde tophıyan İktisadi Devlet Teşekküllerinin umumi teşkilâtının sözünü etmekte olduğumuz karaktere uygun olarak vücuda getirdiğini de ilâve etmek icabeder.

Açık bir hakikat olarak sanmaktayım ki teşebbüslerden her hangi birinin mütaaddit işletmeli olması bütünlüğünü ihlâl etmemesine mukabil ayrı birer teşebbüs içine toplanması lâzımgelen işletmelerin doğrudan doğruya Holding İdaresine raptedilmesi teşebbüs bütünlüğünü tamamen selbeder. Bunun neticesi de her teşebbüsün faaliyet neticelerini umumi bünye içinde inhilâl etmesiyle kalmayıp teşebbüsün sevk ve idaresindeki vahdetin selbolması ve dolayısıyla verim kayıplarını önlemeye ve iktisadiliği artırma bakımından yapılması zaruri bulunan teknik kontrolün de imkânsız bir hale gelmesi şeklinde tecelli eyler.

Netice olarak söylemek lâzımgelir ki, idarenin işletmekte olduğu tekel mevzularının her birinin hukuki hüviyete ve ifraz edilmiş umumi bir sermayeye malik iktisadi bütünlük taşıyan birer «Teşebbüs» haline getirilmesi için bir taraftan beş aydan beri müteazzıv bulunan bugünkü teşkilâtın tatbikatından elde edilen neticeleri göz önünde tutmak ve diğer taraftan hususiyle bu son bölümün başından beri arz ve izaha çalıştığımız yön ve istikametleri esas almak üzere ilgililerce ciddî bir tetkik yapılmasında katî bir zaruret ve isabet görürüm.

Bununla beraber, kendi uzun tetkiklerime ve tecrübelerime göre, şahsi kanaatim, Tekel İdaresinin bundan evvelki raportörün yükücek huzurunuzda sunduğu raporunda belirtildiği gibi, tam manasiyle iktisadi bir teşekkül hüviyetini taşıdığı anda tereddüt ve bu karaktere uygun şekilde teşkilâatlanması ve yine bunun icaplarını karşılayan bir hesap organizasyonuna malik bulunması için tevhür etmek lâzımgeldiği merkezindedir.

Bu bahse son vermeden evvel şurasına işaret edilmek icabeder ki, bugünkü muhasebe sistemi öteden beri Tekel İdaresinin daha çok bir gelir tahsili fonksiyonunda olduğundan kuvvet almaktadır. Ve binaenaleyh işbu bölümdeki mütalâalar yapılmakta olanın bir tenkidi mahiyetini, taşımamakta, bu telâkkiye göre yapılanın zaruri olduğu vârit olmakla beraber idarenin işletmecilik fonksiyonunun galip olduğuna işaretle mebdai harekette bunun esas ittihaz edilmesi gayesini taşımaktadır.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/630

Karar No. 58

8 . II . 1950

Yüksek Başkanlığa

Tekel Genel Müdürlüğünün 1950 yılı Bütçesi hakkında Başbakanlığın 1 . XII . 1949 tarihli ve 71/1430 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan Kanun tasarısı Komisyonumuza havale buyurulmakla Gümrük ve Tekel Bakanı Dr. Şerafettin Bürge ve Tekel Genel Müdürü ile Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Mali Kontrol ve Gelirler Genel Müdürleri hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Bu tasarımı komisyon adına inceleyen raportörün raporu okunmuş ve tümü üzerinde gerekli görüşmeler yapılarak bölüm ve maddeler ve diğer cetveller incelenmiştir.

Gider Bütçesi :

Genel Müdürlüğün gider Bütçesi 1949 yılından (192 547) lira fazlasıyla (37 672 457) lira olarak tesbit ve teklif edilmiştir.

Geçen yılla 1950 yılı Gider bütçeleri, aralarında hâsıl olan bu farkın bölümler itibariyle tetkikinde hizmetlerin yeniden ele alınmış ve gerektirdikleri ödeneklerin bunları karşılayacak surette düzenlenmiş olmasından ileri geldiği ve bir kısım tertiplerde indirmeler yapılmasına mukabil bâzılarında da işin gereklerine göre daha fazla ödenek konduğu anlaşılmakta olup neticede yukarda miktarı bildirilen farkın hâsıl olduğu görülmektedir.

Bunların kısımlar ve bölümler itibariyle izahları Hükümet gerekçesinde ve raportörün raporunda bulunmakta olduğundan burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

İdarenin, hizmet vaziyeti aşağıda özetlenmiştir:

Tekel Genel Müdürlüğünden, kendi sahasına giren konulardan bâzılarında esas görevinden başka olarak bir de memleketin ekonomik alanında çalışmak ödevi kendisinden istenilmektedir. Tütün piyasasına müdahale, nümune şaraphaneleri kurmak gibi sermaye ve masrafları istilzam eden ve kendi işletmecilik hüviyeti dışında kalan birtakım hizmetler bu cümleden olup bugünkü genel ekonomik şartlarımız içinde daha uzunca bir müddet bu ödevine devam etmesi gerektiği alınan izahlardan anlaşılmaktadır. Birkaç yıldır tütün müstahsılından alınan yüzde beşlerden hâsıl olan fonla kurulması teklif edilen Tütün Bankasına ait tasarısı Meclis Komisyonlarında olup bu bankanın kurulmasıyla idare hiç olmazsa bu sahada kendi esas vazifesi içinde çalışmak imkânını elde edecektir.

Tütün müstahsılı iç ve dış alıcılar önünde her yönden korumak için yıllardan beri devam edegelen müdahale alımları tütün piyasasının düzenlenmesi hususunda tesirli olmuştur. Nitekim bu yıl İzmir piyasasında alınan tedbirler sayesinde 48 milyondan ibaret rekolte bir hafta gibi kısa bir süre içinde iyi bir fiyatla tamamıyla satılmış bulunmaktadır.

Şarap mevzuunda da Tekel İdaresi, bir taraftan serbest şarapçılık sahasına öğreticilik yapmakta ve bunun için nümune şaraphaneleri kurmakta, diğer taraftan da memleket üzümlerinin şarapçılık noktasından incelemelerini yaparak kalite şarap imaline yarıyan tiplerini tesbit etmekte ve bu tiplerin bağcılar tarafından yetiştirilmesini temin etmek üzere teşvik edici mahiyette çalışmalarda bulunmaktadır. Şarabın memlekette geniş ölçüde istihsalı yolundaki bu çalışmalar, bir yandan da hafif alkollü bir içki olan şarap istihlâkinin, ağır alkollü içkiler yerine kaim olmak üzere yapılması hususunda yine Tekel Bakanlığının yıllardan beri takip ettiği bir sistemin tezahürünü teşkil etmektedir.

Ehemiyyetli bir konuda memleket için bir döviz kaynağı olabilecek tuz istihsalı işidir. Bakanlıkça verilen bilgiye göre Marshall yardım tahsisatından ayrılan (860 000) dolâr ile tuz istihsalinde önemli mevkileri bulunan Çamaltı ve Yavşar tuzlalarının bu yıl gerekli vasıtalarla teşhizi suretiyle istihsalı fazlalaştırılarak ihracat yapılması sağlanacaktır. Diğer tuzlaların da randımanını artırmak ve memleketin her tarafında bol tuz bulundurmak suretiyle bâzı bölgelerde zaman zaman görülmekte olan tuz sıkıntısının önüne geçileceği belirtilmiştir.

İdarenin yapı işleri de bütçede önemli bir yer tutmaktadır. Bunların başında İstanbul'da Maltepe'de kurulmakta olan tütün fabrikası gelmektedir. Bu fabrikanın yılda 18 milyon kilo tütünü en modern vasıtalarla işliyerek memleket ihtiyacını daha geniş bir ölçüde ve kalite yüksekliğinde temin edeceği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan yaprak tütün depoları inşası da önemli bulunmaktadır. Bu arada emanet ambarları, müdahale alımlarının tabii bir neticesi olarak ele alınan konular arasındadır.

Bu yıl Bütçeye konulan ödenekle ve raportörün raporunda izah edildiği şekilde eklenecek bir miktar para ile yarı kalmış ve yıllar geçtikçe yapılan emeklerin ve harcanan paraların

kaybolmasını intaç edecek durumda olan birkaç idare binasının tamamlanması sağlanacaktır.

Rize Çay Fabrikası 5433 sayılı Kanuna göre 1 Martta Tekele devrolunacaktır. Fabrikanın bir kısım makinaları Devlet Ziraat İşletmeleri tarafından ısmarlanmıştır. Geri kalan noksanları da Tekel Genel Müdürlüğüne ikmal edilecektir.

Halen 30 000 dekarı bulan çay sahasından, fidanların henüz genç olması hasebiyle, şimdilik 160 ton kuru çay istihsal edilmektedir. Bunların hariçten ithal ettiğimiz çaylardan daha nefis oldukları, fabrikanın noksanları ikmal edilince dünyanın birinci sınıf çayları ayarında bir kaliteye yükselecekleri mütehassıslarca ve hariçte yaptırılan ekspertiz raporlarıyla teyit edilmiş bulunmaktadır. Gerçe bu çayların maliyeti bugün ithal çaylarına göre yüksek ise de ilerde sahanın randımanı fazlaştıkça bunun düşeceği tabii görülmektedir. 1954 de istihsalimizin 800 000 kiloyu bulacağı ve yıllık memleket ihtiyacının yarısından fazlasını karşılayacağı anlaşılmaktadır.

Tasarının bölüm ve maddeleri üzerinde yapılan incelemeler sırasında doğum yardımı için konan ödeneğe bu yardıma dair son kabul edilen kanuna göre (10 000) lira ilâvesi ve kira karşılığı bölümünün iki maddesi arasında (43 000) liralık bir aktarma yapılması, propaganda ve sergi giderleri bölümüne (50 000) lira ilâvesi ve işçi kurul ve sendikalarına her yıl yapılmakta olan yardımın bu yıl kaldırılması itibariyle bu kurulların birden bire bu himayeden mahrum edilmeleri doğru olmayacağından ve kuruluş devresini de geçirmiş olmaları göz önünde bulundurularak bu yıl bu tertibe (25 000) liralık bir ödenek konması yukarıda açıklandığı veçhile bina yapımı tertibine de yarım kalmış idare binalarını tamamlamak üzere (391 000) lira ilâvesi hakkındaki teklifler, karşılıkları gelir kısmında açıklanacağı veçhile temin edilecek gelir fazlasından karşılanmak üzere Komisyonumuzca uygun görülmüş ve bu değişiklikler ile gider bütçesi (38 148 457) lira olarak kabul edilmiştir.

Gelir bütçesi :

İdarenin gelir bütçesi de geçen yıla nispetle (7 172 675) lira fazlasıyla (209 264 930) lira olarak tahmin ve teklif edilmiş bulunmaktadır.

Gelir tahminlerinde bütün satışları için yapılan tahminlerin raportörce tekrar gözden geçirilmesi neticesinde 1950 yılı içinde (150 000) kilo bir fazla satışın imkân dâhilinde bulunduğu

raporda görüleceği veçhile hesaplara dayanılarak açıklanmış ve bundan da satış kârı olarak (1 015 464) ve Millî Savunma Vergisi olarak (201 530) lira elde edileceği ve bunların gelir bütçesine eklenmesi gerektiği anlaşılmış ve Komisyonumuz da bunu yerinde görerek gelir tertiplerinin bölümlerine bu miktarlarda eklenme yapılarak gelir bütçesi (210 481 924) lira olarak kabul edilmiştir.

Bütçe tasarısı :

Tasarının 1 ve 2 nci maddeleri gider ve gelir toplamlarında yapıldığı yukarıda belirtilen değişikliklerle 3 - 9 ncu maddeler mütat bütçe formlerini ihtiva eden hükümler olmakla aynıyle kabul edilmiştir.

İntifai katma bütçeli dairelere ait bulunan Hazine malı gayrimenkullerin genel müdürlükler adına tapuya tescilleri gerektiğinden bu muamelelerin harç ve resimden ayrık tutulmasını sağlayacak bir hükmün tasarıya konulması uygun görülmüş ve 10 ncu madde bu maksatla tasarıda yer almıştır.

Tasarının 10 ve 11 nci maddeleri 11 ve 12 nci maddeler olarak aynıyle kabul edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1950 yılı Bütçe tasarısı ek ve cetvelleriyle birlikte Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Mardin	Diyarbakır	Kastamonu
<i>R. Erten</i>	<i>İ. H. Tıgrel</i>	<i>M. Akalın</i>
Kâtip	Ankara	Aydın
Ankara	<i>F. Öymen</i>	<i>M. Eriş</i>
<i>F. Öymen</i>	Diyarbakır	<i>R. Alpman</i>
Diyarbakır	<i>C. Ekin</i>	Edirne
<i>C. Ekin</i>	Erzincan	<i>M. N. Gündüzalp</i>
Erzincan	<i>N. Pekcan</i>	İsparta
<i>N. Pekcan</i>	Muhaliyim	<i>K. Turan</i>
	<i>A. Potuñoğlu</i>	
İstanbul	İstanbul	İzmir
<i>Dr. A. Adıvar</i>	<i>E. Amaç</i>	<i>S. Dikmen</i>
İzmir	Kastamonu	Kırklareli
<i>A. İnan</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>K. Doğan</i>
Kırşehir	Konya	Kütahya
<i>Ş. Torgut</i>	<i>Dr. M. F. Dündar</i>	Muhaliyim
		<i>A. Menderes</i>
Kütahya	Malatya	Manisa
Muhaliyim	<i>M. S. Eti</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>
<i>A. Tahtakılıç</i>		
Seyhan	Urfa	Urfa
<i>A. R. Yüregir</i>	<i>A. Akan</i>	<i>E. Tekeli</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tekel Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1950 Bütçe yılı giderleri için ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (37 672 457) lira ödenek verilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğü 1950 Bütçe yılı gelirleri, ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere, (209 264 930) lira tahmin edilmiştir.

MADDE 3. — Tekel Genel Müdürlüğünce 1950 Bütçe yılı içinde elde edilecek gelir çeşitlerinden her birinin dayandığı hükümler, bağlı (C) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvelde yazılı gelirlerin tarh ve tahsiline 1950 Bütçe yılında da devam olunur.

MADDE 4. — Tekel Genel Müdürlüğünün 30 . VI . 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanununun 19 ncu maddesine giren hizmetlileri kadroları, (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir. 3656 sayılı Kanununun 9 ncu maddesi gereğince geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararıyla kadro alınabilecek tertipler, bağlı (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar ertesi yıl Bütçe Kanunu tasarısı ile birlikte Büyük Millet Meclisine sunulur. Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.

MADDE 5. — Tekel Genel Müdürlüğü hizmetlileri için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye yetki veren kanunlar, bağlı (G) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 6. — Geçen yıl borçları bölümündeki ödenek üstünde çıkacak borçlar ilgili oldukları hizmetlere ait bölümlerden bu bölüme Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödeneklerden ödenir. 1928 - 1948 yıllarına ait olup da 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ncu maddesine göre zaman aşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçesinde mevcut borçlar, 1950 yılı gider bölümleri artıklarından eski yıllar borçları bölümüne Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödeneklerden ödenir.

MADDE 7. — Olağanüstü hallerin devamı müddetince Tekel Genel Müdürlüğünün fabrika, tuzla, işletme evleri gibi iş yerlerinde toplu

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Tekel Genel Müdürlüğü 1950 yılı Bütçe Kanunu tasarısı

MADDE 1. — Tekel Genel Müdürlüğü 1950 Bütçe yılı giderleri için ilişik (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (38 148 457) lira ödenek verilmiştir.

MADDE 2. — Tekel Genel Müdürlüğü 1950 Bütçe yılı gelirleri, ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere (210 481 924) lira tahmin edilmiştir.

MADDE 3. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Aynıyle kabul edilmiştir.

Hü.

B. K.

olarak çalıştırdığı işçilere ve hizmetlilere (bu iş yerlerinde çalışan memurlar dâhil) giderleri döner sermayeden ödenmek üzere çalıştıkları günlerde günde bir defa yemek verilebilir.

MADDE 8. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ilişkin formül bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 9. — 20 . V . 1946 tarihli ve 4896 sayılı Kanuna bağlı cetvelde yazılı kadrolardan bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1950 Bütçe yılında kullanılmaz.

MADDE 10. — Bu kanun hükümleri 1 Mart 1950 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11. — Bu kanunu Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başbakan <i>Ş. Günaltay</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>Nihat Erim</i>
Devlet Bakanı <i>C. S. Barlas</i>	Adalet Bakanı <i>Fuad Sirmen</i>
Milli Savunma Bakanı <i>H. Çakır</i>	İçişleri Bakanı <i>E. Erişirgil</i>
Dışişleri Bakanı <i>N. Sadak</i>	Maliye Bakanı <i>İ. R. Aksal</i>
Milli Eğitim Bakanı <i>T. Banguoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>Ş. Adalan</i>
Eko. ve Ticaret Bakanı <i>Vedad Dicleli</i>	S. ve S. Y. Bakanı <i>Dr. K. Bayasit</i>
G. ve Tekel Bakanı <i>Dr. F. Ş. Bürge</i>	Tarım Bakanı <i>Cavid Oral</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Dr. K. Satır</i>	Çalışma Bakanı <i>R. Ş. Sirer</i>
İşletmeler Bakanı <i>Münir Birsol</i>	

MADDE 8. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 10. — İntifaı Tekel İdaresine ait olup Hazine namına tapuya bağlanmış veya henüz tescil muameleleri ikmal edilmemiş bulunan gayrimenkullerin Genel Müdürlük namına yapılacak intikal ve tescilleri muameleleri her türlü harç ve resimden istisna edilmiştir.

MADDE 11. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Hükümetin 11 nci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

A - CETVELİ

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1949 Yılı ödenęi Lira	1950 yılı için Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
		<i>İkinci kısım - Personel gider- leri</i>			
		I - Yapı ve imar işleri			
201		Memurlar ücreti			
	1	Genel Müdürlük memurları ü- creti	11 497 000	2 626 677	2 626 677
	2	Fabrikalar ve işletmeler me- murları ücreti	0	2 258 485	2 258 485
	3	İller memurları ücreti	0	6 611 838	6 611 838
		Bölüm toplamı	11 497 000	11 497 000	11 497 000
202		Hizmetliler ücreti			
	1	Genel Müdürlük hizmetlileri ücreti	2 830 380	628 680	628 680
	2	Fabrikalar ve işletmeler hiz- metliler ücreti	0	315 960	315 960
	3	İller hizmetlileri ücreti	0	2 086 620	2 086 620
		Bölüm toplamı	2 830 380	3 031 260	3 031 260
203		Geçici hizmetliler ücreti			
	1	Genel Müdürlük geçici hizmet- lileri ücreti	294 150	33 125	33 125
	2	Fabrikalar ve işletmeler geçici hizmetliler ücreti	0	34 475	34 475
	3	İller geçici hizmetliler ücreti	0	8 400	8 400
		Bölüm toplamı	294 150	76 000	76 000
204		Yabancı uzman ve hizmetliler- le tercümanlarının ücretleri	100 886	175 000	175 000
		II - Başka haklar			
205		Geçici tazminat	20 000	20 000	20 000

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yılı ödenęi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
206		4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zamlar ve yardımlar			
	1	Genel Müdürlük memurları çocuk zammı	0	71 000	71 000
	2	Fabrikalar ve işletmeler çocuk zammı	700 000	105 000	105 000
	3	İller memurları çocuk zammı	0	524 000	524 000
	4	Genel Müdürlük memurları doğum yardımı	0	7 000	8 750
	5	Fabrikalar ve işletmeler doğum yardımı	70 000	7 500	9 375
	6	İller memurları doğum yardımı	0	25 500	31 875
	7	Genel Müdürlük memurları ölüm yardımı	0	5 000	5 000
	8	Fabrikalar ve işletmeler memurları ölüm yardımı	40 000	5 300	5 300
	9	İller memurları ölüm yardımı	0	19 700	19 700
	10	Yakacak zammı	20 000	17 000	17 000
		Bölüm toplamı	830 000	787 000	797 000
207		3656 sayılı Kanunun 5 nci maddesi gereğince ödenecek yabancı dil para mükâfatı	60 000	20 000	20 000
208		İkramiyeler	800 000	800 000	800 000
209		5434 sayılı Kanun gereğince Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yapılacak ödemeler	716 233	1 421 696	1 421 696
210		Temsil ödeneği	2 100	2 100	2 100
218		Kasa tazminatı	250 000	265 000	265 000
		İkinci kısım toplamı	17 400 749	18 095 056	18 105 056

Üçüncü kısım - Yönetim giderleri

301		Büro giderleri			
	1	Genel Müdürlük kırtasiyesi	120 000	15 000	15 000

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yılı ödenegi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
		2 Genel Müdürlük döşeme ve demirbaş giderleri	85 000	10 000	10 000
		3 Genel Müdürlük öteberi giderleri	123 000	40 000	40 000
		4 Genel Müdürlük aydınlatma giderleri	40 000	13 500	13 500
		5 Genel Müdürlük ısıtma giderleri	130 000	22 000	22 000
		Bölüm toplamı	498 000	100 500	100 500
302		İller büro giderleri			
	1	Kırtasiye	0	85 000	85 000
	2	Döşeme ve demirbaş	0	40 000	40 000
	3	Öteberi giderleri	0	56 000	56 000
	4	Aydınlatma	0	29 000	29 000
	5	Isıtma	0	108 000	108 000
		Bölüm toplamı	0	318 000	318 000
303		Basılı kâğıt ve defterler	100 000	100 000	100 000
304		Posta, telgraf ve telefon ücret ve giderleri			
	1	Genel Müdürlük posta ve telgraf ücreti	350 000	35 000	35 000
	2	İller posta ve telgraf ücreti	0	275 000	275 000
	3	Genel Müdürlük telefon ve başka haberleşme ücret ve giderleri	90 000	60 000	60 000
	4	İller telefon ve başka haberleşme ücret ve giderleri	0	40 000	40 000
		Bölüm toplamı	440 000	410 000	410 000
305		Kira karşılığı			
	1	Merkez	825 000	195 000	152 000
	2	İller	0	400 000	443 000
		Bölüm toplamı	825 000	595 000	595 000
306		Giyeceler	115 000	100 000	100 000

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yılı ödenęi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
307		Yolluklar			
	1	Sürekli görev yolluğu	70 000	60 000	60 000
	2	Geçici görev yolluğu	560 360	440 000	440 000
	3	Müfettişler yolluğu	110 000	120 000	120 000
	4	Yabancı memleketler yolluğu	75 000	60 000	60 000
	5	Yabancı uzman ve hizmetlilerle tercümanlarının yolluk ve giderleri	50 000	40 000	40 000
		Bölüm toplamı	865 360	720 000	720 000
308		4598 sayılı Kanun gereğince ödenecek tedavi giderleri, yollukları ve başka giderleri			
	1	Genel Müdürlük memurları	86 000	23 000	23 000
	2	Fabrikalar ve işletmeler memurları	0	12 000	12 000
	3	İller memurları	0	35 000	35 000
		Bölüm toplamı	86 000	70 000	70 000
0		Taşıt onarma giderleri	2 000	0	0
		Üçüncü kısım toplamı	2 931 360	2 413 500	2 413 500
		<i>Dördüncü kısım - Daire hizmetleri</i>			
403		Temsil giderleri	5 000	5 000	5 000
405		5190 sayılı Kanun gereğince koruma ve tahsil memurları hayvanları giderleri			
	1	Memurlara verilecek hayvan yem bedeli	126 000	107 000	107 000
	2	Hayvan satınalma karşılığı	0	3 000	3 000
		Bölüm toplamı	126 000	110 000	110 000

B.	M.	Ödenğin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yılı ödenği Lira	Hükümetçe isteneni Lira	Komisyonce kabul edilen Lira
407		Genel Muhasebe Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren giderler			
	1	Geri verilecek paralar	10 000	10 000	10 000
	2	Mahkeme harçları	40 000	40 000	40 000
	3	Kaçığın men ve takibine dair olan 1918 sayılı Kanun ve ek- leri egreğince yapılacak öde- meler	10 000	15 000	15 000
	4	Bina ve Arazi vergileri	5 000	5 000	5 000
	5	Nispeti kanunla muayyen aidat ve ikramiye	500	500	500
		Bölüm toplamı	65 500	70 500	70 500
417		5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince ödenecek vergi ve resimler	50 000	50 000	50 000
418		Para nakil giderleri	435 000	435 000	435 000
419		Mahkeme giderleri	1 000	20 000	20 000
420		Tecrübe, ıslah ve mücadele gi- derleri			
	1	Tecrübe ve ıslah giderleri	240 000	200 000	200 000
	2	Mücadele giderleri	30 000	30 000	30 000
		Bölüm toplamı	270 000	230 000	230 000
421		Kaçığı takip ve önleme gider- leri			
	1	Ekim ve yazma giderleri	170 000	170 000	170 000
	2	Emanet ambarları	259 000	250 000	250 000
	3	Muhafaza ve taşıma giderleri	30 000	20 000	20 000
	4	Kaçakla mücadele giderleri	30 000	25 000	25 000
		Bölüm toplamı	489 000	465 000	465 000
451		Yayın giderleri			
	1	Satınalma ve abone karşılığı	15 000	10 000	10 000

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yılı ödenegi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
	2	Başka her çeşit giderler	35 000	15 000	15 000
		Bölüm toplamı	50 000	25 000	25 000
0		4489 sayılı Kanun gereğince yurt dışına gönderileceklerin staj giderleri, yollukları ile başka her çeşit giderleri	15 000	0	0
453		Milletlerarası kurum ve dernekler giderleri			
	1	Katılma payı karşılığı	10 000	5 200	5 200
	2	Kongre ve konferanslara iştirak edeceklerin yollukları ile diğer giderleri	25 000	10 000	10 000
		Bölüm toplamı	35 000	15 200	15 200
0		Kaza sigortası	1 500	0	0
457		İç kongreler	1	1	1
458		Propaganda ve sergi giderleri	160 000	160 000	210 000
459		Spor giderleri	20 000	10 000	10 000
476		Kurs ve öğretim giderleri			
	1	Kurs genel giderleri	2 300	2 000	2 000
	2	Öğrenci bursları ve başka her çeşit giderler	15 000	108 200	108 200
		Bölüm toplamı	17 300	110 200	110 200
480		Yurt dışı acente ve mümessilliklerin her türlü giderleri	150 000	75 000	75 000
		Dördüncü kısım toplamı	1 899 301	1 780 901	1 830 901
<i>Beşinci kısım - Borçlar</i>					
501		Geçen yıl borçları	40 000	40 000	40 000

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yıllı ödeneği Lira	Hükümetçe isteneni Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
502		Eski yıllar borçları			
	1	1945 - 1948 yılları borçları	50 000	50 000	50 000
	2	1928 - 1944 » »	5 000	5 000	5 000
		Bölüm toplamı	55 000	55 000	55 000
505		Hükme bağlı borçlar	5 000	50 000	50 000
		Beşinci kısım toplamı	100 000	145 000	145 000
<i>Altıncı kısım - Yardımlar</i>					
0		İşçilere ve çocuk yuvalarına	300 000	0	0
602		İşçi kurul ve sendikalarına	160 000	0	25 000
0		Memur ve hizmetli çocukları öğrenci pansiyonlarına	75 000	0	0
604		Çeşitli hayır kurumlarına	3 000	3 000	3 000
605		4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu gere- gince şarapçılara verilecek prim ve yapılacak başka yar- dım ve ödemeler	50 000	50 000	50 000
		Altıncı kısım toplamı	588 000	53 000	78 000
<i>Yedinci kısım - Yatırımlar</i>					
I - Yapı ve imar işleri					
701		Onarma işleri			
	1	Genel Müdürlük	0	25 000	25 000
	2	Fabrikalar ve işletmeler	0	225 000	225 000
	3	İller	0	250 000	250 000
		Bölüm toplamı	0	500 000	500 000

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yılı ödenęi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
711		Bina satınalma ve yaptırma gi- derleri			
	1	Fabrikalar ve işletmeler	2 400 000	400 000	400 000
	2	İller	0	500 000	891 000
		Bölüm toplamı	2 400 000	900 000	1 291 000
721		Satın alınacak taşıtlar karşılığı	85 000	85 000	85 000
722		Demirbaş, makina satınalma ve kurma giderleri			
	1	Mevcut makina ve tesislerin yenilenmesi	1 545 500	544 000	544 000
	2	Mevcutlara ilâveten alınacak makinalarla yeniden yapılacak tesisler karşılığı	0	956 000	956 000
		Bölüm toplamı	1 545 500	1 500 000	1 500 000
731		5113 sayılı Kanun gereğince yaptırılacak veya satın alına- cak tütün bakım ve işleme ev ve ambarları giderleri	3 280 000	3 750 000	3 750 000
732		4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yapılacak fabrika, imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi giderleri	7 000 000	7 000 000	7 000 000
733		Çamaltı ve Yavşan tuzlaların- da yaptırılacak yeni tesis ve tevsi giderleri	0	1 250 000	1 250 000
		II - Sermaye teşkili			
785		5089 sayılı Kanun gereğince şaraplık üzüm bağı yetiştir- ceklere yapılacak ikraz	250 000	200 000	200 000
0		1715 sayılı Kanununun 8 nci maddesi gereğince Cumhuri- yet Merkez Bankasına verile- cek itfa karşılığı	0	0	0
		Yedinci kısım toplamı	14 560 500	15 185 000	15 576 000

B.	M.	Ödeneğin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yılı ödenegi Lira	Hükümetçe istenen Lira	Komisyonca kabul edilen Lira
KISIMLAR TOPLAMI					
		İkinci kısım toplamı	17 400 749	18 095 056	18 105 056
		Üçüncü kısım toplamı	2 931 360	2 413 500	2 413 500
		Dördüncü kısım toplamı	1 899 301	1 780 901	1 830 901
		Beşinci kısım toplamı	100 000	145 000	145 000
		Altıncı kısım toplamı	588 000	53 000	78 000
		Yedinci kısım toplamı	14 560 500	15 185 000	15 576 000
GENEL TOPLAM			37 479 910	37 672 457	38 148 457

B - CETVELİ

B.	M.	Gelirin çeşidi	1949	1950 yılı için	
			Yılı tahminleri Lira	Hükümetçe tahmin edilen Lira	Komisyonca tahmin edilen Lira
1		Satış kârları (Tekel geliri)	107 528 623	110 964 270	111 979 734
2		Çeşitli gelirler	630 000	630 000	630 000
3		Para cezaları	220 000	235 000	235 000
4		Çeşitli hasılat	459 400	320 000	320 000
5		Geri alma	40 000	65 000	65 000
<i>Nâzım gelirler</i>					
6		Tütün, İçki, Tuz, Kibrit Sa- vunma vergileri	93 214 232	97 050 660	97 252 190
GENEL TOPLAM			202 092 255	209 264 930	210 481 924

C . CETVELİ

Tarihi	dayanakları Nev'i	No.	Ö Z E T
<i>Tütün</i>			
17.6.1938	Kanun	3437	Tütün ve Tütün İnhisarı kanunu
28.5.1934	»	2460	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkında
17.5.1940	»	3828	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair kanunun 12 nci maddesi
29.5.1941	»	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi.
27.5.1942	»	4226	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4040 numaralı kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bazı vergi ve resimlere yeniden zam icrasına dair kanunun 7 nci maddesi.
25.5.1943	»	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair.
14.6.1943	»	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun.
26.3.1945	»	4709	Tütün ve müskirattan alınacak müdafaa vergisi hakkındaki kanunu değiştiren kanun.
4.1.1940	Kararname	2/12537	Tütün ve Tütün İnhisarı Kanunu tatbik suretini gösteren nizamname.
10.6.1944	»	3/962	Nizamnamenin 37 nci maddesinin değiştirildiğine dair.
3.9.1941	»	2/16540	4040 sayılı kanunun 27 nci maddesi mucibince asker sigaraları II. talimatname.
8.I.1948	»	3/6830	Tütün ve tütün inhisarı tüzüğünün 2 nci maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkında karar
<i>Tuz</i>			
11.12.1936	Kanun	3073	Tuz kanunu
29.5.1941	»	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi.
25.5.1943	»	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair.

Vergilerin ve resimlerin ve başka gelirlerin dayanakları	Tarihi	Nev'i	No.	Ö Z E T
	14 . 6 . 1943	Kanun	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun.
<i>Ispirto ve ispirotolu içkiler</i>				
	8 . 6 . 1942	Kanun	4250	Ispirto lu İçkiler İnhisarı Kanunu
	17 . 5 . 1940	»	3828	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair kanunun 12 nci maddesi
	29 . 5 . 1941	»	4040	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek kanunun 27 nci maddesi
	27 . 5 . 1942	»	4226	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4040 numaralı kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bazı vergi ve resimlere yeniden zam icrasına dair kanunun 7 nci maddesi
	28 . 5 . 1943	»	2460	Tütün ve müs kirattan alınacak müdafaa vergisi hakkında
	1 . 8 . 1942	Kararname	2/18435	İnhisarlar İdaresinin 12 . VII . 1942 tarihinden itibaren inhisar dışında olarak buz, gazoz, soda, malt hulâsası, asid karbonik ve kolonya yapıp satmasına izin verildiği hakkında kararname
	15 . 8 . 1943	»	2/18617	4250 sayılı kanunun 10 ve 20 nci maddelerine göre dış memleketlerden getirilen ispirotolu itriyat ile tababette ve sanayide kullanılan ispirotolu maddelerden ve yurda sokulan ispirotu ve ispirotolu içkilerden alınacak inhisar resmi miktarının tâyini ve yurt içinde satılan inhisar altındaki ispirotu ve ispirotolu içkilerden alınacak inhisar resminin asgari ve âzami hadlerinin tesbiti hakkında kararname
	16 . 1 . 1943	Kanun	2/19329	Bir kısım sıhhi müesseselerle eczanelere verilecek ispirotoların fiatı hakkında kararname
	25 . 5 . 1943	»	4415	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4226 sayılı kanunlarla tapu harçları hakkındaki 1451 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair
	14 . 6 . 1943	»	4437	Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828, 4040 ve 4226 sayılı kanunlara ek kanun
	4 . 9 . 1944	»	4658	Ispirto ve ispirotolu içkiler inhisarı hakkındaki 4250 sayılı kanunun 21 nci maddesinin değiştirildiğine dair.
	26 . 3 . 1945	»	4708	Tütün ve müs kirattan alınacak müdafaa vergisi hakkındaki kanunu değiştiren kanun.

Vergilerin ve resimlerin ve başka gelirlerin
dayanakları

Tarihi	Nev'i	No.	Ö Z E T
Barut ve patlayıcı maddeler, silâh ve teferruatı			
14 . 1 . 1943	Kanun	4374	Barut ve patlayıcı maddeler, silâh ve teferruatı inhisarı hakkında kanun
24 . 6 . 1943	Kararname	2/20244	Barut maddelerine ait yeni satış fiyatları
Kahve ve çay			
25 . 5 . 1942	Kanun	4223	Kahve ve Çay İnhisarı Kanunu
25 . 8 . 1942	Kararname	2/18662	4223 sayılı kanunla inhisar altına alınan kahve ve çaylardan alınacak asgari ve âzami inhisar resmi hakkında kararname
29 . 4 . 1943	»	2/19827	Kahve ve çaydan alınacak inhisar resmi hakkında
11 . 6 . 1946	Kanun	4950	Kahvenin Tekel konusundan çıkarılması hakkında kanun.
20 . 5 . 1949	Kararname	3/9357	Çayın beher kilosundan alınacak Tekel Resminin en az 300. en çok 1500 kuruş olarak tesbiti hakkında kararname
Kibrit ve çakmaktaşı			
29 . 12 . 1945	Kanun	4816	Kibrit ve çakmağın Tekel imtiyazına ilişkin sürenin uzatılması hakkındaki 4556 sayılı kanuna ek kanun
27 . 5 . 1946	»	4897	Kibrit ve çakmağın Tekel İdaresine geçimi ve İşletme İdaresinin Tekel Genel Müdürlüğüne devri hakkında kanun
8 . 2 . 1949	»	5321	Suni çakmak ve çakmak taşının tekel konusundan çıkarılmasına ve bu maddelerin Gümrük Resimlerinde değişiklik yapılmasına dair kanun

D - CETVELİ

Görevin adı	Sayı	Ücret	Görevin adı	Sayı	Ücret
Fennî tesisatçı teknisiyen	4	600	Santral memuru, telefoncu	1	115
» » »	10	500	» » »	1	100
» » »	9	450	Steno daktilo	1	260
» » »	14	400	» »	2	225
» » »	12	350	Daktilo	4	200
» » »	13	300	»	2	170
» » »	2	260	»	9	150
Tercüman	1	600	»	18	125
»	1	500	»	17	115
»	1	450	»	30	100
Depo, ayırma ve dağıtma memuru	3	260	»	7	85
» » » »	6	225	Başhemşire	1	200
» » » »	10	200	Pansumancı, hemşire, mürebbiye	2	170
» » » »	14	170	» » »	3	150
» » » »	28	150	» » »	5	125
» » » »	22	125	» » »	3	115
» » » »	28	115	» » »	2	100
» » » »	10	100	Koruma ve tahsil Me. takipçi	7	200
Sanatkâr, ressam, şoför	10	260	» » » »	17	175
» » »	9	225	» » » »	127	150
» » »	10	200	» » » »	500	125
» » »	4	170	İtfaiyeci, odacı, bekçi, kapıcı, kan-		
» » »	2	150	tacı, bahçıvan, çamaşırı	3	170
» » »	2	125	» » » » »	4	150
Lâborant	3	260	» » » » »	21	125
»	3	225	» » » » »	35	115
»	3	200	» » » » »	110	100
»	3	170	» » » » »	220	85
»	6	150	» » » » »	776	75
»	1	125	Levazım ambarları bekçi ve hamalı	2	125
Santral memuru, telefoncu	2	200	» » » » »	4	100
» » »	2	125			
					2182

E - CETVELİ

B. M.

203	1,2,3	Geçici hizmetliler ücreti
204		Yabancı uzmanlar ve hizmetlilerle tercümanlarımızın ücretleri

G - CETVELİ

Kanun
No.

- 1050 Genel Muhasebe Kanununun 50 ve 52 ncisi maddelerinde gösterilen hizmetler.
4898 Teketl Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında.
5113 Tekel Genel Müdürlüğünce yaptırılacak tütün bakım ve işleme evleri için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında.

L - CETVELİ

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
10	Memur, muhasip, muhasip veznedar, veznedar	11	225
11	» » »	13	200
12	» » »	28	175
13	» » »	125	150
12	Fen memuru, eksper, istifçibaşı, Öğretmen	2	175
			179

R - CETVELİ

B. 201 — Memurlar ücreti

M. 1 — Genel Müdürlük memurları ücreti

M. 2 — Fabrikalar ve işletmeler memurları ücreti

M. 3 — İller memurları ücreti

Yurt dışında açılmış veya açılacak olan fabrika, şube, acente ve mümessilliklerde istihdam olacak memurların ücret farkları da bu maddelerden ödenir.

B. 204 — Yabancı uzman ve hizmetlilerle tercümanlarının ücretleri

Sözleşmeleri mucibince verilecek ikramiye, mesken tazminatı, benzeri diğer bütün giderler bu tertipten ödenir.

Bölüm 208 — İkramiyeler

Kaçakçılık suçundan dolayı hükmolunan para cezaları tahsilâtından bu paraları tahsil eden idare memurlarıyla koruma ve tahsil memurlarına tahsil ettikleri paranın % 5 i nisbetinde verilecek paralar da bu bölümden ödenir.

B. 301 — Büro giderleri

M. 5 — Genel Müdürlük öteberi giderleri

B. 302 — İller büro giderleri

M. 3 — Öteberi giderleri

Yukardaki maddelerden şu masraflar karşılanır:

1. Bütçeden alınacak döşeme ve demirbaşların kıymetlerini artırmıyan tamir ve bakım giderleri,
2. Genel Müdürlük merkezindeki memurlarla yüksekokullarda okutturulan memur ve hizmetli çocuklarının muayeneleri ve âcil tıbbî müdahaleler için bulundurulması icabeden ilâçlarla sıhhi malzeme bedelleri,
3. İller teşkilâtına gönderilen kırtasiye, basılı kâğıt ve sair malzemenin ambalâj giderleri,
4. Şenlik giderleri,
5. İdarelerin taşınma giderleri,
6. Her çeşit ilânlar, (reklâm mahiyetindeki ilânlarla diğer masraf bölümlerinde yazılı ilânlar hariçtir.)
7. İdarelerin bulunduğu binalarda temizlik işlerinin gerektirdiği her çeşit giderler,
8. Müfettiş ve muhakkiklerce celp veya tâyin olunan bilirkişilerle ifadelerine müracaat maksadiyle celplerine lüzum görülecek kimselere ait giderler ve takdir olunacak ücretler,
9. Cüzi miktardaki malzeme bedelleri, odun kırma ücreti, ısınma maddelerinin nakliye ücretleri, su bedelleri, soba kurma ücreti ve bütçenin diğer bölümlerinde karşılığı olmiyan sair giderler,

B. 302 — İller büro giderleri

M. 1 — Kırtasiye

M. 2 — Döşeme ve demirbaş

M. 3 — Öteberi giderleri

M. 4 — Aydınlatma

M. 5 — Isıtma

B. 303 — Basılı kâğıt ve defterler

B. 304 — Posta telgraf ve telefon ücret ve giderleri

M. 3 — İller posta ve telgraf ücreti

M. 4 — İller telefon ve başka haberleşme ücret ve giderleri

İşletmeler ve iş yerlerinin yukarda yazılı giderleri hariçtir.

B. 305 — Kira karşılığı

M. 1 — Merkez

M. 2 — İller

Fabrikalar, iş yerleri ve işletmeler ihtiyacı dışında kira ile tutulacak bina ve arsalarla hesap organizasyonunda kullanılacak makinelerin kiralari bedelleri ve bu işle ilgili başka her çeşit giderler.

B. 306 — Giyecekler

Yönetmelik esaslarına göre ödeme yapılır.

B. 307 — Yolluklar

M. 1 — Sürekli görev yolluğu

M. 2 — Geçici görev yolluğu

Fabrikalar, işletmeler ve iş yerleri haricinde çalışan bilumum memur, hizmetli ve geçici hizmetlilerin yollukları yukarıki, tertiplerden ödenir.

M. 4 — Yabancı memleketler yolluğu

Gerek yabancı memleketlerdeki şube, acenta, mümessillik ve fabrikalara ve gerek tetkikat için yabancı memleketlere gönderilecek idaremiz veya başka idarelerin memur, müfettiş, hizmetli ve geçici hizmetlilerinin yollukları bu tertipten ödenir.

M. 5 — Yabancı uzman ve hizmetlilerle tercümanlarının yolluk ve giderleri

Sözleşmeleri gereğince ödenecek yoluk ve her çeşit giderlerle kısa müddetler için ihtimar sanatları enstitüsü ve benzeri diğer teşekküllerden getirilecek uzmanlara verilecek yolluklar ve sözleşmeleri gereğince iase ve ibate gibi yapılacak başka her çeşit giderler bu tertipten ödenir.

B. 403 — Temsil giderleri

Merkezde ve illerde yerli ve yabancılar için yapılacak her çeşit ziyafet ve ağırlama giderleri, satın alınacak bilet, çelenk ve benzeri bedelleri, resmî işler için yapılacak özel baş vurmalara mektupla veya tel ile verilecek cevaplarla sigara ve meşrubat giderleri, çeşitli yardımlar ve sair bütün temsil giderleri ;

B. 407 - M. 2 — Mahkeme harçları

Mahkemelere ve icra dairelerine ödenecek harç, resim, vergi ve her türlü giderler bu tertipten ödenir. (Oyun kâğıdı kaçakçılığından doğan suçlara ait giderler dâhildir).

M. 3 — Kaçağın menî ve takibine dair olan 1918 sayılı Kanun ve ekleri gereğince yapılacak ödemeler

1918 sayılı Kanun ve ekleri hükümlerine göre hak edenlere verilecek peşin ikramiyeler ile kaçak takibinde ölen veya sakatlanan 2550 sayılı Kanun gereğince verilecek tazminatlar ve Tekel altında bulunan oyun kâğıdı kaçakçılığından doğan ödemeler bu tertipten ödenir.

M. 5 Nispeti kanunla muayyen aidat ve ikramiye

Şarap imalâtında alınan hususi İstihlâk Resmini ödemededen şarap yapanları ihbar edenlere 1905 sayılı Kanununun 6 nci maddesinde yazılı nispetler dâhilinde verilmesi gereken ikramiyeler bu tertipten ödenir.

B. 417 — 5237 sayılı Belediye Gelirleri kanunu gereğince ölenecek vergi ve resimler

Fabrika, atelye, bakım ve işleme, imal ve doldurma evleri ile tuzlalar ve emsali iş yerleri dışında kalan idarehane ve satış depoları ve büroların 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince ödenecek vergi ve resimleri bu tertipten ödenir.

B. 418 — Para nakil giderleri

Yaprak tütün, müskirat ilk maddeleri gibi hammaddelerin mubayaası için gönderilecek paraların nakil giderleri haricinde kalan diğer para nakil giderleri bu bölümden ödenir.

B. 419 — Mahkeme giderleri

Bilumum dâvaları İdare lehine intaç edenlere 2159 sayılı Kanununun 8 nci maddesi mucibince ödenecek vekâlet ücretleri, lüzumu görülen hallerde hariçten geçici olarak temin edilecek avukat-

lara verilecek her çeşit ücret ile delil tesbiti, bilir kişi ve muhammin ücretleri ve tekel altında bulunan oyun kâğıdı kaçakçılığından doğan suçlara ait dâvaların giderleri ve bu mevzular için yapılacak başka her çeşit giderler bu bölümden ödenir.

B. 420 - M. 1 — Tecrübe ve ıslah giderleri

Enstitüler merkez ve taşra teşekküllerinin araştırma, inceleme, tecrübe, ıslah ve üretim işleri için satın alınacak ve istimlak edilecek veya kiraille tutulacak olan bağ, bahçe, arsa bina, tarla, kuyu, ve bunlar için lüzumlu olan alât, cihaz, demirbaş, kitap, malzeme ve kırtasiye bedelleri taşıt giderleri, bu maksatlar için icabeden tesisatı kurma giderleri tütün ekim bölgelerindeki tatbik işlerinde ekicilere parasız olarak fide dağıtmak üzere kurulan ve kurulacak olan örnek ve dağıtma fidelikleri giderleri, yukarda gösterilen işlerde çalıştırılacak işçilerin gündelik ve yollukları ile tütün ekicileri arasında yapılacak müsabakalarda kazananlara Genel Müdürlüğün takdiriyle mükâfat olarak verilecek para veya tütün ekimi ile ilgili malzeme bedelleri, enstitülerin merkez ve taşra teşekküllerinin yakacak, aydınlatma, posta ve telgraf giderleri, Tekel idarelerinin örnek bağlarının her türlü bakım masrafları ile diğer giderler bu tertipten ödenir.

M. 2 — Mücadele giderleri

Tütün ekim bölgelerindeki hastalıkları önlemek için kurulacak mücadele ve toplu fidelikler, tütün fidelik tarla ve kurutma yerlerindeki ekicilere aldırılacak tedbirler için yapılacak tesisler, kira karşılıkları, işçi gündelikleri ve malzeme bedelleri gibi giderler ile Tarım Bakanlığı teşkilâtı ile birlikte yapılacak mücadele kontrol giderleri ve bu hususta yapılacak başka her çeşit giderler bu tertipten ödenir.

B. 421 — Kaçağı takip ve önleme giderleri

M. 1 — Ekim ve yazma giderleri

3437 sayılı Kanun ile tahmil edilen tütün tahmin, yazma, tartma ve itirazları tetkik işlerinde çalıştırılan hariçten alınmış üyelerin, tahdit komisyonları ve idare heyetlerinin gündelikleri; kanuna aykırı olarak ekilen tütünlerin sökülmesi, yasak ekimlerin menedilmesi uğrunda yapılacak her türlü giderlerle kanun tatbikatına ait diğer giderler bu tertipten ödenir.

M. 2 — Emanet ambarları

Ekici tütünlerinin 3437 sayılı Kanununun tarif ettiği şekilde muhafaza ve bakımını sağlamak için kullanılan işçi, istifçi ve aktarmacıların gündelikleri ve kantarcı, markacı, koruyucu ve tartıcı gibi hizmetlilerin ücretleri ile diğer ambarlama ve bakım işleri, emanet ambarlarının kira bedelleri ve diğer müteferrik giderler bu tertibe dâhildir.

M. 3 — Muhafaza ve taşıma giderleri

Tekele ait kaçak eşyanın nakil, muhafaza ve imha masraflarıyla zabıta ile müştereken yapılacak toplu hareketlerde zabıtaya ait yolluklar ve taşıt kiralaları tekel altında bulunan oyun kâğıdı kaçakçılığından doğan giderlerle taşıma giderleri bu maddeden karşılanır.

M. 4 — Kaçakla mücadele giderleri

Kaçakla gizli olarak uğraşma işleri için ihtiyar olunacak giderlerle muhbirlerin mükâfatlandırılması ve bunların zaruri giderleri ve bu hususta yapılacak başka her çeşit giderler bu tertipten ödenir.

B. 451 — Yayın giderleri

M. 1 — Satınalma ve abone karşılığı

Fabrika, işletme ve iş yerleri de dâhil olmak üzere her türlü broşür, gazete, dergi ve eserlerin alım ve abone karşılığı bu tertibe dâhildir.

M. 2 — Başka her çeşit giderler

Yaptırılacak tercüme ve etüd ücret ve giderleri, telif ücretleri, bastırılacak genel yazı, broşür, kitap, bilânço ve raporlar giderleriyle benzeri ve yayın işleriyle ilgili başka her çeşit giderler bu tertipten ödenir.

B. 453 - M. 1 — Katılma payı karşılığı

Milletlerarası Şarap Ofisi ve benzeri tekel mevzuu ile ilgili diğer kurumlara verilecek katılma payları ve bu işlere ait başka her çeşit giderler bu bölümden ödenir.

B. 458 — Propaganda ve sergi giderleri

Aşağıda yazılı giderler bu tertipten ödenir.

1. İzmir Fuarı için yapılacak her türlü giderler,
2. Memleket içinde ve dışında açılacak sergi, fuar, panayirlara iştirak giderleriyle propaganda giderleri,
3. Daimî ve geçici meşherler tesisi ile bu hususta yapılacak başka giderler,
4. Reklâm mahiyetinde olarak gazete ve mecmualara verilecek ilân ücretleri, afiş, broşür, pano ve takvim tanzim ve tabı giderleri,
5. Reklâm ve nümune olarak dağıtılan mamulât bedelleri,
6. Büyük şehirlerdeki idare depolarında ve büyük caddelerdeki bâyi dükkânlarında yapılacak nümune vitrinleri giderleri,
7. Sair şekillerde yapılacak propaganda ve yayım giderleri.

B. 459 — Spor giderleri

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununa göre muhtelif işletmelerde vücuda getirilmiş veya getirilecek saha ve tesislerin inşa, tādil ve bakım giderleri her nevi spor malzemesi satınalma bedeli, spor için âhar mahalle gönderilecek sporcuların gittikleri yerlerdeki iâşe ve ibate giderleriyle yapılacak sair giderler bu bölümden ödenir.

B. 476 - M. 1 — Kurs genel giderleri

Tütün eksper ve müskirat fen memurları kursundaki öğrencilerin kırtasiye kitap ve iş gömleği bedelleriyle kurslara ait sair giderler bu tertipten ödenir.

M. 2 — Öğrenci bursları ve başka her çeşit giderler

Üniversiteler Yüksek Ziraat Enstitüsünde, yüksek mekteplerin muhtelif subelerinde ve lise müdelli ziraat okullarında idare hesabına okutturulacak öğrencilerin yiyecek, giyecek ve yatacak giderleri karşılığı olarak kendilerine verilecek burs ve harçlıklarla yatılı okullarda okutturulacakların okul ücretleri, giyecek giderleri ve harçlıklarıyla icabında verilecek yol giderleri, tütün ve müskirat fen memurları kursu öğrencilerine verilecek burslar ve harçlıklar, öğrencilerin kitap, kaydiye ve imtihanlara iştirak giderleri ve başka her çeşit giderler.

B. 480 — Yurt dışı acente vömümessilliklerin her türlü giderleri

Yurt dışında açılmış ve açılacak şube, acente ve mümessilliklerin her türlü giderleri bu bölümden karşılanır.

B. 604 — Çeşitli hayır kurumlarına yardım

Yalnız hayır kurumlarına nakden veya tertip edecekleri müsamerelere ait biletleri satınalmak suretiyle yapılacak yardımlar karşılığıdır.

B. 605 — 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu gereğince şarapçılara verilecek prim ve yapılacak başka yardım ve ödemeler

4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 16 ncı maddesi gereğince iyi şarap imalini teşvik etmek ve öğretmek üzere özel yapıcılar arasında açılacak müsabakalarda muvaffak olanlara tesbit edilen esaslara göre verilecek mükâfat ile dış memleketlere çıkarılacak şaraplar için verilecek prim ve aynı kanunun tatbikatına ait diğer giderler bu bölümden ödenir.

B. 701 — Onarma işleri

M. 1 — Genel Müdürlük

M. 2 — Fabrika ve İşletmeler

M. 3 — İller

Genel Müdürlük binası ile idarehane, fabrika, tuzla, ambar, imal ve doldurma evlerinde idare malı lojmanlarda, depo binalarında, emanet ambarlarında ve yine idareye ait diğer gayrimenkullerde yaptırılacak her çeşit onarma giderleri, bu işler için kullanılacak işçilerin gündelikleri; bu işlere ait ilân bedelleri, proje, plân tanzimi ücretleri, proje ve kontrol malzemesi bedelleri ve bu hususta yapılacak sair giderler bu tertipten ödenir.

B. 711 — Bina satınalma ve yaptırma giderleri

M. 2 — Fabrikalar ve İşletmeler

M. 3 — İller

Yaptırılmasına, satın alınmasına veya istimlâk edilmesine lüzum görülecek idarehane, fabrika, imal ve doldurma evleri, tuzla binaları, ambar, depo binaları ve emanet ambarları ve diğer gayrimenkullerle bunlar için satın alınacak veya istimlâk edilecek arsa, tarla, bağ ve bahçe gibi gayrimenkullerin karşılıkları ve bu işler için kullanılacak işçilerin gündelikleri ve bu işlere ait ilân bedelleri, proje, plân, tanzim ve ücretleri, proje ve kontrol malzemesi bedelleriyle bu hususta yapılacak sair giderler, bu tertipten karşılanır.

B. 721 — Satılınacak taşıtlar karşılığı

Bu madde için tahsis olunan ödenekle aşağıda gösterilen taşıt vasıtaları satın alınacaktır.

Aded	Muhammen bedeli
1	10 000 lira hasta arabası
4	68 000 » 6 - 10 tonluk kamyon
6	3 000 » At
4	3 000 » Araba
6	1 000 » Bisiklet
	<hr/>
	85 000 »
	<hr/>

B. 722 — Demirbaş, Makina satınalma ve kurma giderleri

M. 1 — Mevcut makina ve tesislerin yenilenmesi

M. 2 — Mevcutlara ilâveten alınacak makinelerle yeniden yapılacak tesisler karşılığı

Fabrika, ve işletmeler iş yerleri için satın alınacak motör, her çeşit makine ve emsali bedelle-riyle yeniden yaptırılacak her nevi tesis giderleri, mevcut tesislerin genişletilmesi giderleri, tuzla-larda yaptırılacak sabit kıymet mahiyetindeki tesis ve tevsilerle bu işlerde kullanılacak işçilerin gündelikleri bu işlere ait ilân ücretleri, proje, plân tanzim ücretleri, proje ve kontrol malzemesi be-delleriyle bu hususta yapılacak başka her çeşit giderler bu tertipten ödenir.

B. 781 — 5113 sayılı Kanun gereğince yaptırılacak veya satın alınacak tütün bakım ve işletme ev ve ambarları giderleri

Hükümetçe onanan programına gözet tütün bakım ve işleme ev ve ambarları yaptırılması, satın alınması veya istimplâk edilmesi ve bunların inşa edilecekleri yerlerin istimplâk edilmesi veya satın alınması bedel ve giderleriyle bu işlerde kullanılacak işçilerin ücretleri, bu işlere ait ilân ücretleri, proje plân tanzimi ücretleri, proje ve kontrol malzemesi bedelleri ve bu hususta yapılacak başka her çeşit giderler bu maddeye dâhildir.

B. 732 — 4898 sayılı Kanun gereğince yeniden yaptırılacak fabrika, imal ve doldurma evleriyle mevcutlarının genişletilmesi giderleri

Hükümetçe onanan programa göre fabrika, imal ve doldurma evleri yaptırılması, bunların inşa edilecekleri yerlerin istimplâk edilmesi veya satın alınması, mevcutlarının genişletilmesi, bunlara gerekli her çeşit makine alât ve araçlar ile techiz vasıtalarının satın alınması, bu işlerde kullanılacak işçilerin gündelikleri, bu işlere ait ilân ücretleri, proje, plân ve kontrol ücreti ve malzemesi bedelleri ve bu hususta yapılacak başka her çeşit giderler bu tertibe dâhildir.

B. 733 — Çamaltı ve Yavşan tuzlarında yaptırılacak yeni tesis ve tevsi giderleri

Çamaltı ve Yavşan tuzlarında yapılacak her çeşit yeni tesis ve tevsi masraflarıyla bu işlerde kullanılacak işçilerin gündelikleri ve bu işlere ait ilân ücretleri, proje ve plânların tanzim ücretleri ve proje kontrol malzemesi bedelleriyle bu hususta yapılacak başka her çeşit giderler bu maddeden karşılanır.

Bölüm : 1 - Madde : 4

Görev adı	Aded	Ücret Lira	Süre Ay
Hesap uzmanı	1	1565	10
Şarap »	1	895	10
Tuz »	1	750	10
	3		

Kadrosunun adı	Aded	Ücret Lira	Süre Ay
Fennî tesisatçı	2	600	2
» »	3	500	2
» »	5	450	2
» »	6	400	2
» »	2	350	2
» »	2	300	2
» »	1	300	1
Sürveyyan	5	300	2
»	3	250	2
»	1	200	2
»	1	150	2
Takipçi	7	200	2
»	2	175	2
»	2	150	2
İlköğretim öğretmeni	13	175	2
Beden terbiyesi öğretmeni	1	225	2
» » »	8	150	2
Kurs öğretmeni haftada 4 ders	11	150	2
» » » 2 »	10	150	2
» » » 1 »	3	150	2
	88		

Bölüm : 1 - Madde : 4

Görev adı	Aded	Ücret Lira	Süre Ay
Hesap uzmanı	1	1565	2
Şarap »	1	895	2
Tuz »	1	750	2
	3		